

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)

(คณะรัฐมนตรี และนายมหรรณพ เดชวิทักษ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ
เป็นผู้เสนอ)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๗๕/๒๕๖๑

วันพฤหัสบดีที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

อ.พ.๖๕/๒๕๖๑

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

และร่างพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว

และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)

(นายมหรรณพ เดชวิทักษ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว) (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อขยายอัตราโทษจำคุก ในคดีที่จะต้องเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง)

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูง เกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน อาจจะเป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ต้องแสวงหาหลักประกันไว้ ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลเพื่อมิให้ถูกคุมขัง ทั้งที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีพฤติกรรมจะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น สมควรขยายอัตราโทษจำคุก อย่างสูงเป็นสิบปีขึ้นไป เพื่อให้โอกาสผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น อันจะเป็น การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่มีความผิด และการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี โดยคำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณา และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา) (นายมนตรี เดชวิทักษ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว และหลักเกณฑ์การพิจารณาไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๐๘/๑)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการเรียกประกันและหลักประกัน ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐)

(๓) กำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่แจ้งพนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือ จับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น (เพิ่มมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม)

(๔) กำหนดความผิดฐานหลบหนีในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวและบทลงโทษ (เพิ่มมาตรา ๑๑๗/๑)

(๕) กำหนดให้การใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาต้องกระทำโดยสุจริต (เพิ่มมาตรา ๑๖๑/๑)

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ในปัจจุบันให้ความสำคัญกับหลักประกันและความน่าเชื่อถือของผู้ร้องขอประกัน ทั้งการกำหนดให้ ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน ทำให้ผู้ต้องหา หรือจำเลยที่ไม่สามารถจัดหาหลักประกันมาวางต่อเจ้าพนักงานหรือศาลไม่ได้รับโอกาส ในการปล่อยชั่วคราว ทั้งการปล่อยชั่วคราวโดยปราศจากมาตรการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพส่งผล ให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนีและเกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ ปรากฏว่ามี การใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาโดยไม่สุจริตหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกั่นแกล้งหรือเอา เปรียบจำเลยในหลายกรณี หรือฟ้องคดีโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้ตามปกติ ธรรมดา เช่น การยื่นฟ้องต่อศาลในพื้นที่ห่างไกลเพื่อให้จำเลยได้รับความลำบาก ในการเดินทางไปต่อสู้อคดี หรือการฟ้องจำเลยในข้อหาที่หนักกว่าความเป็นจริงเพื่อให้ต้องยอม กระทำหรือไม่กระทำการอันเป็นการมิชอบ โดยเฉพาะการฟ้องเพื่อคุกคามการใช้สิทธิเสรีภาพ ชั้นพื้นฐานของจำเลยในการป้องกันตนเองหรือปกป้องประโยชน์สาธารณะ หรือการฟ้อง โดยผู้เสียหายไม่ยอมมาปรากฏตัวอันเป็นการสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ถูกฟ้องและบุคคลอื่น ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้ระบบการปล่อยชั่วคราวและการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว) มีผู้เสนอรวม ๒ ฉบับ เอกสารประกอบการพิจารณาฉบับนี้ใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการสรุปลงสาระสำคัญ ทั้งนี้ สามารถศึกษาร่างพระราชบัญญัติฉบับที่เสนอโดย นายมรรณพ เดชวิทักษ์ กับคณะ ได้ในภาคผนวก

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีเนื้อหา รวม จำนวน ๓ มาตรา สรุปลงสาระสำคัญได้ ดังนี้

- ขยายอัตราโทษจำคุกในคดีที่จะต้องเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยขยายอัตราโทษจำคุกอย่างสูงจากเดิมที่กำหนดไว้ “ห้าปีขึ้นไป” เป็น “สิบปีขึ้นไป” (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง)

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ในการดำเนินคดีอาญา มีหลักการพื้นฐานของกฎหมายที่ให้สันนิษฐานว่าบุคคลทุกคนซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีความผิดอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย (Presumption of Innocence) และโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติรับรองหลักการดังกล่าวไว้ในมาตรา ๒๙ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคห้า โดยบัญญัติให้ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี และคำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบัน กำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน ทำให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ดังนั้นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับนี้โดยการขยายเพดานอัตราโทษจาก “ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป” เป็น “ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป” เป็นการลดภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ต้องแสวงหาหลักประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลเพื่อมิให้ถูกคุมขัง ทั้งที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีพฤติกรรมจะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุอันตราย

ประการอื่น และเพื่อให้โอกาสผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น อันจะเป็น การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย

สำนักงานศาลยุติธรรมได้ทำการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ จากการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เสนอมา พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่คณะรัฐมนตรี และนายมหรรณพ เดชวิทักษ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ แล้ว เห็นว่าได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ แล้ว (ดังปรากฏอยู่ในส่วนข้อมูลประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติฯ หัวข้อการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน้า - ๑ - ถึง - ๘ -)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ และเสนอโดยนายมหรรณพ เดชวิทักษ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานนิติบัญญัติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น เพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายนัท ผาสุ	เลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางจินดา ศรีเพ็งแก้ว	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นางสาวกรรณิกา พัศระ	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกานต์ น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖	

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว
และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)
(นายมหรรณพ เดชวิทักษ์ สมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ๑

ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบ
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)
ที่ผ่านการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๕

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย - ๑ -
- หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ - ๙ -
- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว) - ๑๙ -
- ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว) - ๓๐ -
- การปล่อยชั่วคราว : มาตรการผ่อนคลายการจำกัดสิทธิเสรีภาพ
ของผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างการดำเนินคดีในศาลยุติธรรมไทย - ๓๑ -

- หลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดี
โดยมีประกันและหลักประกัน - ๕๖ -

ภาคผนวก

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข) (๑)
- หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๓๓๙๒๘
ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๑
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑๑)
- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑๓)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว) (๑๗)
- สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว
และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดี หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)
เสนอโดยสำนักงานศาลยุติธรรม (๑๙)
- การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว
และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา) ... (๒๕)
- การเผยแพร่สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
ตามแนวทางการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย) (๒๙)

- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว
และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)
(นายมหรรณพ เดชวิทักษ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ... (๓๙)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ (๔๗)
- ตารางเปรียบเทียบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (๔๙)
- ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวและการใช้สิทธิ
ฟ้องคดีอาญาโดยไม่สุจริต) (๕๕)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว
และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณา
ในคดีอาญา)

(นายมหรรณพ เดชวิทักษ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้เสนอ)

**ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)**

พ.ศ.

(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

**และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการใช้สิทธิฟ้องร้อง
ดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)

(นายมหรรณพ เดชวิทักษ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว) มีผู้เสนอรวม ๒ ฉบับ ดังนี้

๑. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. เสนอโดย นายมหรรณพ เดชวิทักษ์ กับคณะ ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว) มีผู้เสนอรวม ๒ ฉบับ เอกสารประกอบการพิจารณาดังนี้ใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการสรุปสาระสำคัญ ทั้งนี้ สามารถศึกษาร่างพระราชบัญญัติฉบับที่เสนอโดย นายมหรรณพ เดชวิทักษ์ กับคณะ ได้ในภาคผนวก

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อขยายอัตราโทษจำคุกในคดีที่จะต้องเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง)

๑.๒ เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน อาจจะเป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ต้องแสวงหาหลักประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลเพื่อมิให้ถูกคุมขัง ทั้งที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีพฤติกรรมจะหลบหนีหรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น สมควรขยายอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเป็นสิบปีขึ้นไป เพื่อให้โอกาสผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี โดยคำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณา และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๔. บทจำกัดสิทธิ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และไม่ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ต้องแสวงหาหลักประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลจนเกินสมควร ควบคู่ไปกับการคุ้มครอง

ความปลอดภัยแก่สาธารณชนไม่ให้ได้รับอันตรายจากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนี ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

๕. วันใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๖. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

- ขยายอัตราโทษจำคุกในคดีที่จะต้องเรียกประกันและหลักประกัน ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยขยายอัตราโทษจำคุกอย่างสูงจากเดิมที่กำหนดไว้ “ห้าปีขึ้นไป” เป็น “สิบปีขึ้นไป” (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๑๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๑๐ ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกัน และจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้”

ส่วนที่ ๒

ตารางเปรียบเทียบ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)
ที่ผ่านการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตารางเปรียบเทียบ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ.
(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว) ที่ผ่านการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p>ร่าง พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <p>.....</p> <p>โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา</p> <p>พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย</p> <p>เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การเรียกประกันและ</p>	

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๑๑๐ ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้</p>	<p>หลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และไม่ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ต้องแสวงหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลจนเกินสมควร ควรคู่ไปกับการคุ้มครองความปลอดภัยแก่สาธารณชนไม่ได้รับอันตรายจากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนี ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๑๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๑๑๐ ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกัน และจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้”</p>	<p>เพื่อให้มีระยะเวลาเพียงพอในการแก้ไขอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง</p> <p>เพื่อลดภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ต้องแสวงหาหลักประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีต้องมีประกันมากขึ้น อันเป็นการคุ้มครองสิทธิ</p>

<p>ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p> <p>ในคดีอย่างอื่นจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลย หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้ การเรียกประกันหรือหลักประกันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองจะเรียกเงินค้ำประกันก็ได้ และต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่ได้ใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ประกอบด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <p>ผู้รับสนองพระราชาโองการ</p> <p>.....</p> <p>นายกรัฐมนตรี</p>	<p>เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>และเสรีภาพของบุคคลซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย</p>
--	--	---

ส่วนที่ ๓

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^๑

๑. สรุปความจำเป็นในการตรากฎหมาย

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในครั้งนี้ เป็นการแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราว เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบันกำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีหลักประกัน ทำให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ทั้งการปล่อยชั่วคราวโดยปราศจากมาตรการกำกับดูแลและติดตามจับกุมผู้หลบหนีที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจำนวนมากฉวยโอกาสหลบหนี เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมและความปลอดภัยของสังคม นอกจากนี้ การที่ราษฎรซึ่งเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาโดยใช้สิทธิโดยไม่สุจริต บิดเบือนข้อเท็จจริง กลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบปัจจุบันยังขาดมาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการ ดังนั้น เพื่อให้ระบบการปล่อยชั่วคราว รวมทั้งการฟ้องและดำเนินคดีอาญามีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันและสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วร่วมกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายและสอดคล้องกับหลักนิติธรรม^๒ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สรุปการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง แนวทางการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่ผ่านการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นได้ ดังนี้^๓

๒.๑ วิธีในการรับฟังความคิดเห็น

๒.๑.๑ รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐและบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ข้าราชการศาลยุติธรรม ตำรวจ พนักงานสอบสวน และประชาชนทั่วไป ผ่านทางเว็บไซต์ <http://lawsurver.coj.go.th> เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> และเว็บไซต์สำนักงานกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th>

^๑ เรียบเรียงโดย นางสาวกรรณิกา พัสระ วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย

^๒ หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

^๓ สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๒.๑.๒ จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ในวันพฤหัสบดีที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

๒.๑.๓ การประชุมเพื่อพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายของสำนักงานศาลยุติธรรม

โดยที่มาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้ ก.บ.ศ. มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารราชการศาลยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับงานบริหารราชการและงานธุรการของสำนักงานศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน และประเพณีปฏิบัติของทางราชการศาลยุติธรรม และ (๒) ของมาตราดังกล่าวกำหนดให้ ก.บ.ศ. มีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการและการอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนของศาลยุติธรรมต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ฉบับนี้ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมได้มีมติในการประชุมคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอและมอบหมายให้สำนักงานศาลยุติธรรมดำเนินการเสนอร่างกฎหมายไปที่คณะรัฐมนตรีต่อไป

๒.๒ จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

๒.๒.๑ รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐและบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ข้าราชการศาลยุติธรรม ตำรวจ พนักงานสอบสวน และประชาชนทั่วไป ผ่านทางเว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th> เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> และเว็บไซต์สำนักงานกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th> รวม ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐ ระยะเวลา ๑๖ วัน

ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑ ระยะเวลา ๑๕ วัน

รวมระยะเวลาทั้งสองครั้ง ๓๑ วัน

จำนวนผู้แสดงความคิดเห็น ทั้งสิ้น ๖๓ คน

- ประเด็นที่ ๑ เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๘

- ประเด็นที่ ๒ เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๘

- ประเด็นที่ ๓ เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๒๔

๒.๒.๒ จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น ๒๙ คน ประกอบด้วย สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานกิจการยุติธรรม สภานายความ และจากหน่วยงานในสังกัดสำนักงาน

ศาลยุติธรรม ประกอบด้วย ศาลจังหวัดตลิ่งชัน ศาลจังหวัดมีนบุรี ศาลจังหวัดพระโขนง สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม และสำนักแผนงานและงบประมาณ

ผลปรากฏว่า ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นชอบด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)

อนึ่ง ผู้แทนสภาทนายความเห็นชอบด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่มีข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างมาตรา ๑๖๑/๑ เนื่องจากเห็นว่าอาจเป็นการให้ดุลพินิจศาลมากเกินไป จึงควรให้เป็นไปตามกฎหมายในปัจจุบัน

๒.๓ พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐและบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ข้าราชการศาลยุติธรรม ตำรวจ พนักงานสอบสวน และประชาชนทั่วไปผ่านทางเว็บไซต์ และจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศาลจังหวัดตลิ่งชัน ศาลจังหวัดมีนบุรี ศาลจังหวัดพระโขนง สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานกิจการยุติธรรม และสภาทนายความ สำนักแผนงานและงบประมาณ และสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม

๒.๔ ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะสั่งให้ปล่อยชั่วคราวต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ผลการรับฟัง

เห็นด้วย ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๘

ไม่เห็นด้วย ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๒

ประเด็นที่ ๒ การกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลเพื่อแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น

ผลการรับฟัง

เห็นด้วย ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๘

ไม่เห็นด้วย ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๒

ประเด็นที่ ๓ กำหนดให้ศาลมีอำนาจไม่ประทับฟ้อง หากปรากฏต่อศาลว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดี โดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลับแก้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ

ผลการรับฟัง

เห็นด้วย ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๒๔

ไม่เห็นด้วย ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๖

ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และคำชี้แจงเหตุผล
รายประเด็น

ประเด็นที่ ๑ การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาล จะสั่งปล่อยชั่วคราวต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวที่กำหนดมีการแก้ไขเพิ่มเติมเพดานโทษจากอัตราโทษจำคุก ๕ ปี เป็นอัตราโทษจำคุก ๑๐ ปี ยังคงทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะยากจน หรือไม่มีพฤติการณ์หลบหนี และเป็นผู้ที่ น่าเชื่อว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ยังคงได้รับผลกระทบอยู่ จึงควรกำหนดข้อยกเว้นให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน ไม่ว่าจะอัตราโทษ เพียงใดก็ตาม หากศาลพิจารณาได้ว่าผู้ต้องหาไม่มีพฤติการณ์หลบหนี เพื่อมิให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ หรือให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิยื่นคำร้องขอพิสูจน์ฐานะความยากจน และสาบานตนต่อศาลว่าจะไม่หลบหนี เพื่อที่ศาลสามารถให้ประกันได้โดยไม่จำเป็นต้องมีประกัน โดยต้องอยู่ภายใต้ วิธีการควบคุมที่ศาลกำหนด หรืออาจกำหนดเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวโดยเฉพาะคดีสะเทือนขวัญ หรือกระทบกระเทือนต่อจิตใจของประชาชนเป็นคดีที่ห้ามมิให้ศาลปล่อยชั่วคราว เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการมอง แง่ลบของสังคมต่อกระบวนการยุติธรรม อีกทั้ง ควรกำหนดมาตรการการลงโทษผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนีมากกว่า การปรับนายประกันหรือยึดหลักประกัน เพื่อให้ประชาชนรู้สึกว่าการหลบหนีการปล่อยชั่วคราวทำให้เกิดภาระมากกว่า การต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรม

คำชี้แจงเหตุผลประเด็นที่ ๑

ในปัจจุบันกำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมี ประกัน ทำให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ดังนั้น เพื่อให้ระบบการปล่อย ชั่วคราวมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันและสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมี ประสิทธิภาพและเป็นธรรม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๐ ขยายเพดาน

อัตราโทษ จาก “ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป” เป็น “ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป” อันเป็นการพัฒนากฎหมายไปที่ละขั้น

ประเด็นที่ ๒ การกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลเพื่อแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น

ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

(๑) เห็นว่า หน้าที่ในการติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยหลักเป็นหน้าที่ของผู้ประกันรวมทั้งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครอง

(๒) ควรกำหนดให้มีการอบรมเจ้าพนักงานศาลโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจรวมทั้งกำหนดให้มีบทบัญญัติคุ้มครองเจ้าพนักงานศาลในการปฏิบัติหน้าที่จับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลด้วย เนื่องจากอาจเกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของเจ้าพนักงานศาล และเพื่อให้มีการติดตามผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวอย่างมีประสิทธิภาพ

คำชี้แจงเหตุผลประเด็นที่ ๒

หลักการให้มีเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการติดตามจับกุมผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนีโดยศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลดำเนินการ โดยแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล และหากมีเหตุจำเป็นก็ให้เจ้าพนักงานศาลมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง เพื่อให้การปล่อยชั่วคราวโดยศาลมีมาตรการกำกับและติดตามผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับเพื่อให้สำนักงานศาลยุติธรรมสามารถดำเนินการเตรียมความพร้อมในการดำเนินนโยบายดังกล่าวได้ต่อไป

ประเด็นที่ ๓ กำหนดให้ศาลมีอำนาจไม่ประทับฟ้อง หากปรากฏต่อศาลว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ

ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

(๑) ถ้อยคำว่า “โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต” อาจเป็นการจำกัดสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมเกินควร และถ้อยคำว่า “... และห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นอีก” นั้น มีความหมายว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องรับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ หรือไม่ จึงควรกำหนดถ้อยคำให้ชัดเจน

(๒) ควรกำหนดให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้โจทก์ชดใช้ค่าเสียหายต่อรัฐและผู้ถูกฟ้องที่ต้องถูกดำเนินคดีอาญาเนื่องจากเป็นผู้บริสุทธิ์ และต้องเสียค่าใช้จ่ายเนื่องจากการดำเนินคดีอาญาดังกล่าว

คำชี้แจงเหตุผลประเด็นที่ ๓

หลักการเรื่องการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต (abuse of legal procedure) เป็นไปตามสุภาชิตกฎหมายที่ว่า “บุคคลที่มาศาลต้องมาด้วยมือสะอาด” (He who comes to equity must come with clean hands) หมายถึง การที่บุคคลใช้สิทธิหรือบังคับตามสิทธิของตนที่เกิดขึ้นมาแล้วนั้นจะต้องใช้โดยสุจริต มิฉะนั้นศาลจะไม่รับรองสิทธินั้นหรือไม่รับบังคับให้ ซึ่งแต่เดิมศาลไม่มีวิธีการในการจัดการคดีที่โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ โดยต้องปล่อยให้มีการไต่สวนมูลฟ้อง ประทับฟ้องและพิจารณาพิพากษาคดีไป ซึ่งพฤติการณ์ที่ศาลไปยอมรับบังคับให้ เช่นนั้นเท่ากับเป็นการไปยอมรับให้บุคคลที่ไม่สุจริตเข้ามาใช้กระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือทำให้บุคคลที่ถูกดำเนินคดีอาญาและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อน เสียหายชื่อเสียง บั่นทอนขวัญและกำลังใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกฟ้องคดี จึงเป็นที่มาของการนำแนวคิดเรื่องการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต (abuse of legal procedure) มาบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๑/๑ กำหนดเป็นขั้นตอนก่อนการไต่สวนมูลฟ้องให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปเพื่อคุ้มครองประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกภาคส่วน จากการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต โดยหากศาลพิจารณาจากคำร้องหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเรียกพยานหลักฐานมาตรวจสอบ แล้วปรากฏความชัดเจนว่าเป็นการฟ้องร้องโดยไม่สุจริต ศาลก็สามารถสั่งไม่ประทับฟ้องไปได้เลยโดยไม่ต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องอีก และห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นอีก

๓. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตรากฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ

ผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีดังนี้^๔

ด้านเศรษฐกิจ

เชิงบวก : เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกดำเนินคดีอาญาได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น ส่งผลให้บุคคลดังกล่าวไม่ถูกควบคุมตัว สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมตามปกติ ประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ทำให้ประเทศชาติมีรายได้ นำเงินรายได้มาพัฒนาประเทศต่อไป และส่งผลให้รัฐบาลไม่ต้องแบกรับต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการดูแลผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว รวมทั้งช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม นอกจากนี้ เมื่อมีมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกลั่นแกล้งฟ้องร้องคดีโดยไม่สุจริต ส่งผลให้การพิจารณาคดีอาญามีประสิทธิภาพและเป็นธรรมประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ส่งผลดีต่อความน่าเชื่อถือในการลงทุนทางเศรษฐกิจและเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการพัฒนาประเทศ

^๔ หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก : ประชาชนและประเทศชาติ

เชิงลบ ไม่มีผลกระทบ

ด้านสังคม

เชิงบวก : การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในครั้งนี้ เป็นการแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราว เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบันกำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน ทำให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ทั้งการปล่อยชั่วคราวโดยปราศจากมาตรการกำกับดูแลและติดตามจับกุมผู้หลบหนีที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจำนวนมากฉวยโอกาสหลบหนี เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมและความปลอดภัยของสังคม นอกจากนี้ การให้อำนาจศาลไม่ประทับฟ้องในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์เมื่อความปรากฏต่อศาลว่าโจทก์ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตหรือเพ้อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย ส่งผลดีต่อสังคมทำให้เป็นหลักประกันว่าการดำเนินคดีในศาลต้องเป็นไปโดยสุจริต คຸ້ມຄອງสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น และสร้างความเชื่อมั่นต่อการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก : ประชาชนและสังคมโดยรวม

เชิงลบ : การที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งไม่รับฟ้องคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ได้ ถ้าได้ความว่า โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพ้อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ อาจทำให้สังคมเกิดความระแวงสงสัยว่าสิทธิของตนเองที่ถูกล่วงละเมิดจะได้รับความคุ้มครองโดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือไม่ถ้าตนเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง แต่ในขณะเดียวกันสังคมอีกด้านหนึ่งโดยเฉพาะผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งและถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาอาจมีความอึดใจที่ได้รับหลักประกันว่าจะได้รับความเป็นธรรมอย่างแท้จริงจากการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ : ไม่มี

ด้านอื่น ๆ (ด้านงบประมาณ)

ไม่มีผลกระทบ เนื่องจากการแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ส่งผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น ลดภาระของรัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณในการดูแลจัดการผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

๔. การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน

สำนักงานศาลยุติธรรมได้มีการเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ <http://lawsurvey.coj.go.th> เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> และเว็บไซต์สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th>

๕. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

สำนักงานศาลยุติธรรมได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว เห็นควรยืนยันตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๖. ความเห็นต่อการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จากการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เสนอมาพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ แล้ว เห็นว่าได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗

จากการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เสนอมาพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่นายมรรณพ เดชวิทักษ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้เสนอ แล้ว เห็นว่าได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗

หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดี หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)

กฎหมายใหม่

แก้ไข/ปรับปรุง

ยกเลิก

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้เสนอ

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๑.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจคืออะไร

เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันและสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

เพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องใด

ในการดำเนินคดีอาญา มีหลักการพื้นฐานของกฎหมายที่ให้สันนิษฐานว่าบุคคลทุกคนซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีความผิดอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย (Presumption of Innocence) และโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติรับรองหลักการดังกล่าวไว้ในมาตรา ๒๙ วรรคสอง วรรคสามและวรรคห้า โดยบัญญัติให้ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี และคำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบันกำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน ทำให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ดังนั้น เพื่อให้ระบบการปล่อยชั่วคราวมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันและสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม จึงสมควรแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราว โดยขยายเพดานอัตราโทษจาก “ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป” เป็น “ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป” อันเป็นการพัฒนากฎหมายไปที่ละขั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวและเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

นอกจากนี้ การฟ้องคดีอาญาในปัจจุบันปรากฏปัญหาว่า คดีจำนวนมากไม่น้อยที่โจทก์ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ เช่น การยื่นฟ้องต่อศาลในพื้นที่ห่างไกลเพื่อให้จำเลยได้รับความลำบากและต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการเดินทางไปต่อผู้คดี หรือการฟ้องจำเลยในข้อหาที่หนักกว่าความเป็นจริงเพื่อต่อรองให้จำเลยต้องยอมกระทำหรือไม่กระทำอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการมิชอบ โดยเฉพาะการฟ้องร้องเพื่อคุกคามการใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของจำเลยในการป้องกันตนเองหรือ

ป้องกันประโยชน์สาธารณะ ทำให้มีคดีขึ้นสู่การไต่สวนมูลฟ้องของศาลเป็นจำนวนมากซึ่งสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ถูกฟ้องร้องและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในครั้งนี้ เป็นการแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราว เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบันกำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน ทำให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ทั้งการปล่อยชั่วคราวโดยปราศจากมาตรการกำกับดูแลและติดตามจับกุมผู้หลบหนีที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจำนวนมากฉวยโอกาสหลบหนีเกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมและความปลอดภัยของสังคม นอกจากนี้ การที่ราษฎรซึ่งเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาโดยใช้สิทธิโดยไม่สุจริต บิดเบือนข้อเท็จจริง กลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ปัจจุบันยังขาดมาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการ ดังนั้นเพื่อให้ระบบการปล่อยชั่วคราว รวมทั้งการฟ้องและดำเนินคดีอาญามีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วสมกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายและสอดคล้องกับหลักนิติธรรม จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หากไม่มีภารกิจนั้นจะมีผลประการใด

ทำให้ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกันมาวางไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ทั้งการปล่อยชั่วคราวโดยปราศจากมาตรการกำกับดูแลและติดตามจับกุมผู้หลบหนีที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจำนวนมากฉวยโอกาสหลบหนี เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมและความปลอดภัยของสังคม นอกจากนี้ ยังทำให้ไม่มีมาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการในการป้องกันการใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต

๑.๓ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีกี่ทางเลือก มีทางเลือกอะไรบ้าง

ไม่มีทางเลือกอื่น

๑.๔ มาตรการที่บรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจคืออะไร

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๑.๕ ภารกิจนั้นจะแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นได้เพียงใด

ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วสมกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายและสอดคล้องกับหลักนิติธรรม

๑.๖ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจคืออะไร

ลดภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในการหาประกันมาวางไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล และเป็น การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน และมีมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต

ตัวชี้วัดความสัมฤทธิ์ของกฎหมายมีอย่างไร

การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วสมกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายและสอดคล้องกับหลักนิติธรรม และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

๑.๗ การทำภารกิจสอดคล้องกับพันธกรณีและความผูกพันตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทย มีต่อรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศใด ในเรื่องใด
ไม่มี

๒. ผู้ทำภารกิจ

๒.๑ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพ ต้นทุน และความคล่องตัวแล้ว เหตุใดจึงไม่ควรให้เอกชนทำภารกิจนี้ เนื่องจากเป็นภารกิจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกและการพิจารณาพิพากษาคดี
ภารกิจนี้ควรทำร่วมกับเอกชนหรือไม่ อย่างไร

การพิจารณาพิพากษาเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมโดยตรง ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อประชาชน ภารกิจนี้จึงไม่ควรทำร่วมกับเอกชน

๒.๒ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพและประโยชน์ที่จะเกิดแก่การให้บริการประชาชน ควรทำภารกิจนี้ ร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

การพิจารณาพิพากษาเป็นการใช้อำนาจในทางตุลาการ

๒.๓ ภารกิจดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำ จะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากกว่าหรือไม่ ภารกิจนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาเป็นอำนาจทางตุลาการ

๓. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๓.๑ การจัดทำภารกิจนั้นมีความสอดคล้องกับเรื่องใด อย่างไร

- หน้าที่หลักของหน่วยงานของรัฐ (ตามภารกิจพื้นฐาน (Function)) ในเรื่อง การพิจารณาพิพากษาคดี
- หน้าที่ของรัฐและแนวนโยบายแห่งรัฐ ในเรื่อง.....
- ยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่อง.....
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่อง.....
- แนวทางการปฏิรูปประเทศ ในเรื่อง.....

๓.๒ การทำภารกิจนั้นสามารถใช้มาตรการทางบริหารโดยไม่ต้องออกกฎหมายได้หรือไม่

ไม่ได้ เนื่องจากเป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งเป็นอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานของศาลโดยตรงและต้องมีผลบังคับเป็นกฎหมาย

ถ้าใช้มาตรการทางบริหารจะมีอุปสรรคอย่างไร

อาจมีความไม่ชัดเจนและเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นการทั่วไป จึงไม่สมควรใช้ มาตรการทางบริหาร

๓.๓ ในการทำภารกิจนั้น เหตุใดจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายในขณะนี้

เนื่องจากเป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งเป็นอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานของศาลโดยตรงและต้องมีผลบังคับเป็นกฎหมาย

๓.๔ การใช้บังคับกฎหมายและระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

(ก) การใช้บังคับกฎหมาย

- ต้องใช้บังคับพร้อมกันทุกท้องที่ทั่วประเทศ เนื่องจากมีผลบังคับใช้กับประชาชนทั่วประเทศ
- ททยอยใช้บังคับเป็นท้องที่ ๆ ไป เนื่องจาก.....
- ใช้บังคับเป็นบางท้องที่ เนื่องจาก.....

(ข) ระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

- ใช้บังคับทันทีที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา)
- มีการทอระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลาเท่าใด เพราะเหตุใด.....
- ควรกำหนดระยะเวลาการสิ้นสุดไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

๓.๕ เหตุใดจึงไม่สมควรตราเป็นกฎในลักษณะอื่น เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น

เนื่องจากเป็นที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ ในการดำเนินคดีอาญา และการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งถูกบัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และเพื่อให้มีผลบังคับใช้เป็นการทั่วไป

๓.๖ ลักษณะการใช้บังคับ

- ควบคุม (ข้ามไปข้อ ๓.๗) กำกับ/ติดตาม (ข้ามไปข้อ ๓.๘) ส่งเสริม
- ระบบผสม

เหตุใดจึงต้องใช้ระบบดังกล่าว

๓.๗ การใช้ระบบอนุญาตในกฎหมาย

ใช้ระบบอนุญาต

๓.๗.๑ เพราะเหตุใดจึงกำหนดให้ใช้ระบบการอนุมัติ การอนุญาต หรือใช้ระบบอื่นที่มีผลเป็นการควบคุม.....

๓.๗.๒ มีการกำหนดค่าธรรมเนียมการอนุญาตหรือไม่ ถ้ามี มีความจำเป็น อย่างไร.....

๓.๗.๓ มีหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจในการอนุญาตหรือไม่ อย่างไร

มีหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราว ตามมาตรา ๑๐๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการวินิจฉัยสั่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ศาลใช้ดุลพินิจโดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ต่างๆ คือ พิจารณาถึงความหนักเบาแห่งข้อหา พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร เชื่อถือผู้ขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่ ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวมีหรือไม่ เพียงใด คำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์หรือ ผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ข้อเท็จจริงหรือรายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้น

๓.๗.๔ มีขั้นตอนและระยะเวลาที่แน่นอนในการอนุญาตหรือไม่.....

๓.๗.๕ มีการเปิดโอกาสให้อุทธรณ์การปฏิเสธคำขอ การให้ยื่นคำขอใหม่ หรือไม่ อย่างไร
เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

๓.๗.๖ มีการต่ออายุการอนุญาตหรือไม่.....
มีการตรวจสอบก่อนการต่อใบอนุญาตหรือไม่.....

๓.๘ การใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย

ไม่มีใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย

๓.๘.๑ กฎหมายที่จะตราขึ้นมีการใช้ระบบคณะกรรมการ หรือไม่ มีความจำเป็นอย่างไร

.....

๓.๘.๒ คณะกรรมการที่กำหนดขึ้นมีอำนาจเข้าซ้อนกับคณะกรรมการอื่นหรือไม่

.....
หากมีความเข้าซ้อน จะดำเนินการอย่างไรกับคณะกรรมการอื่นนั้น

๓.๘.๓ องค์ประกอบของคณะกรรมการมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือนายกรัฐมนตรี หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือไม่.....

เหตุใดจึงต้องกำหนดให้บุคคลดังกล่าวเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการ.....

๓.๙ มีกรอบหรือแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร

แนวทางการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมาตรา ๑๐๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๓.๑๐ ประเภทของโทษที่กำหนด

โทษทางอาญา โทษทางปกครอง ระบบผสม

ไม่มีการกำหนดโทษ

๓.๑๑ การกำหนดโทษทางอาญาจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผล เพราะเหตุใด

๓.๑๒ ความผิดที่กำหนดให้เป็นโทษทางอาญาเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงอย่างไร

๔. ความเข้าซ้อนกับกฎหมายอื่น

๔.๑ การดำเนินการตามภารกิจในเรื่องนี้มีกฎหมายอื่นในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกัน หรือไม่
ไม่มี

๔.๒ ในกรณีที่มีกฎหมายขึ้นใหม่ เหตุใดจึงไม่ยกเลิก แก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องเดียวกัน หรือทำนองเดียวกันที่มีอยู่
ไม่มี

๕. ผลกระทบและความคุ้มค่า

๕.๑ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ข้าราชการศาลยุติธรรม ตำรวจ พนักงานสอบสวน บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมและบุคคลทั่วไป

๕.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

(๑) ด้านเศรษฐกิจ

- เชิงบวก

เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกดำเนินคดีอาญาได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวมากขึ้นส่งผลให้บุคคลดังกล่าวไม่ถูกควบคุมตัว สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมตามปกติ ประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ทำให้ประเทศชาติมีรายได้ นำเงินรายได้มาพัฒนาประเทศต่อไป และส่งผลให้รัฐบาลไม่ต้องแบกรับต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการดูแลผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว รวมทั้งช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม นอกจากนี้ เมื่อมีมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการณ์กลับแก้รังรองคดีโดยไม่สุจริต ส่งผลให้การพิจารณาคดีอาญามีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ส่งผลดีต่อความน่าเชื่อถือในการลงทุนทางเศรษฐกิจและเป็นปัจจัยสำคัญ
หนึ่งในการพัฒนาประเทศ

- เชิงลบ

ไม่มี

(๒) ด้านสังคม

- เชิงบวก

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในครั้ง นี้ เป็นการแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราว เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบัน กำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน ทำให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ทั้งการปล่อยชั่วคราวโดยปราศจากมาตรการกำกับดูแลและติดตามจับกุมผู้หลบหนีที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจำนวนมาก ฉวยโอกาสหลบหนี เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมและความปลอดภัยของสังคม นอกจากนี้ การให้อำนาจศาลไม่ประทับฟ้องในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์เมื่อความปรากฏต่อศาลว่าโจทก์ใช้สิทธิโดยไม่สุจริต หรือเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย ส่งผลดีต่อสังคมทำให้เป็นหลักประกันว่าการดำเนินคดีในศาลต้อง เป็นไปโดยสุจริต คຸ້ມครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น และสร้างความเชื่อมั่นต่อ การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม

- เชิงลบ

การที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งไม่รับฟ้องคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ได้ ถ้าได้ความว่า โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ อาจทำให้สังคมเกิดความระแวงสงสัยว่าสิทธิของ ตนเองที่ถูกล่วงละเมิดจะได้รับความคุ้มครองโดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือไม่ถ้าตนเป็นโจทก์ฟ้องคดี เอง แต่ขณะเดียวกันสังคมอีกด้านหนึ่งโดยเฉพาะผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งและถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาอาจ มีความอึดใจที่ได้รับหลักประกันว่าจะได้รับความเป็นธรรมอย่างแท้จริงจากการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล

(๓) ด้านงบประมาณ

ไม่มีผลกระทบ เนื่องจากการแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ส่งผล ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น ลดภาระของรัฐบาลในการจัดสรร งบประมาณในการดูแลจัดการผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

๕.๓ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด

ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่ประการใด

๕.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

๕.๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องใด อย่างไร และเพียงใด หรือเป็นการ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด

เมื่อประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เป็นภาระแก่บุคคลดังกล่าวในการจัดหาหลักประกันมาขอปล่อยชั่วคราว ทำให้สามารถดำรงชีวิตในสังคม ประกอบอาชีพและมีรายได้ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม และทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าว สามารถปรึกษาทนายความ วางแนวทางในการต่อสู้คดี แสวงหาพยานหลักฐานได้อย่างเต็มที่ อันเป็นการ อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้ในทางหนึ่ง

๕.๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวสามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ มีรายได้แน่นอน และเมื่อศาลมีมาตรการป้องกันการฟ้องร้องคดีของผู้เสียหายที่ใช้สิทธิไม่สุจริตหรือ บิดเบือนคดีเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม อันเป็นการส่งเสริมให้ประเทศพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

๕.๔.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการได้อย่างไร

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในครั้งนี้ เป็นการแก้ไข หลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราว ทำให้ประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราว อย่างเท่าเทียมกันไม่เป็นภาระแก่บุคคลดังกล่าวในการจัดหาหลักประกันมาขอปล่อยชั่วคราว เพื่อให้มีการ พัฒนาระบบการปล่อยชั่วคราว โดยศาลสามารถนำและพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่างๆ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว (Electronic Monitoring หรือ EM) มาช่วยในการกำกับดูแลให้การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการฟ้องและดำเนินคดีอาญามีความเหมาะสมกับสภาพสังคม ในปัจจุบันและสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีอาญา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วสมกับ วัตถุประสงค์ของกฎหมายและสอดคล้องกับหลักนิติธรรม

๕.๔.๔ วิธีการและระยะเวลาในการประเมินผลสัมฤทธิ์ ไม่มี

๕.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ไม่มี

๕.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชน และการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ

การแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ส่งผลดีในแง่ของการคุ้มครอง สิทธิเสรีภาพ ภาระแก่บุคคลดังกล่าวในการจัดหาหลักประกันมาขอปล่อยชั่วคราว ลดความเหลื่อมล้ำของคน ในสังคมส่วนรวม และการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการป้องกันการฟ้องคดีโดยไม่สุจริต เป็นการช่วยเสริมสร้าง ประสิทธิภาพในการพิจารณาคดีและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งการพัฒนา กระบวนการยุติธรรมไทยให้เป็นที่ยอมรับ ถือว่าเป็นภารกิจที่มีความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับงบประมาณที่ใช้ อีกทั้งไม่เป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนแต่อย่างใด

๖. ความพร้อมของรัฐ

๖.๑ ความพร้อมของรัฐ

(ก) กำลังคนที่คาดว่าจะต้องใช้

ไม่มีความต้องการกำลังคนเพิ่ม เนื่องจากเป็นอัตรากำลังที่มีอยู่แล้ว

(ข) คุณวุฒิและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องมี

เป็นผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ข้าราชการศาลยุติธรรม ตำรวจ พนักงานสอบสวน

(ค) งบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในระยะห้าปีแรก โดยแยกเป็นงบดำเนินการและงบลงทุน

ไม่มี เนื่องจากการแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ส่งผลให้ผู้ต้องหา หรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น ลดภาระของรัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณ ในการดูแลจัดการผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

๖.๒ ในกรณีที่ เป็นร่างกฎหมายที่มีผลต่อการจัดตั้งหน่วยงานหรืออัตรากำลัง มีความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณหรือไม่ อย่างไร

ไม่มีผลเป็นการจัดตั้งหน่วยงานหรืออัตรากำลัง

๖.๓ วิธีการที่จะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของกฎหมายมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย

มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ผ่านทางเว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th> เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> ทางเว็บไซต์ของสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th> และเว็บไซต์ของกองสารนิเทศและประชาสัมพันธ์ <http://www.iprd.coj.go.th> และเมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา จะมีหนังสือแจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้รักษาการตามกฎหมาย

๗.๑ มีหน่วยงานอื่นใดที่ปฏิบัติการกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกันหรือไม่ มีข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับหน่วยงานนั้นอย่างไร

ไม่มี

๗.๒ มีความเกี่ยวข้องหรือผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๗.๓ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๗.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมาย ได้แก่

ประธานศาลฎีกา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย เนื่องจากร่างกฎหมายนี้กำหนดให้ประธานศาลฎีกา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๘. วิธีการทำงานและตรวจสอบ

๘.๑ ระบบการทำงานที่กำหนดสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่

- เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- มีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๘.๒ การเปิดเผยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๘.๒.๑ ในกฎหมายมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐรับในเรื่องใดบ้าง แต่ละขั้นตอนใช้เวลาดำเนินการเท่าใด

ไม่มี

๘.๒.๒ หากมีการใช้ดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม
อย่างไร

ไม่มี

๘.๒.๓ ในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ใช้หลักกระจายอำนาจ หรือมอบอำนาจเพื่อให้
ประชาชนได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพอย่างไร

ไม่มี

๘.๓ มีระบบการตรวจสอบและคานอำนาจอย่างไรบ้าง

๘.๓.๑ มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๘.๓.๒ มีกระบวนการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๙ การจัดทำกฎหมายลำดับรอง

๙.๑ ได้จัดทำแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจนกรอบสาระสำคัญของ
กฎหมายลำดับรองนั้น หรือไม่

กำหนดแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรองให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่พระราชบัญญัตินี้
ใช้บังคับ

ได้ยกร่างกฎหมายลำดับรองในเรื่องใดบ้าง

ร่างข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกัน
หรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๙.๒ มีกรอบในการตราอนุบัญญัติเพื่อป้องกันการขยายอำนาจหน้าที่ของรัฐหรือเพิ่มภาระ
แก่ประชาชนเกินสมควรอย่างไร

ไม่มี

๑๐. การรับฟังความคิดเห็น

มีการรับฟังความคิดเห็น

ไม่มีการรับฟังความคิดเห็น

๑๐.๑ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรืออาจได้รับผลกระทบที่รับฟังความคิดเห็น

หน่วยงานภาครัฐ / ภาคประชาชน/องค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานภาครัฐ

ประชาชนที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ

ประชาชนทั่วไป

องค์กรอื่น ได้แก่.....

สำนักงานศาลยุติธรรมจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่
ผู้พิพากษา ข้าราชการศาลยุติธรรม บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ผ่านทางเว็บไซต์
<http://lawsurvey.coj.go.th> หรือเว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> หัวข้อ ร่าง
กฎหมายที่รับฟังการแสดงความคิดเห็น หรือเว็บไซต์สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม
<http://www.jla.coj.go.th> หัวข้อ รับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมาย ได้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๑ ถึง
วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑

๑๐.๒ มีการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชนหรือไม่ อย่างไร

สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ และได้ดำเนินการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม <http://lawsurvey.coj.go.th> เว็บไซต์ศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> และเว็บไซต์สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th>

๑๐.๓ จัดทำสรุปผลการรับฟังความเห็นและเสนอมาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

จัดทำ ไม่มีการจัดทำ

ในกรณีจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น มีสาระสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้หรือไม่

- วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น
- จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละเรื่อง
- พื้นที่ในการรับฟังความคิดเห็น
- ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น
- ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
- คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย ปรากฏตามสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นแนบท้าย

ขอรับรองว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรีฯ และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีฯ แล้ว

(นายสรารุช เบญจกุล)

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม

ส่วนพัฒนากฎหมาย (กัญจนพร)

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๑๒ ๘๐๘๒

โทรสาร ๐ ๒๕๑๒ ๘๔๗๑

เรื่องเสร็จที่ ๙๘๐/๒๕๖๑

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๘๒๕๙ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๑ ลงมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา) ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วน โดยให้ความเห็นของกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุดไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตรวจพิจารณาโดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานกิจการยุติธรรม) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสภาพนายความ และผู้แทนฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา) มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ระบบการปล่อยชั่วคราว รวมทั้งการฟ้องและดำเนินคดีอาญามีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันและสามารถคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ดังนี้

๑.๑ แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง)

๑.๒ กำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น (เพิ่มมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม)

๑.๓ กำหนดให้การใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาต้องกระทำโดยสุจริต (เพิ่มมาตรา ๑๖๑/๑)

ทั้งนี้ สำนักงานศาลยุติธรรมได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เกี่ยวกับแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติ มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) โดยจัดทำ (๑) สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น (๒) คำชี้แจงตามหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ และ (๓) วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และได้นำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากกฎหมายเผยแพร่บนเว็บไซต์ของสำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> และ www.jla.coj.go.th แล้ว รวมทั้งได้จัดให้มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานกิจการยุติธรรม) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสภานายความ ซึ่งในภาพรวมหน่วยงานทั้งหมดเห็นชอบด้วย ในหลักการของร่างพระราชบัญญัติและมีข้อสังเกตบางประการ ซึ่งสำนักงานศาลยุติธรรมได้รับข้อสังเกตดังกล่าวไว้เพื่อเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๒. ความเห็นและข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติ เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อลดการเรียกหลักประกันจากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและคุ้มครองความปลอดภัยแก่สาธารณชนไม่ให้เกิดอันตรายจากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนี รวมทั้งป้องกันมิให้มีการใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาโดยไม่สุจริตอันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น โดยหลักการแล้วกรณีการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวที่กำหนดให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเพดานโทษอัตราโทษจำคุก ๕ ปี เป็นอัตราโทษจำคุก ๑๐ ปี จะทำให้ประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น ลดภาระของรัฐบาลในการจัดระบบประมาณในการดูแลจัดการผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา รวมทั้งเป็นการพัฒนาระบบการปล่อยชั่วคราวที่มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ส่วนกรณีการมีมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต จะส่งผลให้การพิจารณาคดีอาญามีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลควบคู่ไปกับการสร้างความเชื่อมั่นต่อการพิจารณาพิพากษาคดี และกระบวนการยุติธรรมในภาพรวมด้วย

๒.๒ สำนักงานอัยการสูงสุด เห็นชอบด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติ โดยมีข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับร่างมาตรา ๑๖๑/๑ ดังนี้

๑) ร่างมาตรา ๑๖๑/๑ เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิของผู้เสียหายในการฟ้องคดี ซึ่งเป็นกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องเอง โดยในกรณีราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องนั้นย่อมต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องอยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๑) ดังนั้น การที่ข้อเท็จจริงจะปรากฏต่อศาลเองว่าเป็นการฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงนั้น ย่อมที่จะต้องเกิดจากคำให้การต่อสู้ของจำเลย ดังนั้น หากจำเลยไม่ได้ให้การไว้ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง “ความจะปรากฏต่อศาลเอง” ได้ในกรณีใดบ้างอันจะทำให้ศาลมีอำนาจนำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณาตามร่างมาตรา ๑๖๑/๑

๒) ข้อความตามร่างมาตรา ๑๖๑/๑ ที่ว่า “โจทก์ใช้สิทธิโดยไม่สุจริต” มีความหมาย และหลักเกณฑ์พิจารณาอย่างไรในการที่ศาลจะนำมาพิจารณาและศาลจะมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องตาม ร่างมาตรานี้ เนื่องจากการฟ้องคดีต่อศาลตามปกติย่อมเป็นการกระทำโดยชอบเพราะเป็นการที่ราษฎร ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลยใช้สิทธิของตนทางศาลอันเป็นสิ่งที่กฎหมายอนุญาต การใช้สิทธิเช่นนี้ไม่เป็นการผิดกฎหมายแต่อย่างใด

๓) การฟ้องคดีอาญาต่อศาลเพื่อให้จำเลยได้รับโทษทางอาญา และหากเป็นคดีแพ่ง ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ผู้เสียหายก็มุ่งหวังที่จะให้ได้รับชดเชยค่าเสียหายจากการกระทำของจำเลยด้วย ดังนั้น การที่ร่างมาตรา ๑๖๑/๑ กำหนดว่า หากราษฎรใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือบิดเบือน ข้อเท็จจริง “เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้ โดยชอบ” เป็นการบัญญัติกฎหมายที่ไม่มีการวางหลักเกณฑ์ให้ศาลใช้ในการพิจารณาและสามารถ ตีความได้กว้างอันอาจทำให้กระทบต่อการใช้สิทธิฟ้องคดีของราษฎร

๔) การที่บัญญัติ “ห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นอีก” เห็นว่า ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๔) ได้นิยามคำว่า “โจทก์” หมายความว่า ความถึงพนักงานอัยการ หรือผู้เสียหายซึ่งฟ้องคดีอาญาต่อศาล ซึ่งในคดีความผิดอาญารฐานหนึ่งนั้นอาจมีผู้เสียหายที่เป็นราษฎร หลายคน ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความควรที่จะบัญญัติให้ชัดเจนว่าเป็นการห้ามยื่นฟ้อง เฉพาะตัวบุคคลคนนั้น ไม่รวมถึงราษฎรคนอื่นที่ได้รับความเสียหายหรือพนักงานด้วย

๕) การที่บัญญัติว่า “ศาลจะมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องก็ได้” เห็นว่า การบัญญัติ กฎหมายในลักษณะนี้ทำให้เห็นว่าเป็นดุลพินิจของศาลที่จะมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องหรืออาจจะประทับฟ้อง ก็ได้ ซึ่งศาลจะใช้หลักเกณฑ์ใดมาพิจารณาว่ากรณีใดศาลจะไม่ประทับฟ้องหรือกรณีใดศาลจะประทับฟ้อง เพราะการใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงตามร่างมาตรา ๑๖๑/๑ เป็นปัญหาสำคัญ ที่กระทบต่อการใช้สิทธิของประชาชนในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๖) หากกรณีความปรากฏต่อศาลภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งประทับฟ้องไปแล้วว่า มีการใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือมีการบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ศาลมีอำนาจที่จะเพิกถอนคำสั่งที่ประทับฟ้อง ไว้แล้วได้หรือไม่ อย่างไร

๒.๓ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เห็นชอบด้วยกับหลักการและเหตุผลของ ร่างพระราชบัญญัติ

๒.๔ กระทรวงยุติธรรม เห็นชอบด้วยในหลักการเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ ในการเรียกประกันและหลักประกันในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงสิบปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราว ต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ จะเป็นการลดภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ในการที่จะต้องแสวงหาทรัพย์สินมาเพื่อประกันการปล่อยชั่วคราว ซึ่งจะเป็นผลดียิ่งต่อผู้มีรายได้น้อย และจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดความยืดหยุ่น อีกทั้งจะเป็นการช่วยลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำ ระหว่างคนรวยและคนจนในการที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว ทำให้ได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราว อย่างเท่าเทียมกัน และเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยลดจำนวนผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำได้ นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า การกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่แจ้งพนักงานฝ่ายปกครอง

หรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลนั้น ในทางปฏิบัติสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องแก้ไขกฎหมาย ส่วนกรณีที่เสนอให้เจ้าพนักงานศาลจับผู้ต้องหาด้วยตนเอง ในกรณีจำเป็นนั้น อาจไม่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ผู้จับจะต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งจะอยู่ภายใต้บังคับของหลักเกณฑ์ วิธีการจับกุมในรายละเอียดอีกหลายประการ

๒.๕ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา) ฉบับนี้มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๒ ประการ คือ (๑) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง และเพิ่มมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม) และ (๒) การใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา (เพิ่มมาตรา ๑๖๑/๑) เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันโดยลดการเรียกหลักประกันจากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวซึ่งจะเป็นการลดภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ต้องหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล และป้องกันการนำกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม อันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ซึ่งคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วยแล้ว คณะรัฐมนตรีจึงสามารถพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ตามที่เห็นสมควร อย่างไรก็ตาม สำนักงานฯ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฯ ดังนี้

๑) การกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเอง ในกรณีจำเป็น (เพิ่มมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม) นั้น แม้จะเป็นการบัญญัติเพื่อให้สอดคล้องและรองรับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากอำนาจในการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาปัจจุบันกำหนดให้เป็นอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือบุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันในกรณีจำเป็น จึงสมควรที่จะได้พิจารณาอำนาจหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการปล่อยชั่วคราวทั้งระบบ เพื่อให้การใช้อำนาจในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างสอดคล้องกันด้วย

๒) โดยที่ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ศาลต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องว่าคดีมีมูลหรือไม่ก่อนสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณา ซึ่งการที่จะพิจารณาเพื่อให้ได้ความว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต หรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบหรือไม่นั้น จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการในชั้นไต่สวนมูลฟ้องเพื่อให้ความปรากฏต่อศาล ซึ่งหากปรากฏว่าเป็นการใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องศาลสามารถสั่งยกฟ้องนั้นได้ ประกอบกับการฟ้องเท็จและการกลั่นแกล้งฟ้องยังถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา จึงเป็นกรณีที่มีกระบวนการทางกฎหมายปัจจุบันบัญญัติรองรับไว้ครอบคลุมแล้ว นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเหตุแห่งการประทับฟ้องตามมาตรา ๑๖๑ เห็นว่า เป็นกรณีการพิจารณา

เพื่อตรวจว่าคำฟ้องนั้นถูกต้องหรือไม่ เช่น ฟ้องที่ไม่ได้ทำตามแบบในมาตรา ๑๕๘ ฟ้องที่ไม่ยอมแก้ฟ้องตามคำสั่งศาล หรือการฟ้องต่อศาลที่ไม่มีอำนาจพิจารณาคดีนั้น เป็นต้น โดยยังมีได้พิจารณาในเนื้อหาแห่งคดี หากศาลมีคำสั่งไม่ประทับฟ้อง โจทก์มีอำนาจอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ การที่ร่างมาตรา ๑๖๑/๑ กำหนดกระบวนการในชั้นก่อนการนัดไต่สวนมูลฟ้อง โดยให้เป็นอำนาจศาลในการพิจารณาว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต หรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบหรือไม่ ซึ่งหากความปรากฏต่อศาลเอง หรือมีพยานหลักฐานที่ศาลเรียกมาปรากฏความเช่นนั้น ศาลจะมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องนั้นก็ ได้ จึงเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจเพื่อพิจารณาข้อเท็จจริง รวมทั้งให้มีอำนาจในการเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อพิจารณาก่อนที่จะประทับฟ้อง กรณีจึงต้องพิจารณาให้เกิดความชัดเจนว่า บทบัญญัตินี้มุ่งประสงค์จะให้ป็นเงื่อนไขอีกประการหนึ่งของการตรวจคำฟ้องตามมาตรา ๑๖๑ หรือไม่ นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า การกำหนดมาตรการหรือกลไกเพื่อมิให้โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต หรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบในลักษณะเช่นนี้นั้นอาจมีผลทำให้ถูกพิจารณาได้ว่าเป็นการปิดกั้นผู้เสียหายหรือโจทก์ในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเสียยิ่งกว่า เพราะแทนที่โจทก์จะเป็นผู้นำข้อเท็จจริงมากล่าวอ้างฟ้องร้องคดีต่อศาลเพื่อแสวงหาความยุติธรรมและปกป้องสิทธิของตน กลับมีผลทำให้โจทก์หรือผู้เสียหายต้องถูกไต่สวนในข้อเท็จจริงนั้นเสมือนตนเป็นจำเลย ร่างมาตรา ๑๖๑/๑ จึงสมควรที่ต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดความชัดเจนที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

๒.๖ กระทรวงมหาดไทย เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากมีส่วนสำคัญในการปรับปรุงและแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับระบบการปล่อยชั่วคราว และการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และสามารถคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม โดยเฉพาะการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบันกำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน ทำให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ทั้งการปล่อยชั่วคราวโดยปราศจากมาตรการกำกับดูแลและติดตามจับกุมผู้หลบหนีที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจำนวนมากฉวยโอกาสหลบหนี เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมและความปลอดภัยของสังคม นอกจากนี้ ในการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาปรากฏว่ามีการใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต หรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้ง หรือเอาเปรียบจำเลยในหลายกรณี หรือฟ้องคดีโดยมุ่งผลประโยชน์อย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้ตามปกติธรรมดา เช่น การยื่นฟ้องต่อศาลในพื้นที่ห่างไกลเพื่อให้จำเลยได้รับความลำบากในการเดินทางไปต่อสู้อคดี หรือการฟ้องจำเลยในข้อหาที่หนักกว่าความเป็นจริงเพื่อให้จำเลยต้องยอมกระทำความผิดหรือไม่กระทำการอันเป็นการมิชอบ โดยเฉพาะการฟ้องเพื่อคุกคามการใช้สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของจำเลยในการป้องกันตนเองหรือปกป้องประโยชน์สาธารณะ อันเป็นการสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ถูกฟ้องและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

๓. สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา) ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) หลักเกณฑ์ในการเรียกประกัน และหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง) ๒) การกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเอง (เพิ่มมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม) และ ๓) การกำหนดให้ศาลมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องก่อนการไต่สวนมูลฟ้องได้ในกรณีที่โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ (เพิ่มมาตรา ๑๖๑/๑) โดยนำความเห็นและข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาแล้ว เห็นควรกำหนดให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเฉพาะการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง) เท่านั้น เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๑๐ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน โดยการปรับเพดานอัตราโทษจำคุกให้สูงขึ้นจาก “ห้าปีขึ้นไป” เป็น “สิบปีขึ้นไป” ตามบทบัญญัติที่เสนอนี้ นอกจากจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น และลดภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ต้องแสวงหาหลักประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลอันเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้มีรายได้น้อยและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมแล้ว ยังสอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ และการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี โดยคำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ต้องได้รับการพิจารณา และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ ประกอบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) ข้อบทที่ ๑๔ ที่กำหนดว่า บุคคลทุกคนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดอาญา ต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด ด้วย อย่างไรก็ดี โดยที่สำนักงานศาลยุติธรรมจำเป็นต้องแก้ไขอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อให้สอดคล้องและรองรับบทบัญญัติมาตรา ๑๑๐ ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในครั้งนี้ จึงได้กำหนดให้ร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒ และร่างมาตรา ๓ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง)) และโดยที่การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา) ครั้งนี้ เป็นการแก้ไข

เพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๑๐ โดยแก้ไขอัตราโทษจำคุกจาก “ห้าปีขึ้นไป” เป็น “สิบปีขึ้นไป” ซึ่งเป็นการบัญญัติแทนที่บทบัญญัติเดิมในกฎหมายฉบับที่ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยอัตโนมัติ กรณีจึงไม่จำเป็นต้องกำหนดให้มีผู้รักษาการสำหรับร่างพระราชบัญญัตินี้ตามร่างเดิมมาตรา ๖ แต่อย่างใด

สำหรับสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น (เพิ่มมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม) (ร่างเดิมมาตรา ๔) และการกำหนดให้ศาลมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องก่อนการไต่สวนมูลฟ้องได้ในกรณีที่โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ (เพิ่มมาตรา ๑๖๑/๑) (ร่างเดิมมาตรา ๕) นั้น คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาพิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติทั้งสองประการดังกล่าวมีความซ้ำซ้อนกับเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดความชัดเจนอันจะนำมาซึ่งปัญหาในทางปฏิบัติ และไม่สามารถทำให้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอันเป็นมูลเหตุให้มีการเสนอร่างบทบัญญัติในส่วนนี้ได้รับการแก้ไขตามความมุ่งประสงค์ได้ ในชั้นนี้จึงไม่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีข้อสังเกตและเหตุผลดังนี้

ก. การกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น (เพิ่มมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม)

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้คัดร่างเดิมมาตรา ๔ (เพิ่มมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม) ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น ออก เนื่องจากการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวปัจจุบันย่อมเป็นไปตามมาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง^๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือบุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกัน การที่จะกำหนดเพิ่มเติมให้มีเจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งและมีอำนาจในการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวได้ด้วยนั้น นอกจากจะเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่เจ้าพนักงานศาลโดยยังไม่มีเหตุอันสมควร และเป็นการสร้างบุคลากรขึ้นใหม่จากบุคคล ๒ ประเภท กล่าวคือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และนายประกัน ที่มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน อันจะมีผลต่อภาระงบประมาณของรัฐที่เพิ่มขึ้นแล้ว คณะกรรมการฯ ยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ภารกิจการติดตามและจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวดังกล่าวไม่ใช่เป็นภารกิจ

^๖ มาตรา ๑๑๗ เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีหรือจะหลบหนี ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่พบการกระทำได้กล่าวมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ แต่ในกรณีที่บุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันเป็นผู้พบเห็นการกระทำได้กล่าว อาจขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ถ้าไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันท่วงที ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เองแล้วส่งไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุด และให้เจ้าพนักงานนั้นรับจัดส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไปยังเจ้าพนักงานหรือศาล โดยคิดค่าพาหนะจากบุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันนั้น

ด้านการพิจารณารรคดีต่าง ๆ ที่ศาลควรเข้าไปดำเนินการด้วยตนเอง ประกอบกับหากสำนักงานศาลยุติธรรม เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้มีบุคลากรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรงแล้ว ก็อาจนำหลักการดังกล่าวนี้ไปกำหนดเพิ่มเติมไว้ในร่างพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาลเพื่อให้มีหน้าที่โดยตรงในการติดตาม สืบสวน จับกุม ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหลบหนี รวมถึงผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล และขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการของสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งจะมีความเหมาะสมและครอบคลุมกว่าที่กำหนดไว้ให้เป็นเพียงมาตราหนึ่งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บทบัญญัติในร่างเดิมมาตรา ๕ (เพิ่มมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม) ตามที่เสนอจึงเป็นหลักการที่เข้าซ้อนกับหลักการตามร่างพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. และสอดคล้องกับความเห็นของกระทรวงยุติธรรมที่เห็นว่ามาตรา ๑๑๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันสามารถนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีการปล่อยชั่วคราวได้อย่างเหมาะสมแล้ว

ข. การกำหนดให้ศาลมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องก่อนการไต่สวนมูลฟ้องได้ในกรณีที่โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ (เพิ่มมาตรา ๑๖๑/๑)

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้ดัดร่างเดิมมาตรา ๕ (เพิ่มมาตรา ๑๖๑/๑) ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้ศาลมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องก่อนการไต่สวนมูลฟ้องได้ในกรณีที่โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ออกโดยเห็นว่าบุคคลใดจะมีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลย่อมเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๘^๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดให้มีกระบวนการตรวจคำฟ้องและการไต่สวนมูลฟ้องโดยให้ศาลได้เข้ามามีบทบาทในการตรวจมูลคดีที่โจทก์กล่าวหาจำเลยว่ากระทำความผิดตามฟ้อง เพื่อมิให้โจทก์ใช้คดีอาญาเป็นเครื่องมือบีบบังคับโดยทางตรงหรือทางอ้อมหรือใช้ศาลเป็นเครื่องมือที่จะนำความเดือดร้อนมาสู่ราษฎรด้วยตนเองโดยไม่จำเป็น กระบวนการไต่สวนมูลฟ้องจึงเป็นกลไกที่สำคัญและถือเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ด้วยเหตุนี้ การที่จะพิจารณาเพื่อให้ได้ความว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต หรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบตามร่างมาตรา ๑๖๑/๑ นั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการในชั้นไต่สวนมูลฟ้องเพื่อให้ความปรากฏต่อศาล โดยศาลไม่ควรใช้ดุลพินิจเพื่อพิจารณาข้อเท็จจริงก่อนการไต่สวนมูลฟ้อง นอกจากที่กล่าวข้างต้นแล้ว คณะกรรมการฯ ยังเห็นว่า หลักการของร่างมาตรา ๑๖๑/๑ ตามที่เสนอเป็นการสร้างหลักการทางกฎหมายขึ้นใหม่ในกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญาของไทย กล่าวคือ แม้คดีที่ผู้เสียหายหรือโจทก์นำมาฟ้องนั้นจะเป็นคดีมีมูล แต่ถ้าปรากฏต่อศาลว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดี

^๒ มาตรา ๒๘ บุคคลเหล่านี้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาล
(๑) พนักงานอัยการ
(๒) ผู้เสียหาย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงเหตุที่ศาลมีอำนาจไม่ประทับฟ้องตามที่กำหนดในร่างมาตรา ๑๖๑/๑ ที่กำหนดไว้ว่า “ก่อนนัดไต่สวนมูลฟ้อง หากความปรากฏต่อศาลเอง หรือมีพยานหลักฐานที่ศาลเรียกว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ศาลจะมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องนั้นก็ได้ และห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นอีก” แล้ว ย่อมเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการที่ร่างมาตรา ๑๖๑/๑ กำหนดให้ศาลมีอำนาจไม่ประทับฟ้องก็ได้ เป็นบทบัญญัติที่ให้ผู้พิพากษาในแต่ละศาลใช้ดุลพินิจได้อย่างอิสระโดยไม่มีเกณฑ์การพิจารณาที่ชัดเจนแน่นอน ทำให้มาตรฐานในการพิจารณาประทับฟ้องตามร่างมาตรา ๑๖๑/๑ แตกต่างกัน และเกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้

ทั้งนี้ ความเห็นและข้อพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับข้อสังเกตของสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งเห็นว่าร่างมาตรา ๑๖๑/๑ เป็นบทบัญญัติที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิของผู้เสียหายในการฟ้องคดี กระทั่งต่อการใช้สิทธิของประชาชนในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และการปราศจากหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่จะมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องจะก่อให้เกิดปัญหาทางปฏิบัติได้ รวมถึงการห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีอีกอาจทำให้เกิดปัญหาในคดีที่มีผู้เสียหายที่เป็นราษฎรหลายคน และอำนาจที่จะเพิกถอนคำสั่งที่ประทับฟ้องหากปรากฏภายหลังว่ามีการใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต

๔. ข้อเสนอแนะ

แม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะได้กำหนดกระบวนการเพื่อกลั่นกรองการใช้สิทธิฟ้องคดีโดยการตรวจคำฟ้องหรือการไต่สวนมูลฟ้องสำหรับกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์แล้ว ประมวลกฎหมายอาญายังได้กำหนดความผิดทางอาญาสำหรับการฟ้องคดีอาญาอันเป็นเท็จ (มาตรา ๑๗๕)^๖ และการนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดี (มาตรา ๑๘๐)^๗ ไว้ ซึ่งเป็นมาตรการที่จะช่วยป้องปรามการใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือกลั่นแกล้งบุคคลได้ในระดับหนึ่งก็ตาม แต่หากสำนักงานศาลยุติธรรมเห็นว่ามาตรการดังกล่าวเป็นการไม่เพียงพอที่จะป้องกันการฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ก็อาจพิจารณาศึกษาถึงการกำหนดให้การฟ้องคดีในลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาหรือเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นการเพิ่มเติมได้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่กำหนดให้ความผิดใดสมควรได้รับโทษทางอาญาด้วยนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบควรที่จะคำนึงถึงมาตรา ๗๗^๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติว่า รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ด้วย

^๖ มาตรา ๑๗๕ ผู้ใดเอาความอันเป็นเท็จฟ้องผู้อื่นต่อศาลว่ากระทำความผิดอาญา หรือว่ากระทำความผิดอาญาแรงกว่าที่เป็นความจริง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

^๗ มาตรา ๑๘๐ ผู้ใดนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดี ถ้าเป็นพยานหลักฐานในข้อสำคัญในคดีนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ได้กระทำการพิจารณาคดีอาญา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

^๘ มาตรา ๗๗ รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน (มีต่อหน้าถัดไป)

๕. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับนี้มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกัน และจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ ซึ่งเป็นการขยายอัตราโทษจำคุกอย่างสูงจากเดิมที่กำหนดไว้ “ห้าปีขึ้นไป” เป็น “สิบปีขึ้นไป” นั้น เป็นการลดภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ต้องแสวงหาหลักประกันไว้ ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลเพื่อมิให้ถูกคุมขัง ทั้งที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีพฤติกรรมจะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น และเพื่อให้โอกาสผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี โดยคำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณา และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ รวมทั้งยังเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำได้อีกทางหนึ่งด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๖๑

(ต่อจากเชิงอรรถที่แล้ว)

เป็นการระงับประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่สำคัญ พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ในการดำเนินคดีอาญา มีหลักการพื้นฐานของกฎหมายที่ให้สันนิษฐานว่าบุคคลทุกคน ซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีความผิดอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะมีการ พิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย (Presumption of Innocence) และโดยที่รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย บัญญัติรับรองหลักการดังกล่าวไว้ในมาตรา ๒๙ วรรคสอง วรรคสามและวรรคห้า โดยบัญญัติให้ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมี คำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำ ความผิดมิได้ การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มี การหลบหนี และคำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียก หลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบันกำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตรา โทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน ทำให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาประกันไว้ ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ดังนั้นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับนี้โดยการขยายเพดานอัตราโทษจาก “ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป” เป็น “ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป” เป็นการลดภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ต้องแสวงหาหลักประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลเพื่อมิให้ถูก คุมขัง ทั้งที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีพฤติกรรมจะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อ เหตุอันตรายประการอื่น และเพื่อให้โอกาสผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น อันจะ เป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย

การปล่อยชั่วคราว : มาตรการผ่อนคลายการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย ระหว่างการดำเนินคดีในศาลยุติธรรมไทย*

การดำเนินคดีอาญาในบางคดีต้องใช้เวลาานาน เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกควบคุมหรือต้องขังอยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ และเกิดความเสียหายในด้านต่าง ๆ แนวทางที่จะช่วยคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและป้องกันมิให้ต้องเกิดความเสียหายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าว ก็คือ การพิจารณาให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างการดำเนินคดีอาญา โดยถือหลักที่ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคนพึงมีสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นที่ต้องควบคุมหรือขังไว้

แนวคิดเรื่องการปล่อยชั่วคราวในประเทศไทยเริ่มมีมานานแล้ว ในระยะหลังมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในบางครั้งมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และที่สำคัญที่สุดบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญาโดยกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวไว้ แม้กฎหมายจะบัญญัติถึงรายละเอียดไว้ให้ปฏิบัติ แต่ในทางปฏิบัติบางครั้งก็มีปัญหาบางประการที่อาจจะต้องหาทางแก้ไข ต่อไป

คำสำคัญ การปล่อยชั่วคราว

ปล่อยชั่วคราว : มาตรการผ่อนคลายการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย ระหว่างการดำเนินคดีในศาลยุติธรรมไทย

บทนำ

การดำเนินคดีอาญาต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยบางครั้งต้องใช้เวลาานาน เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกควบคุมหรือต้องขังอยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ ขาดอิสรภาพและเกิดความเสียหายด้านต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่มีหลักกฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดจริง และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ และมีการนำหลักกฎหมายดังกล่าวมาบัญญัติคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ฉบับพุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ดังนั้นแนวทางที่จะช่วยคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและป้องกันมิให้ต้องเกิดความเสียหายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าว ก็คือ การพิจารณาให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างการดำเนินคดีอาญา โดยถือหลักที่ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคนพึงมีสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว เว้นแต่ว่าจะมีเหตุจำเป็นที่ต้องควบคุมหรือขังไว้ การปล่อยชั่วคราวจึงเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองแก่สิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามระบบการดำเนินคดีอาญาในรูปแบบนิติธรรม (The Due Process Model) และในขณะเดียวกันก็มุ่งคุ้มครองต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม มิให้เกิด

* ที่มา : นิพนธ์ ใจสำราญ, รายงานการอบรม “หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๓ วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ”

ความเสียหายหรือภัยอันตรายจากการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวด้วยตามระบบการดำเนินคดีอาญาในแบบควบคุมอาชญากรรม (The Crime Control Model) นานาประเทศต่างยอมรับและนำมาตรการปล่อยชั่วคราวมาใช้บังคับเพื่อสานประโยชน์ระหว่างข้อดีและข้อเสียของระบบการดำเนินคดีอาญาทั้งสองรูปแบบดังกล่าว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าประเทศนั้น ๆ จะมีระบบการดำเนินคดีอาญาในรูปแบบใดมากหรือน้อยกว่ากัน สำหรับประเทศไทยให้ความสำคัญแก่ระบบกล่าวหา (Accusatorial System) ระบบการดำเนินคดีอาญาจึงมีลักษณะที่เน้นระบบการควบคุมอาชญากรรม โดยให้อำนาจอย่างกว้างแก่เจ้าพนักงานของรัฐในการบังคับใช้กฎหมาย และมุ่งที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ยังผลให้รัฐต้องควบคุมหรือขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้เพื่อป้องกันมิให้หลบหนีหรือไปก่ออันตรายแก่สังคม และเพื่อประโยชน์ในกระบวนการดำเนินคดีทางอาญา โดยเห็นว่าเมื่อบุคคลใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่มีโทษทางอาญาจะต้องถูกจับกุมและควบคุมไว้เพื่อสอบสวนหรือพิจารณาคดีตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลผู้ถูกควบคุมหรือคุมขัง แต่เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาต้องใช้เวลาอันนานและเพื่อค้ำประกันถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามหลักการดำเนินคดีอาญาในรูปแบบนิติธรรม เมื่อมีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยขึ้นมา จึงมีบทบัญญัติในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย นอกจากนี้ยังมีการตราประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบัญญัติถึงหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวไว้ อันเป็นมาตรการผ่อนคลายการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างการดำเนินคดี

ความหมายของการปล่อยชั่วคราว

ไม่มีกฎหมายใดให้นิยามของคำว่า “การปล่อยชั่วคราว” หรือที่ตรงกับคำว่า “ประกัน” ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบางฉบับว่ามีความหมายอย่างไร แต่ก็มีนักกฎหมายให้ความหมายของคำว่า “การปล่อยชั่วคราว” ไว้หลายท่าน เช่น นายคณิต ณ นคร นายคณิง ภาชัย นายสุวัฒน์ชัย ใจหาญ นายประเทือง กิรติบุตร ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การปล่อยชั่วคราวหรือการประกันตัว จึงหมายถึง การปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไปชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งที่มีกำหนดในระหว่างการสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาโดยพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี โดยจะมีประกันหรือไม่ประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับอิสรภาพไปชั่วคราว โดยจำเลยหรือผู้ประกันสัญญาว่าจะปฏิบัติตามนัดหรือตามหมายเรียกของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการหรือศาลซึ่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว แล้วแต่กรณี และถ้าผิดสัญญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้ประกันจะต้องใช้เงินจำนวนที่ระบุไว้ ทั้งนี้ตามหลักกฎหมายที่ว่า ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด หรือเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเขานั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริง โดยมีแนวคิดทางกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวว่า

๑. ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญามีสิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว หากสามารถให้หลักประกันจนเป็นที่พอใจได้ว่าจะไม่หลบหนีการพิจารณาคดี

๒. การกำหนดหลักประกันต้องพิจารณาให้เหมาะสมเป็นรายกรณีไป การเรียกหลักประกันสูงเกินควรแก่กรณีจะกระทำมิได้

๓. เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยใน ข้อ ๑ และข้อ ๒ การใช้ดุลพินิจของผู้มีอำนาจสั่งเกี่ยวกับการประกันต้องอยู่ภายใต้มาตรการควบคุมที่เหมาะสม

จะเห็นว่าแนวความคิดตาม ข้อ ๑ และข้อ ๒ นั้น ในเรื่อง “การให้หลักประกันจนเป็นที่พอใจ” หรือ “การต้องพิจารณาให้เหมาะสมเป็นรายกรณี” เป็นเรื่องการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้พิจารณาอันเป็นกรณีการใช้ดุลพินิจทั้งสิ้น แต่การที่จะใช้ดุลพินิจใดก็ตามจะต้องเป็นการใช้ดุลพินิจภายในขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดให้และมีขอบเขตจำกัด ซึ่งของประเทศไทยมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับต่าง ๆ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ความเป็นมาของการปล่อยชั่วคราวในประเทศไทย

ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าเรื่องการปล่อยชั่วคราวในประเทศไทยเริ่มมีขึ้นแต่สมัยใด สมัยกรุงสุโขทัยถึงกรุงศรีอยุธยา ไม่มีเอกสารหลักฐานว่ากฎหมายที่ใช้ในสมัยนั้นเป็นอย่างไร เพราะเมื่อครั้งที่กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า พ.ศ. ๒๓๑๐ พม่าได้เผาทำลายบ้านเมืองจนหมดสิ้น หลักฐานต้นฉบับกฎหมายต่าง ๆ หากมีก็คงถูกเผาทำลายไปด้วย จนกระทั่งสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชำระกฎหมายเก่าที่มีมาตั้งแต่ครั้งโบราณ แล้วรวบรวมเป็นประมวลกฎหมายขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๒๓๔๗ เรียกว่า “กฎหมายตราสามดวง” ซึ่งต่อมาได้มีการพิมพ์ใหม่และมีการเรียกชื่อใหม่ในการพิมพ์แต่ละครั้ง เช่น กฎหมายหมอบลัดเล กฎหมายราชบุรี และประมวลกฎหมายรัชกาลที่ ๑ จุลศักราช ๑๑๖๖ ในกฎหมายตราสามดวงดังกล่าว มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกันตัวด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าการประกันตัวหรือการปล่อยชั่วคราวมีมาตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาแล้ว ตามบทกฎหมายดังกล่าวให้อำนาจตุลาการควบคุมตัวคู่ความทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลยไว้ในทุกคดี และตุลาการที่ชำระคดีเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายของผู้ถูกควบคุมตัว เช่น ค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม จึงให้มีผู้ประกันเข้ามาค้ำประกันโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะให้ทั้งสองฝ่ายมาแสดงตนต่อศาลทุกวัน และจะไม่หลบหนีเมื่อถูกบังคับตามคำพิพากษา เนื่องจากสมัยนั้นไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายที่บัญญัติออกมารับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนแต่อย่างใด การประกันตัวตามกฎหมายตราสามดวงจึงไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นการประกันตามแนวความคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพของบุคคลเสียทีเดียว หากแต่เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองในขณะนั้น ส่วนสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นผลพลอยได้ กฎหมายตราสามดวงมีการบังคับใช้มาจนกระทั่งถึงรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งในสมัยนั้นประเทศไทยมีการติดต่อค้าขายกับประเทศตะวันตก มีชาวตะวันตกเข้ามาอาศัยและรับราชการในประเทศไทยจำนวนมาก และมีการส่งพระเจ้าลูกยาเธอหลายพระองค์กับนักเรียนไทยหลายคนไปศึกษาวิชาการต่าง ๆ รวมทั้งวิชากฎหมายในประเทศยุโรป ทำให้มีการนำแนวความคิดด้านกฎหมายของชาวตะวันตก ซึ่งถือว่าเป็นความเจริญก้าวหน้าเข้ามาเผยแพร่ ประกอบกับเพื่อมิให้ประเทศตะวันตกเห็นว่าระบบกฎหมายและการศาลของไทยยังไม่เป็นอารยะ นำมาเป็นข้ออ้างในการรุกราน จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงระบบกฎหมายและการศาลตามแนวความคิดของประเทศตะวันตก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการปรับปรุงกฎหมายและการศาลตามแบบตะวันตก โดยต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปพลาง ก่อน ร.ศ. ๑๑๕ และประกาศ

ยกเลิกกฎหมายต่อท้ายพระราชบัญญัติ ร.ศ. ๑๑๗ อันเป็นการยกเลิกกฎหมายตราสามดวงบางเรื่อง
ที่ล้าสมัยรวมทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกันตัวด้วย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ. ๑๑๕ ร่างขึ้นโดยอาศัย
พื้นฐานหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกันตัวไว้ในมาตรา ๖ ว่า
“ถ้าผู้พิพากษาพิเคราะห์เหตุเหตุผลถ้อยคำของพยานทั้งปวงโดยถ่องแท้แล้วเห็นว่าถ้อยคำของพยาน
เหล่านั้นไม่ควรฟังได้ว่าผู้ต้องหาที่มีพิรุณประการใดถ้อยคำของพยานเหล่านั้นไม่มีมูลพอที่จะสั่งให้
เอาตัวคนผู้ต้องหาไว้พิจารณาต่อไป เมื่อวินิจฉัยเห็นแน่ดังนี้แล้ว ก็ให้ผู้พิพากษามีคำสั่งให้ปล่อยผู้ต้องหา
คดีนั้นหลุดพ้นไปทีเดียว ไม่เกี่ยวข้องต้องพิพากษาคดีนั้นต่อไป ถ้าผู้พิพากษาไต่สวนพิเคราะห์ดู
ถ้อยคำของพยานทั้งปวงโดยถ่องแท้แล้วเห็นว่าถ้อยคำของพยานเหล่านั้นพอควรฟังได้ว่า
ผู้ต้องหานั้นมีพิรุณบ้างแล้ว และถ้าผู้พิพากษาศาลไต่สวนนั้นมีอำนาจพิจารณาความตลอดไปได้ ก็ให้
กำหนดนัดวันเวลาที่พิจารณาต่อไป แต่ถ้าศาลไต่สวนนั้นไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาความต่อไปได้ ก็ให้
ผู้พิพากษากำหนดวันและเวลาที่ส่งคดีนั้นไปยังศาลที่สมควรจะชำระกำหนดเวลาพิจารณา ต่อไป
และให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปขังไว้ในตะรางคอยกำหนดวันนัดพิจารณา ถ้าจะอนุญาตให้ผู้ต้องหาประกันไป
ก็ได้สุดแต่ผู้พิพากษาจะเห็นสมควรแก่รูปความอันมีโทษหนักเบา” การประกันตัวตามกฎหมายนี้ถือได้ว่าเป็น
การเริ่มต้นแนวความคิดในการประกันตัวหรือปล่อยชั่วคราวตามแนวความคิดของประเทศตะวันตก
ซึ่งมีรากฐานจากแนวความคิดเรื่องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ

ในระหว่างที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน
ร.ศ. ๑๑๕ กับประกาศยกเลิกกฎหมายต่อท้ายพระราชบัญญัติ ร.ศ. ๑๑๗ นั้น ได้มีการร่างประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาขึ้นใหม่ โดยมีการสอดแทรกแนวความคิด วิธีปฏิบัติใหม่ ๆ รวมทั้ง
เรื่องการประกันตัวด้วย และต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา พ.ศ. ๒๔๗๗ โดยมาตรา ๓ บัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ตราไว้
ท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งเป็นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ใช้จนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่
วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๗๗ หลังจากนั้นมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง ในการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว บางครั้ง
ก็มีการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวด้วย

การปล่อยชั่วคราวของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๑. กรณีที่ขอปล่อยชั่วคราว

ในกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมหรือขังอยู่อาจยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวหรือขอ
ประกันตัวได้หลายกรณี เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาลมีกรณีดังต่อไปนี้

๑) ผู้ต้องหาถูกศาลออกหมายขังระหว่างการสอบสวนตามมาตรา ๘๗ วรรคสาม วรรคสี่
วรรคห้า และวรรคหก

๒) จำเลยในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์หรือศาลมีคำสั่งประทับฟ้องและได้ตัวจำเลยมาศาลแล้ว
หรือจำเลยในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ตามมาตรา ๘๘

๓) ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ศาลได้สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าคดีไม่มีมูล โจทก์อุทธรณ์ ฎีกา ซึ่งระหว่างนั้นหากโจทก์ร้องขอ ศาลจะชั่งจำเลยไว้ระหว่างอุทธรณ์ฎีกาก็ได้ตามมาตรา ๑๗๐ วรรคสอง

๔) จำเลยที่ศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง แต่ศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี มีคำสั่งให้ชั่งจำเลยไว้ในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา

๕) จำเลยที่ถูกศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำคุกระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุด

บางครั้งไม่ได้มีผู้ขอให้ปล่อยชั่วคราว ศาลก็มีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว จำเลยได้ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นกรณีที่มีการอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษา และศาลที่มีอำนาจดังกล่าวคือ ศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณี ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๗๗ ความว่า เมื่อมีการอุทธรณ์ คำพิพากษา ศาลอุทธรณ์มีอำนาจสั่งให้ศาลชั้นต้นออกหมายเรียกหรือจับจำเลยซึ่งศาลนั้นปล่อยตัวไปแล้ว มาชั่งหรือปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ก็ได้ หรือถ้าจำเลยถูกชั่งอยู่ระหว่างอุทธรณ์จะสั่งให้ศาลชั้นต้นปล่อยจำเลยหรือปล่อยชั่วคราวก็ได้

นอกจากนี้ ยังมีกรณีที่บุคคลซึ่งอาจจะไม่ใช่จำเลยถูกกักขังหรือจำคุก เช่น พยานจงใจไม่มา ศาลตามกำหนดนัด เมื่อมีการจับตัวได้ ศาลจะกักขังตัวไว้จนกว่าพยานจะเบิกความ ผู้ที่ถูกศาลลงโทษ จำคุกในกรณีกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล หรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่จงใจขัดขืนคำสั่งซึ่งถูกจับกุมและกักขังไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๐ เป็นต้น ก็อาจมีการขอให้ปล่อยชั่วคราวบุคคลเหล่านี้ได้เช่นเดียวกัน

๒. ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๖ กำหนดไว้ ๓ ประเภท คือ

๑) ผู้ต้องหา หมายความว่า บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดแต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล (มาตรา ๒ (๒))

๒) จำเลย หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้วโดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด (มาตรา ๒ (๓))

ทั้งผู้ต้องหาและจำเลยตลอดจนผู้ถูกกักขังหรือจำคุคนั้นเป็นผู้ถูกผลกระทบจากการถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยการถูกควบคุมหรือชั่งโดยตรง จึงย่อมมีสิทธิที่จะร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวตนเองได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๕ ให้นำไปใช้ในการพิจารณาของศาลฎีกาด้วย

กระทำความผิดและจำเลยถูกขังตามคำพิพากษาดังกล่าวแล้ว แต่คดียังไม่ถึงที่สุด เนื่องจากมีการอุทธรณ์หรือฎีกา กับอีกกรณีหนึ่ง ศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ด้วยเหตุตามมาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง แต่ให้ขังจำเลยไว้ในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา

๓. การส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

หลักเกณฑ์การพิจารณาส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยของศาล ไม่ว่าจะเป็นศาลใดถือปฏิบัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๐๘/๑ มาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๓/๑ ส่วนมาตรา ๑๐๙ นั้น เป็นเรื่องที่ต้องถือปฏิบัติเฉพาะศาลชั้นต้นเท่านั้นสำหรับในคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปี นอกจากนี้ในการพิจารณาส่งคำร้องศาลยังต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ตลอดจนข้อบังคับของประธานศาลฎีกาที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาด้วย

๓.๑ การส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวของศาลชั้นต้นสำหรับกรณีตามมาตรา ๑๐๙

“มาตรา ๑๐๙ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาหรือถูกฟ้องในความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปี ถ้ามีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างสอบสวน หรือระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลจะต้องถามพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือโจทก์ว่าจะคัดค้านประการใดหรือไม่ ถ้าไม่อาจถามได้โดยมีเหตุอันควร ศาลจะงดการถามเสียเองก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้” ในคดีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือถูกฟ้องในความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปี เช่น คดีฆ่าผู้อื่นเป็นต้น ถ้ามีคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลจะต้องถามพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือโจทก์ว่าจะคัดค้าน ประการใดหรือไม่ ถ้าไม่อาจถามได้โดยมีเหตุอันควร เช่น ยื่นคำร้องเมื่อใกล้หมดเวลาราชการ ศาลไม่อาจสอบถามบุคคลเหล่านั้นได้ทัน ศาลจะงดถามเสียก็ได้ โดยบันทึกเหตุนั้นไว้

เหตุที่กฎหมายบังคับให้ศาลต้องถามพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือโจทก์ก็เนื่องจากไม่อยู่ในวิสัยที่ศาลจะทราบข้อเท็จจริงในคดีได้ เพราะคดีนั้นอาจยังไม่ได้ฟ้องหรือฟ้องไปแล้วแต่ยังไม่ได้สืบพยาน หรือสืบพยานไปเพียงเล็กน้อย จึงให้ออกาสแก่พนักงานสอบสวน พนักงาน อัยการ หรือโจทก์คัดค้าน และแสดงเหตุผลที่ไม่ควรปล่อยชั่วคราวให้ศาลทราบ ประกอบกับถ้ามีคำคัดค้านของบุคคลเหล่านั้น ศาลจะต้องพินิจมาประกอบการวินิจฉัยคำร้อง (มาตรา ๑๐๘ (๗)) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากปรากฏตามคำคัดค้านว่าการปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาลก็อาจเป็นเหตุให้ศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้ (มาตรา ๑๐๘/๑ (๕)) อย่างไรก็ตาม ศาลก็อาจใช้ดุลพินิจอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้ โดยไม่จำเป็นต้องเห็นฟ้องด้วย และมีความเห็นในทางปฏิบัติว่า ถ้าศาลพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวแล้วเห็นว่ายังไม่สมควรอนุญาต ศาลก็สามารถสั่งยกคำร้องได้ทันทีโดยไม่ต้องถามก่อน แต่ก็มีอีกความเห็นที่เห็นว่าเรื่องการปล่อยชั่วคราวเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย จะต้องตีความและปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด ซึ่งข้อความในมาตรา ๑๐๙ นี้มิได้เปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจ

แต่บังคับให้ศาลต้องถามพนักงานสอบสวนหรือโจทก์ เพราะมิฉะนั้นคงจะไม่บังคับให้ศาลต้องบันทึกเหตุอันควรที่ไม่อาจถามได้ไว้ ดังนั้น เมื่อมีคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในคดีที่ความผิดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลจะต้องถามพนักงานสอบสวนหรือโจทก์เสมอ ไม่ว่าศาลจะใช้ดุลยพินิจอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ตาม

๓.๒ การส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวที่ทุกชั้นศาลต้องถือปฏิบัติ

การส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น มีหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตลอดจนระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและข้อบังคับของประธานศาลฎีกาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวแยกออกเป็นหลักการที่สำคัญ ได้ดังนี้

๑) พิจารณาสั่งคำร้องอย่างรวดเร็ว (มาตรา ๑๐๗)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๗ บัญญัติว่า “เมื่อได้รับคำร้องให้ปล่อยชั่วคราว ให้เจ้าพนักงานหรือศาลรีบสั่งอย่างรวดเร็ว...” กรณีอย่างไรจะถือว่าได้รับสั่งอย่างรวดเร็ว นั้น ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดไว้ คงเป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ของแต่ละคดี ซึ่งตามปกติแล้วหากเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลชั้นต้นที่จะพิจารณาสั่ง ศาลชั้นต้นจะสั่งในเดียวกับวันที่ยื่นคำร้อง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นก็จะมีคำสั่งอย่างช้าที่สุดในวันทำการรุ่งขึ้น สำหรับคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาที่จะพิจารณาสั่ง หากศาลชั้นต้นเห็นว่าไม่สมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ศาลชั้นต้นไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาสั่งเอง แต่จะต้องรีบส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวไปยังศาลสูงเหล่านั้นโดยเร็ว ตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๗.๑

๒) การวินิจฉัยคำร้องต้องพิจารณาข้อต่างๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๘ ประกอบ

มาตรา ๑๐๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง บัญญัติว่า “ในการวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ต้องพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ

(๑) ความหนักเบาแห่งข้อหา

(๒) พยานหลักฐานที่นำมาสืบแล้วมีเพียงใด

(๓) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร

(๔) เชื้อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด

(๕) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่

(๖) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราว มีเพียงใดหรือไม่

(๗) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องชั่งตามหมายศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ แล้วแต่กรณี ศาลพึงรับประกอบการวินิจฉัยได้”

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจ หน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้

จากบทบัญญัติมาตรา ๑๐๘ วรรคหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ไม่ว่าศาลจะสั่งอนุญาตหรือไม่ อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ตาม ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ศาลต้องพิจารณาข้อเท็จจริงตาม (๑) ถึง (๗) เสมอ ซึ่งในการดำเนินการนี้ศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงาน หรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกรณีนั้น เช่น รับฟังจาก ความเห็นของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ เป็นต้น เพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วย ก็ได้ หากเป็นคดีอาญาที่มีโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๑๐ ปี ศาลจะต้องถามพนักงานสอบสวน พนักงาน อัยการ หรือโจทก์ แล้วแต่กรณีว่าจะคัดค้านประการใดหรือไม่ ตามมาตรา ๑๐๙ ดังได้กล่าวมาแล้ว ข้างต้น สำหรับการจัดทำรายงานหรือความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องนั้น ศาลอาจมีคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานศาลเป็นผู้จัดทำก็ได้ ซึ่งเป็นไปตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการ ปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๓ วรรคสอง

นอกจากนี้ในการร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ศาลยังให้โอกาสแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเสนอ ข้อมูล หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่ถูกฟ้อง รวมทั้ง บุคลิกลักษณะนิสัย สภาพทางร่างกายและจิตใจ การศึกษา การประกอบอาชีพ การงาน ประวัติการ กระทำความผิดอาญา สภาพและฐานะของครอบครัว และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมตามแบบพิมพ์ ทำยระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๔๘ ต่อศาลเพื่อ ประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้ ซึ่งในการนี้ศาลอาจมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานศาลช่วยเหลือหรือให้ คำแนะนำแก่ผู้ร้องขอในการดำเนินการดังกล่าว

๓) ต้องพิจารณาตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและ เงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘

ต้องพิจารณาตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไข เกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาดังกล่าวเป็นการวางหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกัน โดยกำหนดหลักเกณฑ์ที่จะต้องพิจารณาว่าการปล่อยชั่วคราว สมควรจะต้องมีประกันหรือไม่ต้องมีประกัน การกำหนดวงเงินประกัน ประเภทของหลักทรัพย์ที่ใช้เป็น ประกัน การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันเพื่อให้ถือปฏิบัติ

๔) ต้องพิจารณาตามระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อย ชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๔๘

ระเบียบราชการตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว วางหลักเกณฑ์ในการ เรียกประกันหรือหลักประกันให้สอดคล้องกับข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลย ในคดีอาญากำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอปล่อยชั่วคราวในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกาให้สามารถ

ดำเนินการได้ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นนอกจากโทรสารได้ด้วย เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณา คำร้องขอปล่อยชั่วคราวในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกา

๕) หากอนุญาตปล่อยชั่วคราว จะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ (มาตรา ๑๑๐ วรรคท้าย

“การเรียกประกันหรือหลักประกันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองจะเรียกจนเกินควรแก่กรณีมิได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ปรากฏในกฎกระทรวงหรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี” ซึ่งในกรณีนี้ประธานศาลฎีกาได้ออกข้อบังคับไว้แล้วตามที่กล่าวในข้อ ๓ และมีรายละเอียดหลักเกณฑ์ในการกำหนดวงเงินประกันไว้ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาฉบับดังกล่าวข้อ ๕ ถึงข้อ ๙

นอกจากนี้ ประธานศาลฎีกายังได้ออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับบัญชีมาตรฐานกลางหลักประกันการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวของผู้พิพากษาให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้เกิดความ เป็นเอกภาพและโปร่งใสในการบริหารงานศาล ซึ่งในกรณีนี้มิใช่เป็นการบังคับดุลพินิจของผู้พิพากษาให้ กำหนดวงเงินประกันตามเกณฑ์มาตรฐานกลางกำหนดไว้ แต่เป็นแนวทางเบื้องต้นในการพิจารณา กำหนดวงเงินประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย เพราะหากมีกรณีสภาพหรือฐานะพิเศษของผู้ต้องหาหรือ จำเลย เหตุผลหรือพฤติการณ์อื่นที่จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาพิเศษเฉพาะคดี ผู้พิพากษามีดุลพินิจ ที่จะเพิ่มหรือลดวงเงินประกันได้ตามสมควรแก่กรณี

๖) การไม่ให้ปล่อยชั่วคราวต้องอาศัยเหตุตามที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะ มาตรา ๑๐๘/๑ และต้องแจ้งเหตุผลที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย และผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว

เมื่อมีการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๒ ให้ศาลถือเป็นหลักว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยพึงได้รับอนุญาต ให้ปล่อยชั่วคราว จึงเห็นได้ว่าตามปกติการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจะเป็นหลัก ส่วนการไม่อนุญาต ให้ปล่อยชั่วคราวเป็นข้อยกเว้น ซึ่งการที่ศาลจะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้นั้น จะต้องมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๘/๑ อันได้แก่

- (๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี
- (๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
- (๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น
- (๔) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ
- (๕) การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวน

ของเจ้าพนักงาน หรือการดำเนินคดีในศาล

๔. การกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

ในกรณีที่ศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘ วรรคสาม ให้อำนาจศาลในการกำหนดเงื่อนไข รวม ๔ ประการ คือ

- ๑) เงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราว
- ๒) เงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนี
- ๓) เงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันภัยอันตราย
- ๔) เงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราว

ต่อมามีระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๘ ได้วางหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ดังต่อไปนี้

“ข้อ ๘ ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อป้องกันภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวก็ได้ เช่น ให้รายงานตัวต่อเจ้าพนักงานหรือบุคคลตามที่ศาลเห็นสมควรวางข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานที่อยู่อาศัยหรือการเดินทางออกไปนอกสถานที่อยู่อาศัย วางข้อจำกัดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหรือการงานบางอย่าง หรือวางข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าไปในสถานที่บางแห่งที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดอีก เป็นต้น และหากผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นก็ให้ศาลพิจารณาเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้”

ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา เมื่อศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้ว มักจะมีได้กำหนดเงื่อนไขตามที่กฎหมายและระเบียบให้อำนาจไว้ คงพบเห็นส่วนใหญ่เฉพาะในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นชาวต่างประเทศ ศาลจะสั่งห้ามเดินทางออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากศาล และแจ้งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองทราบ นอกจากนี้อาจสั่งห้ามเข้าไปบางสถานที่หรือไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น ตามคำสั่งของศาลอาญาในคดีหมายเลขแดงที่ ๒๓๔๓/๒๕๔๙ ศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวกรรมการการเลือกตั้งในระหว่างอุทธรณ์โดยมีเงื่อนไขว่า ห้ามจำเลยที่ ๒ ถึง ๔ ซึ่งเป็นกรรมการการเลือกตั้งสัมภาษณ์สื่อมวลชน หรือดำเนินการใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรืออันตรายซึ่งจะนำไปสู่ความแตกแยกในบ้านเมือง เป็นต้น

มาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดเป็นเงื่อนไขนี้ เป็นมาตรการในเชิงป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย หลบหนีหรือไปก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นในระหว่างการปล่อยชั่วคราว ซึ่งน่าจะดีกว่าการที่กำหนดวงเงินประกันให้สูง เงื่อนไขในการให้ปล่อยชั่วคราวที่กำหนดไว้นั้น ภายหลังหากศาลเห็นว่าเงื่อนไขดังกล่าวกำหนดไว้ไม่เหมาะสม ศาลก็มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข โดยกำหนดเงื่อนไขใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑๕ วรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด มาตรา ๑๐๘ วรรคสาม ไม่ได้บัญญัติถึงสภาพบังคับว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร แต่เงื่อนไขที่กำหนดดังกล่าวมีลักษณะเป็นเหตุทำนองเดียวกับเหตุที่จะสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตามมาตรา ๑๐๘/๑ ดังนั้นตามระเบียบฯ ข้างต้น จึงให้ศาลพิจารณาเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ แต่ทั้งนี้ศาลต้องแสดง

เหตุผลและแจ้งเหตุแห่งการเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย และผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวทราบเป็นหนังสือโดยเร็วตามมาตรา ๑๐๘/๑ วรรคท้าย คำสั่งของศาลชั้นต้นที่เพิกถอนการปล่อยชั่วคราวของจำเลย เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาตามมาตรา ๑๕๖ ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๗/๒๕๓๗ คำสั่งศาลอุทธรณ์ ที่ยื่นตามคำสั่งของศาลชั้นต้นให้เพิกถอนคำสั่งปล่อยชั่วคราวจำเลย แม้ไม่เป็นคำสั่งอันจะถึงที่สุดตามมาตรา ๑๑๙ ทวิ วรรคสาม แต่คำสั่งดังกล่าวเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นเห็นว่าการปล่อยชั่วคราวจำเลยอาจเกิดภัยอันตรายแก่พยานและเกิดความเสียหายแก่กระบวนการพิจารณาของศาล ซึ่งเป็นดุลพินิจของศาลชั้นต้นที่จะพิจารณาสั่งโดยอาศัยหลักเกณฑ์ของมาตรา ๑๐๘ เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยไม่เกิดความเสียหายแก่คดีในระหว่างพิจารณา จึงเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้เกิดคดีเสร็จสำนวน จึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งนั้น ในระหว่างพิจารณาตามมาตรา ๑๕๖ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคำอุทธรณ์ของจำเลยมา จึงเป็นการไม่ถูกต้อง ไม่มีผลให้จำเลยมีสิทธิฎีกา

๕. การอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

เมื่อศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวมีสิทธิดำเนินการได้ ๒ แนวทาง แนวทางแรกไม่ว่าเป็นศาลชั้นใดเป็นผู้สั่ง ผู้ร้องก็มีสิทธิยื่นคำร้องให้ปล่อยชั่วคราวใหม่ได้ และอีกแนวทางหนึ่ง เป็นการอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวของศาลชั้นต้น หรือศาลชั้นอุทธรณ์ไปยังศาลที่มีระดับชั้นสูงกว่า ซึ่งหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์นั้นมีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๙ ทวิ ดังความต่อไปนี้

“มาตรา ๑๑๙ ทวิ ในกรณีที่ศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ร้องขอมีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ดังต่อไปนี้

(๑) คำสั่งของศาลชั้นต้นให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์

(๒) คำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา

ให้ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องอุทธรณ์คำสั่งรับส่งคำร้องดังกล่าว พร้อมด้วยสำนวนความหรือสำเนาสำนวนความเท่าที่จำเป็นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาและมีคำสั่งโดยเร็ว

คำสั่งของศาลอุทธรณ์ที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวยื่นตามศาลชั้นต้นให้เป็นที่สุด แต่ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิที่จะยื่นคำร้องให้ปล่อยชั่วคราวใหม่”

จะเห็นได้ว่าในการอุทธรณ์คำสั่งของศาลที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว หากเป็นคำสั่งของศาลชั้นต้นก็ให้อุทธรณ์ไปยังศาลชั้นอุทธรณ์ เมื่อศาลชั้นอุทธรณ์พิจารณาแล้วมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวอีก ซึ่งเป็นการยื่นตามคำสั่งของศาลชั้นต้น คำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ดังกล่าวให้เป็นที่สุด ผู้ร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวไม่อาจจะฎีกาต่อไปได้ ผู้ร้องมีสิทธิเพียงยื่นคำร้องให้พิจารณาใหม่อีกครั้ง สำหรับคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุดดังกล่าวข้างต้นนั้น ทั้งศาลชั้นต้นและศาลชั้นอุทธรณ์ จะต้องสั่งในเนื้อหาของคำร้อง หากศาลชั้นต้นมิได้สั่งในเนื้อหาของคำร้อง แม้ศาลชั้นอุทธรณ์จะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวก็ถือไม่ได้ว่าเป็นคำสั่งยื่นตามคำสั่งศาลชั้นต้น (ดูคำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๒๘๕/๒๕๓๐)

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีนี้ก็คือ เป็นการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ ตามมาตรา ๑๐๖ (๔) ศาลชั้นต้นมีอำนาจเพียงอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว หากมีความเห็นว่าไม่สมควร ให้ปล่อยชั่วคราว ศาลชั้นต้นไม่มีอำนาจที่จะสั่งเอง ต้องส่งคำร้องพร้อมสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์สั่ง

ถ้าเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวมีสิทธิดำเนินการเพียงแนวทางเดียว คือ ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวใหม่ ไม่อาจใช้สิทธิอุทธรณ์ได้เหมือนกรณีเป็นคำสั่งของศาล

สำหรับการอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวของศาลชั้นอุทธรณ์ก็ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา หากศาลฎีกายังคงสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว กฎหมายมิได้ให้เขียนว่าคำสั่งของศาลฎีกา เป็นที่สุด ก็เพราะศาลฎีกาเป็นศาลสูงสุด หากสั่งประการใดก็ย่อมเป็นที่สุดอยู่แล้ว

การยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา ๑๑๙ ทวิ นี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๙๘ จึงมีสิทธิยื่นได้แม้เกิน ๑ เดือน นับแต่ศาลชั้นต้นมีคำสั่ง (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๖๑๗/๒๕๒๘) แต่ถ้าหากเป็นกรณีอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวน จะยื่นภายหลังจากโจทก์ยื่นฟ้องแล้วไม่ได้ (คำสั่งคำร้องศาลอุทธรณ์ที่ ๑๔๔๕/๒๕๔๓)

เมื่อศาลชั้นต้นรับคำร้องอุทธรณ์คำสั่งแล้ว ต้องรีบส่งคำร้องดังกล่าว พร้อมสำนวนความหรือสำเนาสำนวนความเท่าที่จำเป็นไปยังศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณี การดำเนินการจัดส่งของศาลชั้นต้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๗ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

อนึ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้เฉพาะกรณีที่ศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเท่านั้น ที่ให้สิทธิผู้ร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งได้ มิได้บัญญัติถึงกรณีที่ศาลสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวว่าผู้ใดมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งหรือไม่ ดังนั้น เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ หากศาลสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว แม้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือโจทก์ (ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้อง) จะไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว ก็ไม่มีสิทธิอุทธรณ์ (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๕๑๙/๒๕๒๙)

ปัญหาในการปล่อยชั่วคราวและข้อเสนอแนะ

หลังจากประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องปล่อยชั่วคราวหลายครั้ง เพื่อให้ดำเนินการปล่อยชั่วคราวเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยมากยิ่งขึ้น แต่ถึงจะมีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมอย่างไรก็ไม่อาจครอบคลุมและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในทางปฏิบัติได้ทุกเรื่อง ในปัจจุบันก็ยังคงประสบปัญหาในการปล่อยชั่วคราวหลายประการ ซึ่งยกมาพอสังเขปได้ดังต่อไปนี้

๑) มาตรา ๑๐๗ บัญญัติว่า “ผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคนพึงได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว” ซึ่งมีความหมายว่า เมื่อได้รับคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการดำเนินคดีอาญา ศาลพึงอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคนได้รับการปล่อยชั่วคราว เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นที่จะต้องควบคุมหรือขังไว้ แต่ในทางปฏิบัติผู้พิพากษาบางท่านอาจจะยังเคยชินกับระบบการดำเนินคดีอาญาในรูปแบบควบคุม

อาชญากรรม โดยเน้นหนักในประสิทธิภาพของการควบคุมระวางและปราบปรามอาชญากรรม ตลอดจน คำวินิจฉัยเรื่องยกยาคติ (ซึ่งผู้พิพากษาไม่ควรมี) ที่ตนจะได้รับจากการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว จึงใช้ดุลพินิจไปในทางไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ดังนั้น สำนักงานศาลยุติธรรมควรจะอบรมและปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้พิพากษาโดยเฉพาะผู้ช่วยผู้พิพากษาซึ่งเป็นผู้พิพากษาที่เข้ารับราชการใหม่ ให้เข้าใจถึงหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยพึงได้รับ หลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราว ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาจะต้องใช้ดุลพินิจที่ปราศจากอคติ ๔ โดยเฉพาะยกยาคติ (ถ้าเอียงเพราะความกลัว) ไม่ให้ความหวั้นไหวหวาดกลัวต่อสิ่งใด แม้ค่านิยมในทางสังคมจะมีแนวความคิดโน้มเอียงไปในทางลว่าอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเพราะสินจ้างรางวัลก็ตาม

๒) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาหรือถูกฟ้องในความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปี ถ้ามีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น มาตรา ๑๐๙ บัญญัติให้ศาลจะต้องถามพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือโจทก์ว่าจะคัดค้านประการใดหรือไม่ ซึ่งการสอบถามดังกล่าวก็เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ตามมาตรา ๑๐๘ (๗) อันอาจเป็นเหตุให้ศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๑๐๘/๑ ในทางปฏิบัติบางครั้งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่ได้ให้ความเห็นโดยชัดแจ้งว่าจะคัดค้านประการใดหรือไม่ เช่น ให้ความเห็นว่า “แล้วแต่ศาลจะพิจารณาเห็นสมควร” หรือ “ขอให้อยู่ในดุลพินิจของศาล” เป็นต้น ซึ่งการให้ความเห็นเช่นนี้ได้ก่อประโยชน์ในการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวแต่อย่างใด และในบางครั้งพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ ประสงค์จะคัดค้านการปล่อยชั่วคราวโดยให้ความเห็นว่า ขอคัดค้านการปล่อยชั่วคราว แต่ไม่มีเหตุแห่งการคัดค้าน ประกอบว่าเป็นเช่นไร ความเห็นดังกล่าวก็ไม่เป็นประโยชน์ต่อศาลในการพิจารณาสั่งคำร้องเช่นเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่จะให้ศาลนำคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือโจทก์ มาประกอบการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุดควรมีระเบียบระบุชัดเจนว่าพฤติการณ์แห่งคดีเป็นอย่างไร จึงจะให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการคัดค้านการปล่อยชั่วคราว โดยอ้างว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน จะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น หรือการปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนหรือการดำเนินคดีในศาล หากไม่ปรากฏพฤติการณ์ดังกล่าว ก็ควรที่จะให้ใช้ดุลพินิจไปในทางไม่คัดค้าน เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีโอกาที่จะได้รับการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวมากยิ่งขึ้น และถ้ามีการคัดค้านการปล่อยชั่วคราว ระเบียบที่วางไว้ก็ควรกำหนดไว้ด้วยว่า ให้ระบุถึงเหตุและรายละเอียดแห่งการคัดค้านไว้ให้ศาลทราบ

๓) ตามมาตรา ๑๑๐ วรรคสอง ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีลงมา จะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลย หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติศาลมักอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ทำให้เกิดความเลื่อมล้ำ และเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถหาหลักทรัพย์หรือหลักประกันมาเสนอต่อศาลเพื่อแลกกับอิสรภาพเนื่องจากมีฐานะทางการเงินไม่ดี อันทำให้ผู้ต้องหา หรือ

จำเลยเหล่านี้ ต้องหันไปพึ่งธุรกิจของนายประกันอาชีพที่แสวงหาประโยชน์บนความเดือดร้อนของผู้ต้องหาหรือจำเลย หนทางที่จะบรรเทาปัญหาในเรื่องนี้คงต้องปลูกจิตสำนึกให้ผู้พิพากษาตระหนักในแนวคิดเรื่องการปล่อยชั่วคราว และเพื่อให้เกิดรูปธรรมในเบื้องต้น ผู้พิพากษาทุกท่านควรที่จะยึดถือและปฏิบัติตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาโดยเคร่งครัด

๔) ในการพิจารณาส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราว หากศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว มาตรา ๑๑๐ วรรคสาม ห้ามมิให้เรียกประกันหรือหลักประกันจนเกินควรแก่กรณี ประธานศาลฎีกาได้ออกคำแนะนำประธานศาลฎีกาเพื่อวางเป็นแนวให้ผู้พิพากษากำหนดวงเงินประกันไปในทางเดียวกัน แต่คำแนะนำดังกล่าวมิใช่กฎหมายที่ผู้พิพากษาทุกคนต้องถือปฏิบัติ และคำแนะนำเองยังเปิดโอกาสให้ใช้ดุลพินิจแตกต่างจากคำแนะนำได้ถ้าหากเป็นกรณีสภาพหรือฐานะพิเศษของผู้ต้องหาหรือจำเลย เหตุผลหรือพฤติการณ์อื่นที่จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษเฉพาะคดี จึงทำให้ผู้พิพากษากำหนดวงเงินประกันแตกต่างกัน ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนมีความเคลือบแคลงสงสัยในความไม่เท่าเทียมกันในการกำหนดวงเงินสำหรับความผิดในข้อหาต่าง ๆ ทั้งถ้อยคำที่กฎหมายบัญญัติว่า ห้ามมิให้เรียกประกันหรือหลักประกันจนเกินควรแก่กรณี อย่างไรก็ตามการเกินควรแก่กรณีไม่มีมาตรวัดให้เห็นชัดเจน ต้องพิจารณาการใช้ดุลพินิจเป็นคดี ๆ ไป ทำให้คดีประเภทเดียวกันก็อาจกำหนดวงเงินประกันแตกต่างกันได้ เช่น ข้าราชการธรรมดาทุจริตต่อหน้าที่ก็ย่อมจะกำหนดวงเงินประกันแตกต่างจากกรณีรัฐมนตรีทุจริตต่อหน้าที่ เพราะรัฐมนตรีมีโอกาสที่จะหลบหนีได้มากกว่าข้าราชการธรรมดา แต่คดีบางประเภทที่มีความเสียหายเป็นตัวเงิน เช่น คดีฉ้อโกงทรัพย์ ซึ่งมีระวางโทษทางอาญาไม่สูง หากศาลกำหนดวงเงินประกันเกินกว่าจำนวนเงินที่ผู้เสียหายได้รับก็คงต้องถือว่าเป็นการเกินควรแก่กรณี ดังนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาข้อสงสัยของประชาชน ศาลควรเผยแพร่และประชาสัมพันธ์บัญญัติเกณฑ์มาตรฐานกลางหลักประกันการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง และรวบรวมคำสั่งในการปล่อยชั่วคราวของศาลสูงมาให้ผู้พิพากษาศึกษา เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานและวางขอบเขตการใช้ดุลพินิจให้ศาลล่างใช้ดุลพินิจไปในทำนองเดียวกัน

๕) การปล่อยชั่วคราวจำเลยนอกจากเป็นกรณีผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวตามมาตรา ๑๐๖ แล้ว ยังมีกรณีที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาส่งให้ศาลชั้นต้นปล่อยชั่วคราวจำเลยที่ถูกขังอยู่ระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา ตามมาตรา ๒๐๗ ดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นการช่วยคุ้มครองสิทธิของจำเลยอีกทางหนึ่ง ทั้งเป็นการช่วยบรรเทาจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำให้ลดลงและลดงบประมาณของประเทศที่จะต้องใช้จ่ายในเรือนจำ แต่ในทางปฏิบัติมีเพียงศาลชั้นอุทธรณ์เพียงไม่กี่ศาลเท่านั้นที่นำบทบัญญัติมาตรานี้มาใช้ ดังนั้น ประธานศาลฎีกาควรจะวางหลักเกณฑ์การนำความในมาตรา ๒๐๗ มาใช้บังคับและแนะนำให้ผู้พิพากษาในศาลชั้นอุทธรณ์ทุกศาลตลอดจนศาลฎีกายึดถือปฏิบัติ

๖) ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย มาตรา ๑๐๘ วรรคท้าย ให้อำนาจศาลที่จะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราว หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อป้องกันภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวก็ได้ แต่ศาลไม่ได้นำบทบัญญัติมาใช้อย่างแพร่หลายทั้ง ๆ ที่การกำหนดเงื่อนไข

เป็นมาตรการเสริมที่ควรนำมาใช้ควบคู่กับมาตรการปล่อยชั่วคราว เพื่อป้องกันคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย ดังนั้น ศาลควรนำมาตรการในเรื่องการกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวมาใช้ให้มากขึ้น เช่น ห้ามผู้ต้องหาหรือจำเลยเข้าหรือออกจากเขตที่กำหนด กำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมารายงานตัวต่อศาลหรือพนักงานคุมประพฤติ หรือห้ามกระทำการบางอย่าง เป็นต้น การที่ผู้พิพากษาจะกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวมาใช้ให้มากขึ้นได้นั้น ศาลจะต้องรวบรวมข้อเท็จจริงในกรณีต่าง ๆ ว่าสมควรจะกำหนดเงื่อนไขใดเหมือนเช่นกรณีเป็นชาวต่างประเทศเกรงว่าจะหลบหนีก็กำหนดให้มีการแจ้งสำนักตรวจคนเข้าเมือง จากนั้นนำไปเผยแพร่ให้ผู้พิพากษาทราบเพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติต่อไป

หลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดี โดยมีประกันและหลักประกัน

อศนันท์ เจริญศรีวงษ์*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภักดิ์**

บทคัดย่อ

การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในปัจจุบัน ในทางปฏิบัติศาลจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกันเป็นหลัก ซึ่งหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกันดังกล่าว ศาลจะวางหลักเกณฑ์กำหนดราคาประกันและหลักประกันไว้เป็นจำนวนเงินที่ค่อนข้างแน่นอนและตายตัว โดยคำนวณจากความร้ายแรงของประเภทความผิดเพียงอย่างเดียว มิได้พิจารณาไปถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหาและจำเลย แม้ว่ากฎหมายจะวางหลักเกณฑ์ให้ศาลนั้นสามารถวางหลักเกณฑ์ในการกำหนดจำนวนเงินประกันและหลักประกันได้ตามความเหมาะสมของแต่ละรูปคดี แต่ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ก็มักจะคิดจำนวนเงินซึ่งเป็นประกันตามหลักเกณฑ์การกำหนดราคาประกันและหลักประกันเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนตายตัว แปรผันจากความร้ายแรงแห่งคดีเพียงอย่างเดียว ซึ่งการตีราคาประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแบบตายตัว โดยคำนวณจากความร้ายแรงของข้อหาในคดีเพียงอย่างเดียว นั้น ย่อมเป็นการกำหนดจำนวนเงินประกันที่ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจทั้งของผู้กระทำความผิดเป็นอย่างยิ่ง หากผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคงก็จะมีสิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวไปโดยง่าย อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญาก็ได้มีบทบัญญัติในลักษณะที่เกี่ยวกับความผิดฐานหนีประกันโดยการไม่มาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในวันพิจารณาคดีหรือไม่มาตามหมายนัด หมายเรียกของศาลตามความจำเป็น เช่นนี้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคงที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวไปโดยง่ายอาจจะมีพฤติการณ์หลบหนีหรือไม่มาปรากฏตัวในวันพิจารณาคดีหรือไม่มาหมายนัดหมายเรียกเนื่องมาจากการกำหนดราคาประกันและหลักประกันไม่ได้สัดส่วนกับสภาพทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะร่ำรวยจึงทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะร่ำรวยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวไปโดยง่ายทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นได้¹

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

¹ อารีย์พร กลั่นนุรักษ์, “การปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545), น.81-82.

จากการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดนั้นจะต้องได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิด โดยในระหว่างพิจารณาคดีจะปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดแล้วมิได้ จึงไม่สามารถที่จะกักขังหน่วงเหนี่ยวผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในอำนาจรัฐได้ เว้นเสียแต่ว่า มีพฤติการณ์หลบหนีหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นเท่านั้น ดังนั้น การกำหนดหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดจำนวนวงเงินประกันและหลักประกันโดยพิจารณาให้ได้สอดคล้องตามฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีให้ได้สัดส่วนมากเพียงพอที่จะมีประสิทธิภาพในการยับยั้งป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวหลบหนีได้² รวมถึงการบัญญัติความผิดฐานหนีประกันหรือการกระทำความผิดสัญญาประกันด้วยการไม่มาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในการพิจารณาคดีหรือไม่มาตามหมายนัดหมายเรียกของศาลไว้ในประมวลกฎหมายอาญาจึงอาจจะเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการหลบหนีประกันหรือการกระทำความผิดสัญญาประกันด้วยการไม่มาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในการพิจารณาคดีหรือไม่มาตามหมายนัดหมายเรียกของศาล จึงอาจจะเป็นการแก้ไขแนวทางหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดน้อยที่สุด และสอดคล้องกับหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิด

1. บทนำ

ในปัจจุบัน ประเทศไทยศาลจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการปล่อยชั่วคราวโดยคำนึงถึงการมีประกันที่เป็นจำนวนเงินเป็นหลัก โดยศาลจะวางหลักเกณฑ์กำหนดราคาจำนวนวงเงินประกันไว้เป็นจำนวนเงินที่ค่อนข้างแน่นอนและตายตัว โดยคำนวณจากความร้ายแรงของประเภทความผิด แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดให้ศาลนั้นสามารถวางหลักเกณฑ์ในการกำหนดจำนวนวงเงินประกันได้ตามความเหมาะสมตามแต่ละรูปคดี รวมไปถึงข้อหาแห่งคดีนั้น ๆ แต่ศาลส่วนใหญ่ก็มักจะคิดจำนวนเงินซึ่งเป็นประกันตามหลักเกณฑ์การกำหนดราคาประกันที่แต่ละศาลนั้น ๆ กำหนด ซึ่งจะเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนตายตัว และจำนวนเงินดังกล่าวจะตีราคาประกันจากความร้ายแรงแห่งคดีเพียงอย่างเดียวไม่ได้สัดส่วนและผันแปรตามสถานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เช่นนี้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคงย่อมได้รับโอกาสการปล่อยตัวชั่วคราวได้ง่าย³ เมื่อเป็นเช่นนี้ หากเป็นมาตรการทางกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับตัวเงินอย่างเช่นการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือ

² ปกป้อง ศรีสนิท, “การวิเคราะห์โทษทางอาญาด้วยหลักนิติเศรษฐศาสตร์,” วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 39, ฉบับที่ 3, น.514(2553).

³ บุรณิมา คูนิอาจ, “อำนาจศาลในการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2558), น.3.

จำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีนั้น อาจจะไม่มีความเกรงกลัวในการที่จะต้องทำตามหมายเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือคำสั่งศาลที่จะนัดผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมาพิจารณาคดีต่อหน้าศาลได้ ประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายทางอาญาหลักของประเทศไทยนั้นก็ได้มีบทบัญญัติในเรื่องของความผิดฐานหนีประกันไว้อย่างชัดเจน หรือมีมาตรการในการดำเนินการภายหลังจากผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหลบหนีหรือไม่มาปรากฏตัวต่อหน้าศาลไว้อย่างชัดเจนเมื่อเป็นเช่นนี้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมีฐานะร่ำรวย และมีความเสี่ยงสูงที่จะแพ็คดีโดยข้อหาที่ถูกกล่าวหา มีบทลงโทษที่หนักแล้ว ก็อาจจะเกิดการหนีประกันหรือไม่มาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในวันพิจารณาคดี อีกทั้ง เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หนีประกันหรือไม่มาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในวันพิจารณาคดี ศาลก็สามารถดำเนินการได้เพียงริบหลักประกันตามสัญญาประกันซึ่งเป็นสัญญาทางแพ่ง หรือบังคับคดีในกรณีที่ใช้ทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันเท่านั้น⁴

การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจึงควรที่จะต้องมีการคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงความสามารถและโอกาสของการหนีการประกันชั่วคราวเป็นรายบุคคล เนื่องจากความสามารถและโอกาสของการหนีการประกันชั่วคราวของผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแต่ละคนนั้นไม่เท่ากัน เช่นนี้ การเรียกหลักประกันหรือเรียกทรัพย์สินที่ประกันตัวโดยแปรผันตามฐานะของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่กระทำความผิด หรือแปรผันตามฐานะของผู้ประกันจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นมาตรการในการแก้ไขปัญหาการหนีประกันได้ อีกทั้งยังสามารถนำหลักประกันหรือทรัพย์สินที่ประกันดังกล่าวนั้นมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายในการติดตามผู้ที่หนีประกันหรือหลบหนีการปล่อยชั่วคราวนั้น ซึ่งมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง อันจะเป็นมาตรการที่สามารถใช้ภายหลังจากการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหลบหนีประกันไปแล้วได้อีกทางหนึ่ง⁵

2. แนวความคิดของการปล่อยชั่วคราวระหว่างพิจารณาคดีโดยมีประกันและหลักประกัน

การปล่อยชั่วคราว ถือเป็นมาตรการในคดีอาญาเพื่อผ่อนคลายนัยหลักการมีตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกคุมขังโดยเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นการอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพ้นจากการควบคุมของเจ้าพนักงานหรือศาล ตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมหรือขังเป็นระยะเวลานานเกินกว่าจำเป็นในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี เพราะหากไม่

⁴ สุรินทร์ มากชูชิต, “ระบบปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา : ศึกษาการใช้หลักประกันในคดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), น.4.

⁵ เพิ่งอ้าง, น.515.

จำเป็นต้องควบคุมหรือขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ก็ควรที่จะให้ปล่อยชั่วคราวไป ตามหลักการของ รัฐธรรมนูญที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษา อันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน คือ การปล่อยชั่วคราวไปโดยมีผู้ทำ สัญญาว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมาเมื่อถูกเรียกหรือมาตามนัด โดยนำหลักประกัน ได้แก่ เงินสด หลักทรัพย์ หรือบุคคลอื่นมาเป็นหลักประกันโดยแสดงหลักทรัพย์ ถ้าไม่มาจะต้องเสียค่าปรับเป็น จำนวนตามที่ระบุไว้ในสัญญาประกัน การทำสัญญาประกันนี้ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะประกันตัวเอง หรือให้บุคคลอื่นมาทำสัญญาประกันก็ได้

การจัดให้มีประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวนั้น ก็เพื่อที่จะเป็น หลักประกันว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวใน ระหว่างพิจารณาคดี จะมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในวันพิจารณาคดี หรือมาตามหมายนัด หมายเรียกของศาลเมื่อมีคราวจำเป็น หรือเป็นหลักประกันว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการ ปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดีจะไม่ไปก่อการกระทำความผิดอาญาในระหว่างการได้รับการ ปล่อยชั่วคราวนั้น ดังนั้น วิธีการที่เหมาะสมคือการกำหนดจำนวนเงินหรือหลักประกันในจำนวน ที่เหมาะสม เป็นสัดส่วนเพียงพอ ที่จะให้แน่ใจว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำ ความผิดเมื่อได้รับการปล่อยชั่วคราวให้ไปแสวงหาพยานหลักฐานที่จำเป็นเพื่อต่อสู้คดี หรือไปใช้ ชีวิตตามปกติแล้ว จะมาปรากฏตัวต่อศาลในวันพิจารณาคดี⁶

การกำหนดจำนวนวงเงินประกันหรือหลักประกันให้มีประสิทธิภาพพอที่จะแน่ใจว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเมื่อได้รับการปล่อยชั่วคราวให้ไปแล้วจะมา ปรากฏตัวต่อศาลในวันพิจารณาคดีนั้น การกำหนดจำนวนวงเงินประกันหรือหลักประกันในการ ปล่อยชั่วคราวของจึงจะต้องมีลักษณะที่ไม่ตายตัวแปรผันตามความร้ายแรงของความผิดที่ถูก กล่าวหาเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องแปรผันตามฐานะทางด้านเศรษฐกิจ หน้าที่การงานที่ผู้ต้องหา หรือจำเลยทำอยู่ ชีวประวัติความเป็นมาและชีวิตครอบครัวของผู้ต้องหาหรือจำเลย บันทึก เกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลย บันทึกเกี่ยวกับประวัติการหนีประกันของ ผู้ต้องหาหรือจำเลย นิสัยใจคอความเป็นผู้มีคุณธรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลยด้วย ที่สำคัญในการ การกำหนดจำนวนวงเงินประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวนั้น จะต้องคำนึงถึงความ เสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่า กระทำความผิด โดยจำนวนวงเงินประกันหรือหลักประกันดังกล่าวนี้ จะต้องมีความเพียงพอที่จะ ยับยั้งผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ให้หลบหนี ให้มาตามหมายนัดหรือ หมายเรียก และมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในวันนัดพิจารณาอีกด้วย ดังนั้น การปล่อยชั่วคราวโดยมี

⁶ คณิต ฒ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วิทยุชน, 2555), น.384.

ประกันและหลักประกัน การคิดจำนวนวงเงินประกันหรือจำนวนหลักประกันจะต้องไม่ยึดติดกับความร้ายแรงแห่งข้อหาที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอย่างเดียว แต่ยังคงต้องใช้ดุลพินิจในการพิจารณาไปถึงข้อมูลเฉพาะของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอีกด้วย เช่นนี้ แม้จะทำให้การกำหนดวงเงินประกันหรือการกำหนดหลักประกันของแต่ละบุคคลต่างกัน แต่เป็นการสื่อให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการดำเนินการทางอาญาเพื่อให้เกิดความยุติธรรมมากที่สุด คือ การดำเนินการระบวนการทางอาญาที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องพิจารณาไปถึงสถานะทางสังคมในด้านต่าง ๆ และปรับใช้เป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสมเพราะในการดำเนินการระบวนการยุติธรรมในบางกรณีนั้นไม่สามารถดำเนินการต่อคนทุกคนให้เหมือนกันทุกกรณีได้ เนื่องจาก บุคคลแต่ละคนในสังคมย่อมมีฐานะแตกต่างกันไม่ว่าฐานะทางด้านเศรษฐกิจ หน้าที่การงาน เมื่อเป็นเช่นนี้ มาตรการทางอาญาบางอย่างอาจจะมีประสิทธิภาพกับบุคคลที่มาสถานะทางสังคมอีกสถานะหนึ่ง แต่อาจจะไม่มีประสิทธิภาพหรือมาตรการดังกล่าวอาจจะใช้ไม่ได้ผลเลยกับบุคคลที่มีสถานะทางสังคมอีกสถานะหนึ่ง

การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกันนั้นถือเป็นมาตรการทางอาญาอันเกี่ยวข้องด้วยการเงิน เมื่อเป็นมาตรการทางอาญาอันเกี่ยวข้องด้วยการเงินหากจะให้มีการดำเนินการให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จึงต้องมีการปรับใช้เป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสม ความแตกต่างด้านสถานะการเงินของบุคคลในสังคมปัจจุบันนั้นค่อนข้างจะมีความแตกต่างกันมากจนเห็นได้อย่างชัดเจน หากเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมีฐานะทางการเงินที่มั่นคงและยื่นคำขอปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันหรือหลักประกันแล้ว แม้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจะได้รับสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดจริง และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้มีการเรียกประกันสูงเกินควรแก่กรณี แต่การคิดจำนวนวงเงินประกันหรือหลักประกันจะต้องเป็นจำนวนที่มีประสิทธิภาพเพียงพอเพียงพอที่จะยับยั้งผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ให้หลบหนี ให้มาตามหมายนัดหรือหมายเรียก และมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในวันนัดพิจารณา จึงจะทำให้เกิดความเหมาะสม เช่นนี้ การให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันหรือหลักประกัน จึงมีหลักการที่สำคัญของการกำหนดจำนวนวงเงินประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวให้มีความแปรผันไปตามฐานความผิดฐานะทางเศรษฐกิจ และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีไว้เพื่อใช้ลดความเสี่ยงที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเมื่อได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้วจะทำการหลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

3. ปัญหาของหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวระหว่างพิจารณาคดีโดยมีประกันและหลักประกัน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะวางหลักให้ผู้ดำเนินคดีอาญาที่มีสิทธิกำหนดจำนวนวงเงินประกันและหลักประกันโดยพิจารณาจากพฤติการณ์ต่าง ๆ ประกอบกัน เช่น

ความหนักเบาแห่งข้อหา พยานหลักฐานที่ปรากฏ พฤติการณ์ต่าง ๆ ในคดี ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราว แต่ในทางปฏิบัตินั้นไม่ว่าจะเป็นการกำหนดจำนวนวงเงินประกันในระหว่างพิจารณาคดี จะอนุญาตให้มีการปล่อยชั่วคราวโดยเป็นการปล่อยชั่วคราวที่มีประกันหรือหลักประกันเป็นหลัก โดยการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันหรือหลักประกันเป็นหลักดังกล่าวนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการปล่อยชั่วคราวโดยคิดจำนวนวงเงินประกันหรือจำนวนหลักประกันเป็นจำนวนที่ตายตัว โดยจะพิจารณากำหนดจำนวนเงินประกันหรือจำนวนหลักประกันจากความร้ายแรงของความผิดที่ถูกกล่าวหาเป็นหลักโดยไม่ได้คำนึงถึงพฤติการณ์อย่างอื่นประกอบอย่างที่กฎหมายกำหนดไว้ ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ จากการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมาย

การดำเนินคดีกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดนั้น แม้จะมีหลักเกณฑ์ให้การอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวเป็นหลักและการไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวเป็นข้อยกเว้นจะสอดคล้องกับหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยยังถือเป็นผู้บริสุทธิ์ และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมีโอกาสต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ก็ตาม แต่การที่จะให้ประกันโดยขึ้นอยู่กับจำนวนวงเงินประกันและหลักประกันที่ตายตัวนั้น เป็นการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวที่ไม่ได้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง เพราะการคำนึงถึงทรัพย์สินเงินทองเป็นหลักประกันที่ตายตัวและยังไม่มีค้ำประกันพอที่จะยับยั้งผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ให้หลบหนี ให้มาตามหมายนัดหรือหมายเรียก และมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในวันนัดพิจารณา เช่นนี้ จึงไม่ใช่เป็นเรื่องที่ยากเลยสำหรับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะหาสินทรัพย์มาใช้เป็นประกันหรือหลักประกัน ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจร่ำรวยนั้นมีโอกาสที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว โดยไม่ลำบากมากนัก ปัญหาที่ตามมาหลังจากนั้น คือ เมื่อการกำหนดจำนวนวงเงินประกันและจำนวนหลักประกันในทางปฏิบัตินั้นมีลักษณะที่ตายตัวแปรผันไปตามความร้ายแรงแห่งข้อหาเพียงอย่างเดียว ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีสามารถที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวไปโดยง่าย และทำให้เกิดความเสี่ยงสูงที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะถือว่าตนเองนั้นได้รับการปล่อยชั่วคราวไปโดยง่ายนั้นจะมีพฤติการณ์หลบหนีไม่มาตามหมายนัดหรือหมายเรียก ไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานที่สำคัญในคดี การข่มขู่พยานที่สำคัญในคดี การทำความผิด หรือแม้กระทั่งใช้เป็นช่องทางในการต่อสู้คดีเพื่อให้ตนเองได้รับอิสรภาพ

ตามกฎหมายว่าด้วยเรื่องการปล่อยชั่วคราวของประเทศไทย หรือแม้กระทั่งประมวลกฎหมายอาญา ภาคความผิดนั้นก็ไม่ได้มีบทบัญญัติในเรื่องของความผิดและบทลงโทษของความผิดฐานหนีประกัน หรือมีมาตรการในการดำเนินการภายหลังจากผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหลบหนีหรือไม่มาปรากฏตัวต่อหน้าศาลไว้อย่างชัดเจน เมื่อเป็นเช่นนี้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่มีฐานะร่ำรวยหากมีความเสี่ยงสูงที่จะ

แพ็คเกจและข้อหาที่ถูกกล่าวหา มีบทลงโทษที่หนักแล้ว ก็อาจจะเกิดการหลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวหรือไม่ปรากฏตัวต่อหน้าศาลในวันพิจารณาได้

4. บทสรุปและเสนอแนะ

การที่ศาลกำหนดหลักเกณฑ์กำหนดราคาประกันและหลักประกันไว้เป็นจำนวนเงินที่ค่อนข้างแน่นอนและตายตัว โดยคำนวณจากความร้ายแรงของประเภทความผิดเพียงอย่างเดียว มิได้พิจารณาไปถึงฐานะทางเศรษฐกิจฐานะทางการเงิน หน้าที่การงานที่ของผู้ต้องหาและจำเลย และกฎหมายว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว หรือแม้กระทั่งประมวลกฎหมายอาญา ภาคความผิดนั้น ไม่ได้มีบทบัญญัติในเรื่องของความผิดและบทลงโทษของความผิดฐานหนีประกัน หรือมีมาตรการในการดำเนินการภายหลังจากผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหลบหนีหรือไม่มาปรากฏตัวต่อหน้าศาลไว้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่มีฐานะร่ำรวยได้รับการปล่อยชั่วคราวไปโดยง่าย สิ่งเหล่านี้อาจจะทำให้เกิดปัญหาการหลบหนีในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวได้ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นจึงเสนอแนวทางแก้ไขไว้ ดังนี้

(1) เพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราว โดยกำหนดให้มีการพิจารณาถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดประกอบคำร้องขอปล่อยชั่วคราว เพื่อกำหนดจำนวนวงเงินประกันหรือหลักประกันที่เหมาะสมกับฐานะทางการเงินของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หากผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี วงเงินประกันหรือหลักประกันจะต้องสอดคล้องกับรายได้ของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีนั้น โดยให้มีสัดส่วนเพียงพอที่จะป้องกันไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดดังกล่าว กระทำการในลักษณะที่เป็นการหนีประกันโดยการไม่มาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในวันพิจารณาคดี หรือไม่มาตามหมายนัดหมายเรียกของศาล

(2) ให้เพิ่มเติมบทบัญญัติที่เป็นบทลงโทษเกี่ยวกับการหลบหนีระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และหากมีการหลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวนั้นนอกจากจะปฏิบัติตามกฎหมายแพ่งที่ให้ถือเป็นการผิดสัญญาประกันอันถือเป็นการผิดสัญญาในทางแพ่งเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว นอกจากจะมีการดำเนินการริบเงินประกันหรือริบหลักประกันตามข้อกำหนดที่กำหนดไว้ในกรณีกระทำผิดสัญญาแล้ว ให้มีการเพิ่มมาตรการในการดำเนินคดีอาญาโดยศาลสามารถจะพิจารณาคดีและบังคับคดีไปได้เลยโดยไม่ต้องมีตัวจำเลยมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลหากจำเลยทำการหลบหนีไประหว่างการปล่อยชั่วคราว เช่นนี้จึงถือเป็นการยับยั้งอีกชั้นหนึ่ง หรือหากเป็นกรณีที่มีความเสี่ยงเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย

มีความเสี่ยงสูงมากที่จะหลบหนีไปในระหว่างการปล่อยชั่วคราว ก็ไม่ควรที่จะให้มีการปล่อยชั่วคราว แม้จะขัดกับหลักสิทธิมนุษยชน เพราะหากมีความเสี่ยงสูงถึงขนาดแล้ว ไม่ว่าจะได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์จำนวนประกันดังกล่าวแปรผันตามสภาพเศรษฐกิจของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกล่ามเอาไว้ว่ากระทำความผิดให้ได้สัดส่วนเป็นจำนวนประกันหรือหลักประกันสูงมากเพียงใดก็ตาม หรือมีการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวให้เข้มงวดเพียงใด ก็คงจะไม่เพียงพอที่จะป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกล่ามเอาไว้ว่ากระทำความผิดหลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวได้ เช่นนี้ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมสูงสุดต่อกระบวนการยุติธรรมและปกป้องสังคมส่วนรวมให้เกิดความสงบสุขมากที่สุด จึงเห็นสมควรไม่ให้มีการปล่อยชั่วคราวและกักตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีความเสี่ยงสูงมากที่จะหลบหนีหากได้รับการปล่อยชั่วคราวไว้ในอำนาจรัฐจนกว่าจะดำเนินกระบวนการยุติธรรมเสร็จสิ้นแล้ว

บรรณานุกรม

- คณิต ฅ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.
- จุลสิงห์ วสันตสิงห์. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1. (มาตรา 1 – มาตรา 119). พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2559.
- ชาติ ชัยเดชสุริยะ. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2549.
- บุรณิมา คูนิอาจ. “อำนาจศาลในการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2558.
- พชรมนต์ ภูมิสถิต. “ปล่อยชั่วคราว : ศึกษาเปรียบเทียบระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรและกฎหมายจารีตประเพณี.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556.
- สุรินทร์ มากชูชิต. “ระบบปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา : ศึกษาการใช้หลักประกันในคดีอาญา.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.
- อารีย์พร กลั่นนุรักษ์. “การปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545.
- เจนจิรา. “พลิกแพมประหาร! ‘หมอสุพัฒน์’ ฆ่าโหดแรงงานพม่าฝังดิน.” <http://news.mthai.com/hot-news/general-news/440653.html>, 20 พฤษภาคม 2558.

ภาคผนวก

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)
- หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๓๓๙๒๘
ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๑
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)
- สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว
และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดี หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)
เสนอโดยสำนักงานศาลยุติธรรม
- การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว
และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)

ภาคผนวก (ต่อ)

- การเผยแพร่สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามแนวทางการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)
- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา) (นายมหรรณพ เดชวิทักษ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
- ตารางเปรียบเทียบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวและการใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาโดยไม่สุจริต)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ภาค ๑

ข้อความเบื้องต้น

ลักษณะ ๑

หลักทั่วไป

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้ ถ้าคำใดมีคำอธิบายไว้แล้ว ให้ถือตามความหมาย
ดังได้อธิบายไว้ เว้นแต่ข้อความในตัวบทจะขัดกับคำอธิบายนั้น

มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้

(๑) “ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรมหรือผู้พิพากษา ซึ่ง มีอำนาจทำการอัน
เกี่ยวกับคดีอาญา

(๒) “ผู้ต้องหา” หมายความว่า บุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้อง
ต่อศาล

(๓) “จำเลย” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้วโดยข้อหาว่าได้กระทำ
ความผิด

(๔) “ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิด
ฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๔, ๕ และ ๖

(๕) “พนักงานอัยการ” หมายความว่า เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล
ทั้งนี้ จะเป็นข้าราชการในกรมอัยการหรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจเช่นนั้นก็ได้

(๖) “พนักงานสอบสวน” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและ
หน้าที่ทำการสอบสวน

(๗) “คำร้องทุกข์” หมายความว่า การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตาม
บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม
ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้
ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ

(๘) “คำกล่าวโทษ” หมายความว่า การที่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อ
เจ้าหน้าที่ ว่ามีบุคคลรู้ตัวหรือไม่ก็ได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งขึ้น

(๙) “หมายอาญา” หมายความว่า หนังสือบงการที่ออกตามบทบัญญัติแห่งประมวล
กฎหมายนี้สั่งให้เจ้าหน้าที่ทำการจับ ชัง จำคุก หรือปล่อยผู้ต้องหา จำเลย หรือนักโทษ หรือให้ทำการ
ค้น รวมทั้งสำเนาหมายจับหรือหมายค้นอันได้รับรองว่าถูกต้อง และคำบอกกล่าวทางโทรเลขว่าได้

^๑ มาตรา ๒ (๙) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗

(๔) ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

มาตรา ๓๘ ความผิดตามมาตรา (๒) (๓) และ (๔) แห่งมาตราก่อน ถ้าเจ้าพนักงานดังกล่าวในมาตรานั้นเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบดังนี้

(๑) ให้กำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะพึงชำระ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามนั้น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่กำหนดให้ภายในเวลาอันสมควร แต่ไม่เกินสิบห้าวันแล้ว คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้ว ไม่ชำระเงินค่าปรับภายในเวลากำหนดในวรรคก่อน ให้ดำเนินคดีต่อไป

(๒) ในคดีมีค่าทดแทน ถ้าผู้เสียหายและผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบ ให้เจ้าหน้าที่กะจำนวนตามที่เห็นควรหรือตามที่คู่ความตกลงกัน

มาตรา ๓๙ สัตินาคคืออาญาฆ่าฟ้องยอมระงับไป ดังต่อไปนี้

(๑) โดยความตายของผู้กระทำผิด

(๒) ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกัน โดยถูกต้องตามกฎหมาย

(๓) เมื่อคดีเลิกกันตามมาตรา ๓๗

(๔) เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง

(๕) เมื่อมีกฎหมายออกใช้ภายหลังการกระทำผิดยกเลิกความผิดเช่นนั้น

(๖) เมื่อคดีขาดอายุความ

(๗) เมื่อมีกฎหมายยกเว้นโทษ

หมวด ๒

การฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

มาตรา ๔๐ การฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาจะฟ้องต่อศาลซึ่งพิจารณาคดีอาญาหรือต่อศาลที่มีอำนาจชำระคดีแพ่งก็ได้ การพิจารณาคดีแพ่งต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๔๑ ถ้าการพิจารณาคดีแพ่งจักทำให้การพิจารณาคดีอาญาเนิ่นช้าหรือติดขัดศาลมีอำนาจสั่งให้แยกคดีแพ่งออกจากคดีอาญา และพิจารณาต่างหากโดยศาลที่มีอำนาจชำระ

มาตรา ๔๒ ในการพิจารณาคดีแพ่ง ถ้าพยานหลักฐานที่นำสืบแล้วในคดีอาญายังไม่เพียงพอ ศาลจะเรียกพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติมอีกก็ได้

ในกรณีเช่นนั้นศาลจะพิพากษาคดีอาญาไปทีเดียว ส่วนคดีแพ่งจะพิพากษาในภายหลังก็ได้

บันทึกการค้นและบัญชีสิ่งของนั้นให้อ่านให้ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลในครอบครัว ผู้ต้องหา จำเลย ผู้แทนหรือพยานฟัง แล้วแต่กรณี แล้วให้ผู้ใช้นั้นลงลายมือชื่อรับรองไว้

มาตรา ๑๐๔ เจ้าพนักงานที่ค้นโดยมีหมาย ต้องรีบส่งบันทึกและบัญชีดังกล่าวใน มาตราก่อนพร้อมด้วยสิ่งของที่ยึดมา ถ้าพอจะส่งได้ ไปยังผู้ออกหมายหรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่ กำหนดไว้ในหมาย

ในกรณีที่ค้นโดยไม่มีหมายโดยเจ้าพนักงานอื่นซึ่งไม่ใช่พนักงานสอบสวน ให้ส่ง บันทึก บัญชีและสิ่งของไปยังพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ใดซึ่งต้องการสิ่งเหล่านั้น

มาตรา ๑๐๕ จดหมาย ไปรษณีย์บัตร โทรเลข สิ่งพิมพ์หรือเอกสารอื่นซึ่งส่งทาง ไปรษณีย์และโทรเลข จากหรือถึงผู้ต้องหาหรือจำเลย และยังมีได้ส่ง ถ้าเจ้าหน้าที่ต้องการเพื่อ ประโยชน์แห่งการสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง พิจารณาหรือการกระทำอย่างอื่นตามประมวลกฎหมายนี้ ให้ขอคำสั่งจากศาลถึงเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์โทรเลขให้ส่งเอกสารนั้นมา

ถ้าอธิบดีกรมตำรวจหรือข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นว่าเอกสารนั้นต้องการใช้เพื่อการ ดังกล่าวแล้ว ระหว่างที่ขอคำสั่งต่อศาลมีอำนาจขอให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายไปรษณีย์โทรเลขเก็บเอกสารนั้นไว้ก่อน บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ไม่ใช้ถึงเอกสารโต้ตอบระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับ ทนายความของผู้นั้น

หมวด ๓

ปล่อยชั่วคราว

มาตรา ๑๐๖^{๕๑} คำร้องขอให้ปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ไม่ว่าผู้ต้องหาต้องควบคุมหรือขังตามหมายศาล ย่อมยื่นได้ โดยผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) เมื่อผู้ต้องหาถูกควบคุมอยู่และยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล ให้ยื่นต่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี

(๒) เมื่อผู้ต้องหาต้องขังตามหมายศาลและยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล ให้ยื่นต่อศาลนั้น

(๓) เมื่อผู้ต้องหาถูกฟ้องแล้ว ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ชำระคดีนั้น

(๔)^{๕๒} เมื่อศาลอ่านคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์แล้ว แม้ยังไม่มีการยื่น อุทธรณ์หรือฎีกา หรือมีการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วแต่ยังไม่ได้ส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาล ฎีกา ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ชำระคดีนั้น

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นเห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว ให้ศาลชั้นต้นสั่งอนุญาต มิฉะนั้นให้รีบส่งคำร้องพร้อมสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเพื่อสั่ง แล้วแต่กรณี

^{๕๑} มาตรา ๑๐๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๒๒

^{๕๒} มาตรา ๑๐๖ (๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๒๕

(๕) เมื่อศาลส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้ว จะยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ชำระคดีนั้น หรือจะยื่นต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณีก็ได้

ในกรณีที่ยื่นต่อศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นรีบส่งคำร้องไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเพื่อสั่ง แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๐๗^๓ เมื่อได้รับคำร้องให้ปล่อยชั่วคราว ให้เจ้าพนักงานหรือศาลรีบสั่งอย่างรวดเร็วและผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคนพึงได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๐๘/๑ มาตรา ๑๐๙ มาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๓/๑

คำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าวโดยทันที

มาตรา ๑๐๘^๔ ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ต้องพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ

- (๑) ความหนักเบาแห่งข้อหา
- (๒) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด
- (๓) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร
- (๔) เชื่อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด
- (๕) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่
- (๖) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่
- (๗) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องชั่งตามหมายศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ศาลพึงรับประกอบการวินิจฉัยได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น^๕

^๓ มาตรา ๑๐๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

^๔ มาตรา ๑๐๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

^๕ มาตรา ๑๐๘ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๑๐๘/๑^{๕๖} การสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราว จะกระทำได้อต่อเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี
- (๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
- (๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น
- (๔) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ
- (๕) การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวน

ของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล

คำสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวต้องแสดงเหตุผล และต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว

มาตรา ๑๐๘/๒^{๕๗} ในกรณีที่พยานสำคัญในคดีอาจได้รับภัยอันตรายอันเนื่องมาแต่การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย พยานนั้นอาจคัดค้านการปล่อยชั่วคราวนั้นได้ โดยยื่นคำร้องต่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี

ถ้ามีคำคัดค้านการปล่อยชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาล แล้วแต่กรณี พิจารณาคำคัดค้านดังกล่าวทันที โดยให้มีอำนาจเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่ายมาสอบถามเพื่อประกอบการพิจารณาและมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๐๙^{๕๘} ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาหรือถูกฟ้องในความผิดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปี ถ้ามีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลจะต้องถามพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือโจทก์ว่าจะคัดค้านประการใดหรือไม่ ถ้าไม่อาจถามได้โดยมีเหตุอันควรศาลจะงดการถามเสียก็ได้แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้

มาตรา ๑๑๐^{๕๙} ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ในคดีอย่างอื่นจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลย หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้

การเรียกประกันหรือหลักประกันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองจะเรียกจนเกินควรแก่กรณีมิได้ และต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่ได้ใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราว

^{๕๖} มาตรา ๑๐๘/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

^{๕๗} มาตรา ๑๐๘/๒ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๕๘} มาตรา ๑๐๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๒๒

^{๕๙} มาตรา ๑๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

ประกอบด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี^{๖๐}

มาตรา ๑๑๑ เมื่อจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลย ก่อนที่จะปล่อยไป ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียก

มาตรา ๑๑๒ เมื่อจะปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ก่อนปล่อยไปให้ผู้ประกันหรือผู้เป็นหลักประกันลงลายมือชื่อในสัญญาประกันนั้น

ในสัญญาประกันนอกจากข้อความอย่างอื่นอันพึงมี ต้องมีข้อความดังนี้ด้วย

(๑) ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหรือผู้ประกัน แล้วแต่กรณี จะปฏิบัติตามนัดหรือหมายเรียก ของเจ้าพนักงานหรือศาล ซึ่งให้ปล่อยชั่วคราว

(๒) เมื่อผิดสัญญาจะใช้เงินจำนวนที่ระบุไว้

ในสัญญาประกันจะกำหนดภาระหน้าที่หรือเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือ ผู้ประกันต้องปฏิบัติเกินความจำเป็นแก่กรณีมิได้^{๖๑}

มาตรา ๑๑๓^{๖๒} เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการสั่งปล่อยชั่วคราวไม่ว่า จะมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันหรือไม่ การปล่อยชั่วคราวนั้นให้ใช้ได้ระหว่างสอบสวน หรือจนกว่าผู้ต้องหาถูกศาลสั่งซึ่งระหว่างสอบสวนหรือจนถึงศาลประทับฟ้อง แต่มิให้เกินสามเดือน นับแต่วันแรกที่มีการปล่อยชั่วคราว ไม่ว่าเป็นการปล่อยชั่วคราวโดยพนักงานสอบสวนหรือพนักงาน อัยการ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจทำการสอบสวนได้เสร็จภายในกำหนดสามเดือนจะยืดเวลา การปล่อยชั่วคราวให้เกินสามเดือนก็ได้ แต่มิให้เกินหกเดือน

เมื่อการปล่อยชั่วคราวสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้ายังมีความจำเป็นที่จะต้อง ควบคุมผู้ต้องหาไว้ต่อไปให้ส่งผู้ต้องหามาศาล และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๗ วรรคสี่ ถึงวรรคเก้า มาใช้บังคับ

มาตรา ๑๑๓/๑^{๖๓} ในกรณีที่มีการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนโดยมีการ วางเงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นเป็นประกันไม่ว่าต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ และยังไม่ได้รับ คืบ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยประสงค์จะขอปล่อยชั่วคราวต่อไป ผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้มี ประโยชน์เกี่ยวข้องอาจยื่นคำร้องต่อพนักงานอัยการหรือศาล แล้วแต่กรณี โดยขอให้ถือเอาทรัพย์สิน ดังกล่าวเป็นหลักประกันต่อไปก็ได้ เมื่อพนักงานอัยการหรือศาลเห็นสมควรแล้วอาจมีคำสั่งอนุญาตให้

^{๖๐} มาตรา ๑๑๐ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๖๑} มาตรา ๑๑๒ วรรคสาม เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

^{๖๒} มาตรา ๑๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๓๒

^{๖๓} มาตรา ๑๑๓/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

ปล่อยชั่วคราว โดยถือว่าเงินสดหรือหลักทรัพย์ดังกล่าวนั้นเป็นหลักประกันในชั้นพนักงานอัยการหรือศาล แล้วแต่กรณีก็ได้ ให้พนักงานอัยการหรือศาลนั้นแจ้งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ให้ส่งหลักประกันเช่นว่านั้นต่อพนักงานอัยการหรือศาลภายในระยะเวลาที่พนักงานอัยการหรือศาลเห็นสมควร

ในกรณีปล่อยชั่วคราว โดยมีบุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ หากบุคคลเช่นว่านั้นร้องขอ พนักงานอัยการหรือศาลอาจถือเอาบุคคลนั้นเป็นประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวต่อไปก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ พนักงานอัยการหรือศาลจะแจ้งให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ส่งเอกสารเกี่ยวกับการประกันภายในระยะเวลาที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๑๔ เมื่อจะปล่อยชั่วคราวโดยให้มีประกันและหลักประกันด้วย ก่อนปล่อยตัวไป ให้ผู้ร้องขอประกันจัดหาหลักประกันมาดังต้องการ

หลักประกันมี ๓ ชนิด คือ

(๑) มีเงินสดมาวาง

(๒) มีหลักทรัพย์อื่นมาวาง

(๓) มีบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์

มาตรา ๑๑๕^{๒๕} โดยความปรากฏต่อมา หรือเนื่องจากกลฉ้อฉลหรือผิดพลาด ปรากฏว่าสัญญาประกันต่ำไปหรือหลักประกันไม่เพียงพอ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ไม่เหมาะสม ให้เจ้าพนักงานหรือศาลมีอำนาจสั่งเปลี่ยนสัญญาประกันให้จำนวนเงินสูงขึ้น หรือเรียกหลักประกันเพิ่ม หรือให้ดีกว่าเดิม หรือเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่กำหนดไว้ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ภายหลังที่มีคำสั่งปล่อยชั่วคราวแล้ว หากพฤติการณ์แห่งคดีเปลี่ยนแปลงไป ให้เจ้าพนักงานหรือศาลมีอำนาจสั่งลดหลักประกันได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ศาลปล่อยชั่วคราวและคดีขึ้นไปสู่ศาลสูง ศาลสูงมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินตามสัญญาประกันหรือเงื่อนไขที่ศาลล่างกำหนดไว้ได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๑๖ การขอลอนสัญญาประกันหรือขอลอนหลักประกัน ย่อมทำได้เมื่อผู้ทำสัญญามอบตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยคืนต่อเจ้าพนักงานหรือศาล

มาตรา ๑๑๗^{๒๕} เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีหรือจะหลบหนี ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่พบการกระทำได้กล่าวมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ แต่ในกรณีที่บุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันเป็นผู้พบเห็นการกระทำได้กล่าว อาจขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ถ้าไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันเวลาที่ ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง แล้วส่งไปยังพนักงานฝ่าย

^{๒๕} มาตรา ๑๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗

^{๒๕} มาตรา ๑๑๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗

ปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุด และให้เจ้าพนักงานนั้นรับจัดส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไปยังเจ้าพนักงานหรือศาล โดยคิดค่าพาหนะจากบุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันนั้น

ในกรณีที่มีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสาม กับผู้ต้องหาหรือจำเลยใด ถ้าปรากฏว่าอุปกรณ์ดังกล่าวถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ ไม่ว่าโดยวิธีใด ให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหนีหรือจะหลบหนี^{๖๖}

มาตรา ๑๑๘ เมื่อคดีถึงที่สุดหรือความรับผิดชอบตามสัญญาประกันหมดไปตามมาตรา ๑๑๖ หรือโดยเหตุอื่น ให้คืนหลักประกันแก่ผู้ที่ควรรับไป

มาตรา ๑๑๙^{๖๗} ในกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาล ศาลมีอำนาจสั่งบังคับตามสัญญาประกันหรือตามที่ศาลเห็นสมควรโดยมีต้องฟ้อง ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งงดการบังคับตามสัญญาประกันหรือลดจำนวนเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันก็ได้ โดยคำนึงถึงความพยายามของผู้ประกันในการติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นว่ามีมากน้อยเพียงใดประกอบด้วย และเมื่อศาลส่งประการใดแล้วฝ่ายผู้ถูกบังคับตามสัญญาประกันหรือพนักงานอัยการมีอำนาจอุทธรณ์ได้ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

เงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นที่นำมาวางต่อศาลเพื่อเป็นหลักประกันตามมาตรา ๑๑๔ ไม่อยู่ในข่ายที่จะถูกยึดหรืออายัดเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อื่นจนกว่าความรับผิดชอบตามสัญญาประกันจะระงับสิ้นไป เว้นแต่ศาลเห็นว่าหนี้ของเจ้าหนี้นั้นมีได้เกิดจากการฉ้อฉลและมีคำสั่งให้ปล่อยทรัพย์สินดังกล่าว

ในกรณีที่จำเป็นต้องมีการบังคับคดีเพราะผิดสัญญาประกันตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดีหรือคำสั่งอื่นใดเพื่อบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันได้เสมือนว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งและพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกัน และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกรมบังคับคดี มีอำนาจหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ประกันและขายทอดตลาดตามที่ได้รับแจ้งจากศาล หรือพนักงานอัยการ และถ้าจะต้องขายทรัพย์สินที่วางเป็นหลักประกันไว้ต่อศาล เมื่อศาลส่งทรัพย์สินหรือหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินนั้นไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี ให้ถือว่าได้มีการยึดทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ มิให้หน่วยงานของรัฐเรียกค่าฤชาธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายจากผู้ดำเนินการบังคับคดี

การบังคับคดีตามมาตรา^{๖๘}นี้ ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยอนุโลม เว้นแต่ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะออกข้อบังคับกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ข้อบังคับนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

^{๖๖} มาตรา ๑๑๗ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๖๗} มาตรา ๑๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๑๑๙ ทวิ^{๘๘} ในกรณีที่ศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ร้องขอมีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ ดังต่อไปนี้

(๑) คำสั่งของศาลชั้นต้น ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์

(๒) คำสั่งของศาลอุทธรณ์ ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา

ให้ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องอุทธรณ์คำสั่งรับส่งคำร้องดังกล่าวพร้อมด้วยสำนวนความหรือสำเนาสำนวนความเท่าที่จำเป็นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณา และมีคำสั่งโดยเร็ว

คำสั่งของศาลอุทธรณ์ที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวยืนตามศาลชั้นต้นให้เป็นที่สุด แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิที่จะยื่นคำร้องให้ปล่อยชั่วคราวใหม่

ภาค ๒

สอบสวน

ลักษณะ ๑

หลักทั่วไป

มาตรา ๑๒๐ ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน

มาตรา ๑๒๑ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง

แต่ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ

มาตรา ๑๒๒ พนักงานสอบสวนจะไม่ทำการสอบสวนในกรณีต่อไปนี้ก็ได้

(๑) เมื่อผู้เสียหายขอความช่วยเหลือ แต่ไม่ยอมรับร้องทุกข์ตามระเบียบ

(๒) เมื่อผู้เสียหายฟ้องคดีเสียเองโดยมิได้ร้องทุกข์ก่อน

(๓) เมื่อมีหนังสือกล่าวโทษเป็นบัตรสนเท่ห์ หรือบุคคลที่กล่าวโทษด้วยปาก ไม่ยอมบอกว่าเขาชื่อใคร หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อในคำกล่าวโทษหรือบันทึกคำกล่าวโทษ

มาตรา ๑๒๓ ผู้เสียหายอาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้

คำร้องทุกข์นั้นต้องปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ ลักษณะแห่งความผิดพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำลง ความเสียหายที่ได้รับและชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำความผิดเท่าที่จะบอกได้

คำร้องทุกข์นี้จะทำเป็นหนังสือหรือร้องด้วยปากก็ได้ ถ้าเป็นหนังสือต้องมีวันเดือนปี

^{๘๘} มาตรา ๑๑๙ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๒๗

มาตรา ๑๕๗ การฟ้องคดีอาญาให้ยื่นฟ้องต่อศาลใดศาลหนึ่งที่มีอำนาจตาม บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๕๘ ฟ้องต้องทำเป็นหนังสือ และมี

(๑) ชื่อศาลและวันเดือนปี

(๒) คดีระหว่างผู้ใดโจทก์ผู้ใดจำเลย และฐานความผิด

(๓) ตำแหน่งพนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ ถ้าราษฎรเป็นโจทก์ให้ใส่ชื่อตัว นามสกุล อายุ ที่อยู่ ชาติและบังคับ

(๔) ชื่อตัว นามสกุล ที่อยู่ ชาติและบังคับของจำเลย

(๕) การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควร เท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี

ในคดีหมิ่นประมาท ถ้อยคำพูด หนังสือ ภาพขีดเขียนหรือสิ่งอื่นอันเกี่ยวกับ ข้อหมิ่นประมาท ให้กล่าวไว้โดยบริบูรณ์หรือติดมาท้ายฟ้อง

(๖) อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด

(๗) ลายมือชื่อโจทก์ ผู้เรียง ผู้เขียนหรือพิมพ์ฟ้อง

มาตรา ๑๕๙ ถ้าจำเลยเคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษเพราะได้กระทำความผิด มาแล้ว เมื่อโจทก์ต้องการให้เพิ่มโทษจำเลยฐานไม่เช็ดทาบ ให้กล่าวมาในฟ้อง

ถ้ามิได้ขอเพิ่มโทษมาในฟ้อง ก่อนมีคำพิพากษาศาลชั้นต้น โจทก์จะยื่นคำร้องขอ เพิ่มเติมฟ้อง เมื่อศาลเห็นสมควรจะอนุญาตก็ได้

มาตรา ๑๖๐ ความผิดหลายกระทงจะรวมในฟ้องเดียวกันก็ได้ แต่ให้แยกกระทง เรียงเป็นลำดับกันไป

ความผิดแต่ละกระทงจะถือว่าเป็นข้อหาแยกจากข้อหาอื่นก็ได้ ถ้าศาลเห็นสมควรจะ สั่งให้แยกสำนวนพิจารณาความผิดกระทงใดหรือหลายกระทงต่างหาก และจะสั่งเช่นนี้ก่อนพิจารณา หรือในระหว่างพิจารณาก็ได้

มาตรา ๑๖๑ ถ้าฟ้องไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้ศาลสั่งโจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้องหรือ ยกฟ้องหรือไม่ประทับฟ้อง

โจทก์มีอำนาจอุทธรณ์คำสั่งเช่นนั้นของศาล

มาตรา ๑๖๒ ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้ศาลจัดการส่งต่อไปนี้

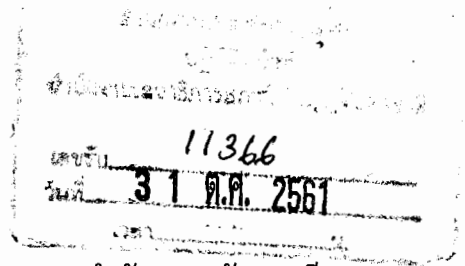
(๑) ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้อง จำเลยโดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้ว ให้จัดการตามอนุมาตรา (๒)

(๒) ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควร จะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้

ในกรณีที่มีการไต่สวนมูลฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพให้ศาล

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ นร ๐๕๐๓/๓๓๙๒๘
ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๑
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๑๑)

ที่ นร ๐๕๐๓/๓๓๙๒๘

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติฯ และเอกสารประกอบในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๔๒ (วณช)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๘๑๒๑ (0วณช/09/หนังสือ/010)

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๓๕/๒๑ วันที่ ๓๑ ต.ค. / ๖๑
เวลา ๑๕.๕๐ น. ส่ง พรณ.
สำนักการประชุม

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่ ๓๕/๒๑
วันที่ ๓๑ / ๓.๑. / ๖๑
เวลา ๑๕.๐๖ น

ร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อขยายอัตราโทษจำคุก
ในคดีที่จะต้องเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (แก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง)

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป
ต้องมีประกัน อาจจะเป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ต้องแสวงหาหลักประกันไว้ต่อเจ้าพนักงาน
หรือศาลเพื่อมิให้ถูกคุมขัง ทั้งที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีพฤติกรรมจะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิง
กับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น สมควรขยายอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเป็นสิบปีขึ้นไป
เพื่อให้โอกาสผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า
ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหา
หรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี โดยคำขอประกันผู้ต้องหา
หรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณา และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้
เพื่อให้การเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความเหมาะสม
กับสภาพสังคมในปัจจุบัน และไม่ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ต้องแสวงหาหลักประกัน
ไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลจนเกินสมควร ควบคู่ไปกับการคุ้มครองความปลอดภัยแก่สาธารณชน
ไม่ให้ได้รับอันตรายจากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนี ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไข
ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

(๑๕)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๑๐ แห่งประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๑๐ ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราว
ต้องมีประกัน และจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้”

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ ...) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว) ต่อสมานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่บทบัญญัติเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน อาจจะเป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ต้องแสวงหาหลักประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลเพื่อมิให้ถูกคุมขัง ทั้งที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีพฤติกรรมจะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น สมควรขยายอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเป็นสิบปีขึ้นไป เพื่อให้โอกาสผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี โดยคำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณา และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อขยายอัตราโทษจำคุกในคดีที่จะต้องเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยขยายอัตราโทษจำคุกอย่างสูงจากเดิมที่กำหนดไว้ “ห้าปีขึ้นไป” เป็น “สิบปีขึ้นไป” (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง)

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับนี้มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกัน และจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ ซึ่งเป็นการขยายอัตราโทษจำคุกอย่างสูงจากเดิมที่กำหนดไว้ “ห้าปีขึ้นไป” เป็น “สิบปีขึ้นไป” นั้น เป็นการลดภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ต้องแสวงหาหลักประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลเพื่อมิให้ถูกคุมขัง ทั้งที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีพฤติกรรมจะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น และเพื่อให้โอกาสผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการ

(๑๘)

ปล่อยชั่วคราวมากขึ้น อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่มีความผิด และการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี โดยคำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณา และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ รวมทั้งยังเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำได้อีกทางหนึ่งด้วย

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว
และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดี
หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)
เสนอโดยสำนักงานศาลยุติธรรม

(๑๙)

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดี
หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)
เสนอโดย สำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรมได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา สำนักงานศาลยุติธรรม จึงได้เชิญชวนหน่วยงานภาครัฐและบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ข้าราชการศาลยุติธรรม ตำรวจ พนักงานสอบสวน และประชาชนทั่วไปร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่องแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำนักงานศาลยุติธรรมจึงได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยสรุปผลการรับความคิดเห็นได้ดังต่อไปนี้

สรุปการรับฟังความคิดเห็น

๑. วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น

๑.๑ รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐและบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ข้าราชการศาลยุติธรรม ตำรวจ พนักงานสอบสวน และประชาชนทั่วไป ผ่านทางเว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th> เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> และเว็บไซต์สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th>

๑.๒ จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ในวันพฤหัสบดีที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

๑.๓ การประชุมเพื่อพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายของสำนักงานศาลยุติธรรม

โดยที่มาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้ ก.บ.ศ. มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารราชการศาลยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับงานบริหารราชการและงานธุรการของสำนักงานศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผน และประเพณีปฏิบัติของทางราชการศาลยุติธรรม และ (๒) ของมาตราดังกล่าวกำหนดให้ ก.บ.ศ. มีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนของศาลยุติธรรมต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ฉบับนี้ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมได้มีมติในการประชุมคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ และมอบหมายให้สำนักงานศาลยุติธรรมดำเนินการเสนอร่างกฎหมายไปที่คณะรัฐมนตรีต่อไป

๒. จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละครั้ง

๒.๑ รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐและบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ข้าราชการศาลยุติธรรม ตำรวจ พนักงานสอบสวน และประชาชนทั่วไป ผ่านทางเว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th> เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> และเว็บไซต์สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th> รวม ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐ ระยะเวลา ๑๖ วัน

ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑ ระยะเวลา ๑๕ วัน รวมระยะเวลาทั้งสองครั้ง ๓๑ วัน

จำนวนผู้แสดงความคิดเห็น ทั้งสิ้น ๖๓ คน

- ประเด็นที่ ๑ เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๘

- ประเด็นที่ ๒ เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๘

- ประเด็นที่ ๓ เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๒๔

๒.๒ จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ในวันพฤหัสบดีที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น ๒๙ คน ประกอบด้วย สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานกิจการยุติธรรม สภานายความ และจากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ประกอบด้วย ศาลจังหวัดดลิ่งชัน ศาลจังหวัดมีนบุรี ศาลจังหวัดพระโขนง สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม และสำนักแผนงานและงบประมาณ

ผลปรากฏว่า ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นชอบด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)

อนึ่ง ผู้แทนสภานายความเห็นชอบด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่มีข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างมาตรา ๑๖๑/๑ เนื่องจากเห็นว่าอาจเป็นการให้ดุลพินิจศาลมากเกินไป จึงควรให้เป็นไปตามกฎหมายในปัจจุบัน

๓. พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐและบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ข้าราชการศาลยุติธรรม ตำรวจ พนักงานสอบสวน และประชาชนทั่วไปผ่านทางเว็บไซต์ และจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศาลจังหวัดดลิ่งชัน ศาลจังหวัดมีนบุรี ศาลจังหวัดพระโขนง สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานกิจการยุติธรรม และสภานายความ สำนักแผนงานและงบประมาณ และสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม

๔. ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

ประเด็นที่ ๑ การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะสั่งปล่อยชั่วคราวต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ผลการรับฟัง

- เห็นด้วย ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๘
- ไม่เห็นด้วย ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๒

ประเด็นที่ ๒ การกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลเพื่อแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น

ผลการรับฟัง

- เห็นด้วย ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๘
- ไม่เห็นด้วย ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๒

ประเด็นที่ ๓ กำหนดให้ศาลมีอำนาจไม่ประทับฟ้อง หากปรากฏต่อศาลว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ

ผลการรับฟัง

- เห็นด้วย ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๒๔
- ไม่เห็นด้วย ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๖

๕. ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็น

ประเด็นที่ ๑ การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะสั่งปล่อยชั่วคราวต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวที่กำหนดมีการแก้ไขเพิ่มเติมเพดานโทษจากอัตราโทษจำคุก ๕ ปี เป็นตราโทษจำคุก ๑๐ ปี ยังคงทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะยากจน หรือไม่มีพฤติการณ์หลบหนี และเป็นผู้ที่น่าเชื่อว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ยังคงได้รับผลกระทบอยู่ จึงควรกำหนดข้อยกเว้นให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน ไม่ว่าจะอัตราโทษเพียงใดก็ตาม หากศาลพิจารณาได้ว่าผู้ต้องหาไม่มีพฤติการณ์หลบหนี เพื่อมิให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ต้องสิ้นฐานไว้ก่อนว่าเป็นบริสุทธิ์ หรือให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิยื่นคำร้องขอพิสูจน์ฐานะความยากจน และสาบานตนต่อศาลว่าจะไม่หลบหนี เพื่อที่ศาลสามารถให้ประกันได้โดยไม่จำเป็นต้องมีประกัน โดยต้องอยู่ภายใต้วิธีการควบคุมที่ศาลกำหนด หรืออาจกำหนดเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวโดยเฉพาะคดีสะเทือนขวัญ หรือกระทบกระเทือนต่อจิตใจของประชาชนเป็นคดีที่ห้ามมิให้ศาลปล่อยชั่วคราว เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการมองแง่ลบของสังคมต่อกระบวนการยุติธรรม อีกทั้ง ควรกำหนดมาตรการการลงโทษผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนีมากกว่าการปรับนายประกันหรือยึดหลักประกัน เพื่อให้ประชาชนรู้สึกว่าการหลบหนีการปล่อยชั่วคราวทำให้เกิดภาระมากกว่าการต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรม

คำชี้แจงเหตุผลประเด็นที่ ๑

ในปัจจุบันกำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป ต้องมีประกัน ทำให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ดังนั้น เพื่อให้ระบบการปล่อยชั่วคราวมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันและสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๐ ขยายเพดานอัตราโทษ จาก “ในคดี มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป” เป็น “ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป” อันเป็นการพัฒนากฎหมายไปที่ละขั้น

ประเด็นที่ ๒ การกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลเพื่อแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น

ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

(๑) เห็นว่า หน้าที่ในการติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยหลักเป็นหน้าที่ของผู้ประกัน รวมทั้งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครอง

(๒) ควรกำหนดให้มีการอบรมเจ้าพนักงานศาลโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ รวมทั้งกำหนดให้มีบทบัญญัติคุ้มครองเจ้าพนักงานศาลในการปฏิบัติหน้าที่จับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลด้วย เนื่องจากอาจเกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของเจ้าพนักงานศาล และเพื่อให้มีการติดตามผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวอย่างมีประสิทธิภาพ

คำชี้แจงเหตุผลประเด็นที่ ๒

หลักการให้มีเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการติดตามจับกุมผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนี โดยศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลดำเนินการ โดยแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล และหากมีเหตุจำเป็น ก็ให้เจ้าพนักงานศาลมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง เพื่อให้การปล่อยชั่วคราวโดยศาลมีมาตรการกำกับและติดตามผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับเพื่อให้สำนักงานศาลยุติธรรมสามารถดำเนินการเตรียมความพร้อมในการดำเนินนโยบายดังกล่าวได้ต่อไป

ประเด็นที่ ๓ กำหนดให้ศาลมีอำนาจไม่ประทับฟ้อง หากปรากฏต่อศาลว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ

ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

(๑) ถ้อยคำว่า “โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริต” อาจเป็นการจำกัดสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมเกินควร และถ้อยคำว่า “... และห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นอีก” นั้น มีความหมายว่า สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ หรือไม่ จึงควรกำหนดถ้อยคำให้ชัดเจน

(๒) ควรกำหนดให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้โจทก์ชดใช้ค่าเสียหายต่อรัฐและผู้ถูกฟ้องที่ต้องถูกดำเนินคดีอาญาเนื่องจากเป็นผู้บริสุทธิ์ และต้องเสียค่าใช้จ่ายเนื่องจากการดำเนินคดีอาญาดังกล่าว

คำชี้แจงเหตุผลประเด็นที่ ๓

หลักการเรื่องการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต (abuse of legal procedure) เป็นไปตามสุภาษิตกฎหมายที่ว่า “บุคคลที่มาศาลต้องมาด้วยมือสะอาด” (He who comes to equity must come with clean hands) หมายถึง การที่บุคคลใช้สิทธิหรือบังคับตามสิทธิของตนที่เกิดขึ้นมาแล้วนั้นจะต้องใช้โดยสุจริต มิฉะนั้นศาลจะไม่รับรองสิทธินั้นหรือไม่รับบังคับให้ซึ่งแต่เดิมศาลไม่มีวิธีการในการจัดการคดีที่โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลับแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ โดยต้องปล่อยให้มีการไต่สวนมูลฟ้องประทับฟ้องและพิจารณาพิพากษาคดีไป ซึ่งพฤติการณ์ที่ศาลไปยอมรับบังคับให้เช่นนั้นเท่ากับเป็นการไปยอมรับให้บุคคลที่ไม่สุจริตเข้ามาใช้กระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือทำให้บุคคลที่ถูกดำเนินคดีอาญาและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อน เสียหายชื่อเสียง บั่นทอนขวัญและกำลังใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกฟ้องคดี จึงเป็นที่มาของการนำแนวคิดเรื่องการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต (abuse of legal procedure) มาบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๑/๑ กำหนดเป็นขั้นตอนก่อนการไต่สวนมูลฟ้องให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปเพื่อคุ้มครองประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกภาคส่วนจากการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต โดยหากศาลพิจารณาจากคำฟ้องหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเรียกพยานหลักฐานมาตรวจสอบ แล้วปรากฏความชัดเจนว่าเป็นการฟ้องร้องโดยไม่สุจริต ศาลก็สามารถสั่งไม่ประทับฟ้องไปได้เลยโดยไม่ต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องอีก และห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นอีก

การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว
และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดี
หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)

การวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดี
หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)

๑. ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ
ข้าราชการศาลยุติธรรม ตำรวจ พนักงานสอบสวน บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมและบุคคล
ทั่วไป

๒. ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว ดังนี้

(๑) ด้านเศรษฐกิจ

- เชิงบวก

เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกดำเนินคดีอาญาได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวมากขึ้นส่งผลดี
ให้บุคคลดังกล่าวไม่ถูกควบคุมตัว สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมตามปกติ ประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงดู
ตนเองและครอบครัว ทำให้ประเทศชาติมีรายได้ นำเงินรายได้มาพัฒนาประเทศต่อไป และส่งผลให้
รัฐบาลไม่ต้องแบกรับต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการดูแลผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว
รวมทั้งช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม นอกจากนี้ เมื่อมีมาตรการทางกฎหมายในการ
ป้องกันการกลับแก๊งค์ฟ้องร้องคดีโดยไม่สุจริต ส่งผลให้การพิจารณาคดีอาญามีประสิทธิภาพและเป็นธรรม
ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ส่งผลดีต่อความน่าเชื่อถือในการลงทุนทางเศรษฐกิจและเป็นปัจจัยสำคัญ
หนึ่งในการพัฒนาประเทศ

- เชิงลบ ไม่มี

(๒) ด้านสังคม

- เชิงบวก

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในครั้งนี้ เป็นการแก้ไข
หลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราว เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบัน
กำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน ทำให้เป็น
ภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ทั้งการปล่อยชั่วคราวโดยปราศจาก
มาตรการกำกับดูแลและติดตามจับกุมผู้หลบหนีที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจำนวนมาก
ฉวยโอกาสหลบหนี เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมและความปลอดภัยของสังคม นอกจากนี้
การให้อำนาจศาลไม่ประทับฟ้องในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์เมื่อความปรากฏต่อศาลว่าโจทก์ใช้สิทธิโดยไม่สุจริต
หรือเพื่อถ่วงเวลาหรือเอาเปรียบจำเลย ส่งผลดีต่อสังคมทำให้เป็นหลักประกันว่าการดำเนินคดีในศาลต้อง
เป็นไปโดยสุจริต คุ่มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น และสร้างความเชื่อมั่นต่อการ
พิจารณาพิพากษาคดีของศาลและกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม

- เชิงลบ

การที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งไม่รับฟ้องคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ได้ ถ้าได้ความว่า โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ อาจทำให้สังคมเกิดความระแวงสงสัยว่าสิทธิของตนเองที่ถูกล่วงละเมิดจะได้รับความคุ้มครองโดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือไม่ถ้าตนเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง แต่ขณะเดียวกันสังคมอีกด้านหนึ่งโดยเฉพาะผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งและถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาอาจมีความอุ่นใจที่ได้รับหลักประกันว่าจะได้รับความเป็นธรรมอย่างแท้จริงจากการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล

(๓) ด้านงบประมาณ

ไม่มีผลกระทบ เนื่องจากการแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ส่งผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น ลดภาระของรัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณในการดูแลจัดการผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

๓.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น หรือเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

เมื่อประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เป็นภาระแก่บุคคลดังกล่าวในการจัดหาหลักประกันมาขอปล่อยชั่วคราว และเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ต้องถูกควบคุมตัว ทำให้สามารถดำรงชีวิตในสังคม ประกอบอาชีพและมีรายได้ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม และทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวสามารถปรึกษาทนายความ วางแนวทางในการต่อสู้คดี แสวงหาพยานหลักฐานได้อย่างเต็มที่ อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้ในทางหนึ่ง

๓.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวสามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ มีรายได้แน่นอน และเมื่อศาลมีมาตรการป้องกันการฟ้องร้องคดีของผู้เสียหายที่ใช้สิทธิไม่สุจริตหรือบิดเบือนคดีเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม อันเป็นการส่งเสริมให้ประเทศพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

๓.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราว พนักงานหรือศาลสามารถวางแผนเงื่อนไขในการกำกับดูแลผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าว เพื่อป้องกันการหลบหนี ไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น และศาลสามารถนำและพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว (Electronic Monitoring หรือ EM) มาช่วยในการกำกับดูแลให้การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แผนการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบสาระสำคัญ และกรอบระยะเวลา
ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว)

หน่วยงาน สำนักงานศาลยุติธรรม

ลำดับ	กฎหมายลำดับรอง	กรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรอง	วันที่ดำเนินการ
๑.	ร่างข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกัน หรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑๐ วรรคสาม)	๑. กำหนดวงเงินประกันในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๑๐ ปี ๒. กำหนดวงเงินประกันในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๑๐ ปี	ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้แล้ว

การเผยแพร่สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากกฎหมาย (ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

ตามแนวทางการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย
ตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย)

การเผยแพร่

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย
(ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.)

ตามแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา) ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม และประชาชนทั่วไป ผ่านทางเว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th> เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> และเว็บไซต์สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th>

เว็บไซต์ <http://www.coj.go.th>

เว็บไซต์ <http://www.jla.coj.go.th>

เว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th/>

จำนวน	ประเภทความคิดเห็น	ผลสรุปความคิดเห็น
1	ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ...	ครบกำหนด
2	ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ...	ครบกำหนด
3	ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... (ปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม)	ครบกำหนด
4	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... (ยกข้อ ๒๓๓วรรค ๒ มาตรา ๒๓๓วรรค ๓ และเพิ่มวรรค ๔ การดำเนินคดีต่อ การดำเนินคดีอาญาในศาลอาญา) และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... (แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในศาลอาญา) และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... (แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในศาลอาญา) และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... (แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในศาลอาญา)	ครบกำหนด
5	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ...	ครบกำหนด
6	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... และ ...	ครบกำหนด

เว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th/>

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไข้บทกำหนดโทษการจำคุกผู้ต้องหา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (บทบัญญัติประกอบคณะกรรมการศาลยุติธรรม)	๒	๑๖.๖๖%
4. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไข้เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (การปล่อยชั่วคราว และแก้ไข้ข้อร้องเรียนคดีหรือคำสั่งในกระบวนการพิจารณาในศาลอาญา) ที่เสนอโดยสำนักงานศาลยุติธรรม	๒	๑๖.๖๖%
5. ร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการรับทราบคดีในร่างพระราชบัญญัติแก้ไข้เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไข้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และแก้ไข้ข้อร้องเรียนคดี หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลอาญา) ถึงมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	๒	๑๖.๖๖%
6. ร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การรับทราบคดีในร่างพระราชบัญญัติแก้ไข้เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไข้เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไข้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และแก้ไข้ข้อร้องเรียนคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลอาญา) ที่เสนอโดยสำนักงานศาลยุติธรรม	๒	๑๖.๖๖%
7. ร่างพระราชบัญญัติออกโดยสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๒	๑๖.๖๖%
8. ร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การรับทราบคดีในร่างพระราชบัญญัติแก้ไข้เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไข้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และแก้ไข้ข้อร้องเรียนคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลอาญา)	๒	๑๖.๖๖%
9. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไข้เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๒	๑๖.๖๖%
10. การรับทราบคดีในร่างพระราชบัญญัติแก้ไข้เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไข้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และแก้ไข้ข้อร้องเรียนคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลอาญา)	๒	๑๖.๖๖%
11. การรับทราบคดีในร่างพระราชบัญญัติแก้ไข้เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไข้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และแก้ไข้ข้อร้องเรียนคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลอาญา) ที่เสนอโดยสำนักงานศาลยุติธรรม	๒	๑๖.๖๖%
12. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไข้บทกำหนดโทษการจำคุกผู้ต้องหา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (กำหนดความคุ้มครองสิทธิทางอาญาของผู้ต้องหา)	๒	๑๖.๖๖%

Showing 1 to 12 of 12 entries

ผลสรุปความคิดเห็น

Previous 1 Next

2. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบฯ เผยแพร่บนเว็บไซต์

1. <http://www.coj.go.th>
2. www.jla.coj.go.th
3. <http://lawsurvey.coj.go.th/>

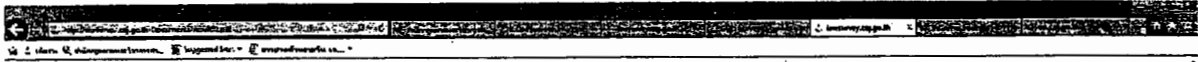
๓. สรุปผลการประชุมประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ในวันพฤหัสบดีที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ปรากฏตามรายงานการประชุมที่แนบมาพร้อมนี้

การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

“ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดี หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)”

<http://lawsurvey.coj.go.th/Documents/result๐๘.pdf>

การวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดี
หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)

๑. ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย
ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ
ข้าราชการศาลยุติธรรม ตำรวจ พนักงานสอบสวน บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมและบุคคล
ทั่วไป
๒. ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว
ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว ดังนี้

รายงานการประชุม
เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ในวันพฤหัสบดีที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา - ๑๒.๐๐ นาฬิกา
ณ ห้องประชุมสำนักงานศาลยุติธรรม (ห้องประชุมใหญ่) อาคารศาลอาญา ชั้น ๑๒
ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ผู้เข้าร่วมประชุม

สำนักงานศาลยุติธรรม

๑. นายสุรสิทธิ์ แสงวีโรจนพัฒน์	ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ช่วยทำงานชั่วคราว
ในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนัก
ประธานศาลฎีกา
๒. นายอภิพงศ์ ศานติเกษม	ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

ศาลจังหวัดดลิ่งชัน

๑. นายศรัณย์ พรหมสุรินทร์	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดดลิ่งชัน

ศาลจังหวัดมีนบุรี

๑. นายเจษฎา ยวงทอง	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดมีนบุรี

ศาลจังหวัดพระโขนง

๑. นางสุทธิกานต์ สุตามาตร	นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการพิเศษ

สำนักงานอัยการสูงสุด

๑. นายธานิต วงศาโรจน์	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
๒. นายวุฒิชัย มีผดุง	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
๓. นางสาวมัลลิกา มั่นตเสถียร	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
๔. นายสิทธิภาค ออวีเชียร	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายทรงยศ ลังการ์พินธุ์	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๒. นายสรายุทธ ล้ออัครจรย์	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๓. นายสง่า อัครปรีดี	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๔. นางสาวสุนันทา จันทร์แก้ว	นักกฎหมายกฤษฎีกา

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑. พ.ต.อ. หญิง นฤมล บุณยรักษ์	ผกก. กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย กองกฎหมาย
สำนักงานกฎหมายและคดี
๒. พ.ต.อ. สุเอก ฉินธนทรัพย์	ผกก. กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย กองกฎหมาย
สำนักงานกฎหมายและคดี

กระทรวงมหาดไทย

๑. นายพิสิทธิ์ ศรีวรานันท์	นิติกรชำนาญการพิเศษ สำนักงานสอบสวนและนิติการ
กรมการปกครอง
๒. นายณัฐพล สงวนงาม	นิติกรปฏิบัติการ สำนักงานสอบสวนและนิติการ
กรมการปกครอง

สำนักงานกิจการยุติธรรม

๑. นางสาวปริญานุช สันติวงษ์	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
๒. นางสาวเปรมมิศา หนูเรืองงาม	นิติกรชำนาญการ
๓. นางสาวฐิตานันท์ ศรีภัทธานุสรณ์	นิติกร

สภาพนายความ

๑. นายนิพนธ์ จันทเวช	กรรมการบริหารสภาพนายความ ภาค ๖

สำนักแผนงานและงบประมาณ

๑. นางสาวฉันทพส รุ่งเรือง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม

๑. นางชนมทิศา บัวทอง	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม
๒. นางสาวกัญจนพร แสงเทศ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๓. นายสมยศ วงษ์ดี	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๔. นายเอกพงษ์ ธนะพัฒนา	นิติกร
๕. นางสาวสุพรรณษา โพธิ์เจริญ	นิติกร
๖. นายยืนยง เรืองฤทธิ์	นิติกร
๗. นายอภิรัตน์ เกียรติกมลเศ	นิติกร

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธาน (นายสุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์) : การประชุมในครั้งนี้เป็นการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสำนักงานศาลยุติธรรม รวม ๕ ฉบับ ดังต่อไปนี้ เพื่อให้การตรากฎหมายของสำนักงานศาลยุติธรรมสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแพ่งมีนบุรี ศาลอาญามีนบุรี ศาลแพ่งตลิ่งชัน ศาลอาญาตลิ่งชัน ศาลแพ่งพระโขนง และศาลอาญาพระโขนง พ.ศ.

๒. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๓. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การวินิจฉัยปัญหาโดยที่ประชุมใหญ่หรือที่ประชุมแผนกคดีของศาล

ชั้นอนุธรรมและศาลฎีกา และให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่เข้าร่วมในการประชุมได้รับเบี้ยประชุมตามระเบียบที่ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด)

๔. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือ การดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)

๕. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... (ปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม)

ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจได้รับหนังสือเชิญประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ บางฉบับ แต่เพื่อให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๕ ฉบับดังกล่าวเสร็จไปในคราวเดียวกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็สามารถแสดงความคิดเห็นในร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๕ ฉบับดังกล่าวได้

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องพิจารณา

๒.๑ ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแพ่งมีนบุรี ศาลอาญามีนบุรี ศาลแพ่งตลิ่งชัน ศาลอาญาตลิ่งชัน ศาลแพ่งพระโขนง และศาลอาญาพระโขนง พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแพ่งมีนบุรี ศาลอาญามีนบุรี ศาลแพ่งตลิ่งชัน ศาลอาญา ตลิ่งชัน ศาลแพ่งพระโขนง และศาลอาญาพระโขนง พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการจัดตั้งศาลแพ่งมีนบุรี ศาลอาญามีนบุรี ศาลแพ่งตลิ่งชัน ศาลอาญาตลิ่งชัน ศาลแพ่งพระโขนง และศาลอาญาพระโขนง เนื่องจากปัจจุบันศาลจังหวัดมีนบุรี ศาลจังหวัดตลิ่งชัน และศาลจังหวัดพระโขนง มีสถิติคดีรับใหม่ มีจำนวนมาก เมื่อพิจารณาเฉพาะคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลจังหวัดปรากฏว่ามีจำนวนปริมาณคดีรับใหม่ เทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับกับปริมาณคดีรับใหม่ของศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญาธนบุรี ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และศาลอาญากรุงเทพใต้ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และมีจำนวนปริมาณคดี รับใหม่มากกว่าศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ประกอบกับปัจจุบันประชากรของ กรุงเทพมหานครมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีแนวโน้มที่จะมีคดีเข้าสู่การพิจารณาพิพากษาของศาล ยุติธรรมเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาคดีเกิดความเป็นเอกภาพและส่งเสริมให้ กระบวนการยุติธรรมมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรแยกประเภทคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง ออกจากกัน และสมควรจัดตั้งศาลชั้นต้นขึ้นใหม่ ให้มีฐานะเทียบเท่าศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญาธนบุรี ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และ ศาลอาญากรุงเทพใต้ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารราชการศาลยุติธรรม เหมาะสมกับปริมาณคดีและมีผู้พิพากษาที่มีอาวุโสในระดับเดียวกันเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งจะทำให้ การพิจารณาคดีของศาลเกิดประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

มติที่ประชุม ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นชอบด้วยในหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแพ่งมีนบุรี ศาลอาญามีนบุรี ศาลแพ่งตลิ่งชัน ศาลอาญาตลิ่งชัน ศาลแพ่ง พระโขนง และศาลอาญาพระโขนง พ.ศ. โดยไม่มีข้อสังเกต

๒.๒ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตท้องที่ของศาลแพ่งและศาลอาญา และกำหนดการรับพิจารณา และการโอนคดีในกรณีที่คดีในศาลชั้นต้นเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง เพื่อให้การบริหารจัดการคดีของศาลยุติธรรมมีประสิทธิภาพ และเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

มติที่ประชุม ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นชอบด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยไม่มีข้อสังเกต

๒.๓ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การวินิจฉัยปัญหาโดยที่ประชุมใหญ่หรือที่ประชุมแผนกคดีของศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกา และให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่เข้าร่วมในการประชุมได้รับเบี้ยประชุมตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การวินิจฉัยปัญหาโดยที่ประชุมใหญ่หรือที่ประชุมแผนกคดีของศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกา และให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่เข้าร่วมในการประชุมได้รับเบี้ยประชุมตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด) มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การวินิจฉัยปัญหาโดยที่ประชุมใหญ่หรือที่ประชุมแผนกคดีของศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกา รวมทั้งกำหนดให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่เข้าร่วมในการประชุมดังกล่าวได้รับเบี้ยประชุมตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด เพื่อเป็นการปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการในการประชุมใหญ่และการประชุมแผนกคดีของศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกาให้สอดคล้องกับโครงสร้างศาลและระบบวิธีพิจารณาคดีพิเศษที่เปลี่ยนแปลงไปตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีพิเศษต่าง ๆ

มติที่ประชุม ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นชอบด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การวินิจฉัยปัญหาโดยที่ประชุมใหญ่หรือที่ประชุมแผนกคดีของศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกา และให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่เข้าร่วมในการประชุมได้รับเบี้ยประชุมตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด) โดยไม่มีข้อสังเกต

๒.๔ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา) เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย กำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาล

ทำหน้าที่แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น และกำหนดให้การใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาต้องกระทำโดยสุจริตเนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบันกำหนดให้การปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน ทำให้เป็นภาระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาประกันไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ทั้งการปล่อยชั่วคราวโดยปราศจากมาตรการกำกับดูแลและติดตามจับกุมผู้หลบหนีที่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจำนวนมากฉวยโอกาสหลบหนี เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมและความปลอดภัยของสังคม นอกจากนี้ ในการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาปรากฏว่ามีการใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลับแก่งหรือเอาเปรียบจำเลยในหลายกรณีหรือฟ้องคดีโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้ตามปกติธรรมดา เช่น การยื่นฟ้องต่อศาลในพื้นที่ห่างไกลเพื่อให้จำเลยได้รับความลำบากในการเดินทางไปต่อสู่อัยการหรือการฟ้องจำเลยในข้อหาที่หนักกว่าความเป็นจริงเพื่อให้จำเลยต้องยอมกระทำหรือไม่กระทำการอันเป็นการมิชอบโดยเฉพาะการฟ้องเพื่อคุกคามการใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของจำเลยในการป้องกันตนเองหรือปกป้องประโยชน์สาธารณะ อันเป็นการสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ถูกฟ้องร้องและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

นายนิพนธ์ จันทเวช ผู้แทนสภาทนายความ : เห็นชอบด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่มีข้อสังเกตในมาตรา ๑๖๑/๑ (ร่างมาตรา ๕) ที่กำหนดให้ศาลมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องคดีในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ หากความปรากฏต่อศาลเอง หรือมีพยานหลักฐานที่ศาลเรียกมาว่า โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลับแก่งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ เนื่องจากการให้ดุลพินิจศาลมากเกินไป จึงควรให้เป็นไปตามกฎหมายในปัจจุบัน

นางสาวเปรมมิศา หนูเรืองงาม ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม : เนื่องจากสำนักงานกิจการยุติธรรมได้รับหนังสือเชิญให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติอื่น จึงขอรับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไปพิจารณาก่อน

ประธาน : รับข้อสังเกตของผู้แทนสภาทนายความ และจะนำร่างพระราชบัญญัติพร้อมทั้งข้อสังเกตดังกล่าวเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

มติที่ประชุม ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นชอบด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา) และรับข้อสังเกตของผู้แทนสภาทนายความ และจะนำร่างพระราชบัญญัติพร้อมทั้งข้อสังเกตดังกล่าวเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

๒.๕ ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ...)
พ.ศ. ... (ปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม)

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... (ปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม) มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดความคุ้มกันผู้พิพากษาจากการปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษารอรรถคดี แก้ไขเพิ่มเติมการได้มาซึ่งกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ การเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๖ (๒)

(๓๘)

และมาตรา ๓๖ (๓) กำหนดองค์ประกอบคณะกรรมการดำเนินการเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ และแก้ไขเพิ่มเติม คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๖ (๓)

มติที่ประชุม ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นชอบด้วยในหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... (ปรับปรุง องค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม) โดยไม่มีข้อสังเกต

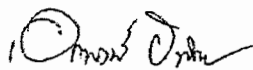
ประธาน : สำนักงานศาลยุติธรรมจะรับข้อสังเกตของผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจะนำร่างพระราชบัญญัติพร้อมทั้งข้อสังเกตดังกล่าวเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

ไม่มี

ประธานกล่าวขอบคุณผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกท่าน และปิดการประชุม

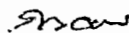
เลิกประชุมเวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา

(นางเอกพงษ์ ธนะพัฒนา)

นิติกร

ผู้จตรายงานการประชุม

(นางสาวกัญจนพร แสงเทศ)

นิติกรชำนาญการพิเศษ

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

ร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว
และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดี
หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)
(นายมหรรณพ เดชวิทักษ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติ
แห่งชาติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เลขรับ 6183
วันที่ 22 มิ.ย. 2560
เวลา 14.16 น.

(๓๙)

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือ
การดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา)

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ... พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล
๒. บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

ด้วยข้าพเจ้าและคณะสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติผู้มีรายชื่อท้ายนี้ ขอเสนอ
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการดำเนิน
กระบวนการพิจารณาในคดีอาญา) พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบและบันทึกวิเคราะห์
สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วยที่แนบมาพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๕๒๕/๒๐ วันที่ ๒๒ มิ.ย./๖๐
เวลา ๑๕.๐๖ น. ส่ง พรบ.
สำนักการประชุม

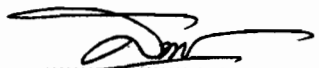
ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

นางอภิญญา เดชรัตภักดิ์ ผู้เสนอ
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หมายเลข ๒๐๗ ✓

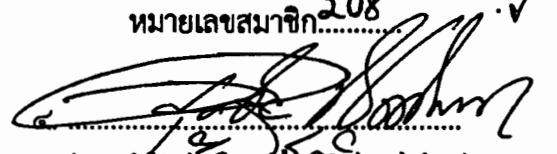
กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่ ๑๙/๒๕๖๐
วันที่ ๒๒ มิ.ย./๖๐
เวลา ๑๕.๒๗ น.

ผู้ร่วมเสนอ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑.
(สมิทธิ ทรัพย์ทวี)
หมายเลขสมาชิก 150 ✓

๒.
(ชกฤษณ์ ใจดี)
หมายเลขสมาชิก 208 ✓

๓.
(ท.เจ.ไรรุ่งเรือง)
หมายเลขสมาชิก 85 ✓

(ท.ธีรศักดิ์)
หมายเลขสมาชิก ๐74 ✓

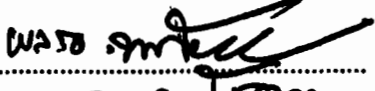
กลุ่มงานบริหาร
รับที่ ๑๙/๒๕๖๐
วันที่ ๒๒ มิ.ย./๖๐
เวลา ๑๕.๒๗ น.

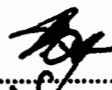
ผู้ทนาย

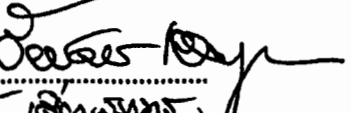
ผู้ร่วมเสนอ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

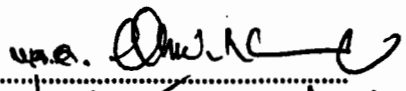
๕.
(..... น.ส. วิภาณี)
หมายเลขสมาชิก..... ๐๙๓ ✓

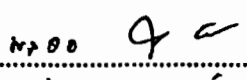
๖.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๑๐๕ ✓

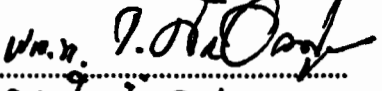
๗.
(..... น.ส. ทิพย์)
หมายเลขสมาชิก..... ๐๖๘ ✓

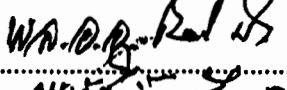
๘.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๐๖๓ ✓

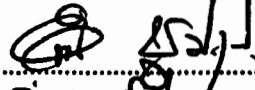
๙.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๐๓๔ ✓

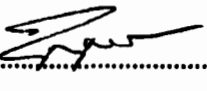
๑๐.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๐๖๒ ✓

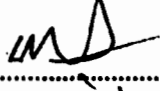
๑๑.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๔๘ ✓

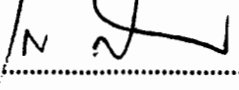
๑๒.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๔๒ ✓

๑๓.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๐๔๓ ✓

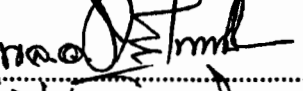
๑๔.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๑๙๕ ✓

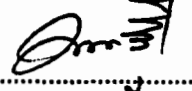
๑๕.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๐๓๙ ✓

๑๖.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๐๖๖ ✓

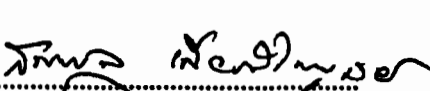
๑๗.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๐๒๗ ✓

๑๘.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๑๒๕ ✓

๑๙.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๐๕๑ ✓

๒๐.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๑๐๘ ✓

๒๑.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๐๙๗ ✓

๒๒.
(..... น.ส. อรุณรัตน์)
หมายเลขสมาชิก..... ๑๕๓ ✓

กตัญญู
(น.ส. อรุณรัตน์)
.....

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๒๓. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 32 ✓

๒๔. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 113 ✓

๒๕. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 151 ✓

๒๖. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 115 ✓

๒๗. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 174 ✓

๒๘. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก ๑๗๖ ✓

๒๙. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 192 ✓

๓๐. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 210 ✓

๓๑. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 136 ✓

๓๒. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 299 ✓

๓๓. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 235 ✓

๓๔. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 296 ✓

๓๕. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก ๑๑๗ ✓

๓๖. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 126 ✓

๓๗. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก ๑๕๐ ✓

๓๘. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 135 ✓

๓๙. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก 116 ✓

๔๐. [Signature]
([Name])
หมายเลขสมาชิก ๐๘1 ✓

กมลฉัตร ทนเย็น นามะโรหิต (ค.ส. ชัยชนะ ชัยชนะ)
16 มี.ค. 60

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังต่อไปนี้

- (๑) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว และหลักเกณฑ์การพิจารณาไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๐๘/๑)
- (๒) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐)
- (๓) กำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น (เพิ่มมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม)
- (๔) กำหนดความผิดฐานหลบหนีในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวและบดบังโทษ (เพิ่มมาตรา ๑๑๗/๑)
- (๕) กำหนดให้การใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาต้องกระทำโดยสุจริต (เพิ่มมาตรา ๑๖๑/๑)

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับหลักประกันและความน่าเชื่อถือของผู้ร้องขอประกัน ทั้งการกำหนดให้ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถจัดหาหลักประกันมาวางต่อเจ้าพนักงานหรือศาลไม่ได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราว ทั้งการปล่อยชั่วคราวโดยปราศจากมาตรการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนีและเกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ ปรากฏว่ามีการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาโดยไม่สุจริตหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยในหลายกรณี หรือฟ้องคดีโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้ตามปกติธรรมดา เช่น การยื่นฟ้องต่อศาลในพื้นที่ห่างไกลเพื่อให้จำเลยได้รับความลำบากในการเดินทางไปต่อสู่อัยการหรือการฟ้องจำเลยในข้อหาที่หนักกว่าความเป็นจริงเพื่อให้จำเลยต้องยอมกระทำหรือไม่กระทำการอันเป็นการมิชอบโดยเฉพาะการฟ้องเพื่อคุกคามการใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของจำเลยในการป้องกันตนเองหรือปกป้องประโยชน์สาธารณะหรือการฟ้องโดยผู้เสียหายไม่ยอมมาปรากฏตัวอันเป็นการสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ถูกฟ้องร้องและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้ระบบการปล่อยชั่วคราวและการพิจารณาพิพากษาคดีอาญามีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันและสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๔๓)

ร่าง
พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตาม
พระราชบัญญัตินี้ เพื่อลดการเรียกหลักประกันจากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและคุ้มครองความปลอดภัยแก่
สาธารณชนไม่ให้ได้รับอันตรายจากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนี รวมทั้งป้องกันมิให้มีการใช้สิทธิฟ้อง
คดีอาญาโดยไม่สุจริตอันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้
สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา ๑๐๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๐๘ ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ต้องพิจารณาถึงความเสี่ยงที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี หรือจะไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยประเมินจากปัจจัยดังต่อไปนี้ประกอบกัน

(๑) ความหนักเบาแห่งข้อหา

(๒) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด

(๓) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร

(๔) คำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องขังตามหมายศาล ทั้งนี้ คำคัดค้านดังกล่าวต้องระบุถึงพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการคัดค้านด้วย

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลมีอำนาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๐๘/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๐๘/๑ การสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราว จะกระทำได้อต่อเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี

(๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน

(๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น

(๔) การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๑๐ ในกรณีมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานหรือศาลจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้

การเรียกประกันหรือหลักประกันตามวรรคหนึ่งจะเรียกจนเกินควรแก่กรณีมิได้ และต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่ได้ใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวประกอบด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา ๑๑๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๕๘

“ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยตามวรรคหนึ่งเป็นบุคคลที่ศาลสั่งปล่อยชั่วคราว ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งให้เจ้าพนักงานศาลดำเนินการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น หรือถ้ามีเหตุจำเป็น ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง และเมื่อจับได้แล้วให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๑๗/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๑๗/๑ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ความผิดตามวรรคหนึ่งไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง”

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๖๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๖๑/๑ ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ หากความปรากฏต่อศาลว่า โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ศาลจะมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องนั้นก็ได้ และห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นอีก คำสั่งเช่นว่านี้ไม่ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่”

มาตรา ๙ บทบัญญัติมาตรา ๑๑๗/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ไม่ใช้บังคับแก่การหลบหนีที่เกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับหลักประกันและความน่าเชื่อถือของผู้ร้องขอประกัน ทั้งการกำหนดให้ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปต้องมีประกัน ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถจัดหาหลักประกันมาวางต่อเจ้าพนักงานหรือศาลไม่ได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราว ทั้งการปล่อยชั่วคราวโดยปราศจากมาตรการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนีและเกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ ปรากฏว่ามีการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาโดยไม่สุจริตหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยในหลายกรณี หรือฟ้องคดีโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้ตามปกติธรรมดา เช่น การยื่นฟ้องต่อศาลในพื้นที่ห่างไกลเพื่อให้จำเลยได้รับความลำบากในการเดินทางไปต่อสู้อัยการหรือการฟ้องจำเลยในข้อหาที่หนักกว่าความเป็นจริงเพื่อให้จำเลยต้องยอมกระทำหรือไม่กระทำการอันเป็นการมิชอบโดยเฉพาะการฟ้องเพื่อคุกคามการใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของจำเลยในการป้องกันตนเองหรือปกป้องประโยชน์สาธารณะหรือการฟ้องโดยผู้เสียหายไม่ยอมมาปรากฏตัวอันเป็นการสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ถูกฟ้องร้องและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้ระบบการปล่อยชั่วคราวและการพิจารณาพิพากษาคดีอาญามีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันและสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญ คือ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว และหลักเกณฑ์การพิจารณาไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๐๘/๑)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐)

(๓) กำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของศาลหรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น (เพิ่มเติมมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม)

(๔) กำหนดความผิดฐานหลบหนีในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวและบดบังโทษ (เพิ่มเติมมาตรา ๑๑๗/๑)

(๕) กำหนดให้การใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาต้องกระทำโดยสุจริต (เพิ่มเติมมาตรา ๑๖๑/๑)

ตารางเปรียบเทียบ
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

ตารางเปรียบเทียบ
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p style="text-align: center;">ร่าง พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <p>.....</p> <p>โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตาม</p>	

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p>บทบัญญัติแห่งกฎหมาย</p> <p>เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อลดการเรียกหลักประกันจากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและคุ้มครองความปลอดภัยแก่สาธารณชนไม่ให้ได้รับอันตรายจากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนี รวมทั้งป้องกันการใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาโดยไม่สุจริตอันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว</p> <p>.....</p> <p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p>	
	<p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p>	
	<p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา ๑๐๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความ</p>	

<p>ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อไปนี้เป็น</p>	<p>เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม</p>
<p>มาตรา ๑๐๘ ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อย ชั่วคราว ต้องพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ (๑) ความหนักเบาแห่งข้อหา (๒) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด (๓) พฤติกรรมต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร (๔) เชื้อดีของผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด (๕) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่ (๖) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการ ปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่ (๗) ในกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยต้องซึ่งตามหมาย ศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงาน อัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ศาลพึงรับ ประกอบการวินิจฉัยได้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้า พนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลอาจรับฟัง ข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่ง กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนั้นเพื่อ ประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้</p>	<p>“มาตรา ๑๐๘ ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ต้องพิจารณาถึงความเสี่ยงที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี หรือจะ ไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวว่า มีมากน้อยเพียงใด โดยประเมินจากปัจจัยดังต่อไปนี้ประกอบกัน (๑) ความหนักเบาแห่งข้อหา (๒) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด (๓) พฤติกรรมต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร (๔) คำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย ในกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยต้องซึ่งตามหมาย ศาล ทั้งนี้ คำคัดค้านดังกล่าวต้องระบุถึงพฤติการณ์อันเป็นเหตุ แห่งการคัดค้านด้วย เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงาน ซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลมีอำนาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการ ประเมินความเสี่ยงเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้”</p>	<p>เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคำ ร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๐๘)</p>

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๑๐๘/๑ การสั่งไม่ปล่อยชั่วคราว จะกระทำได้อันเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี</p> <p>(๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งกับพยานหลักฐาน</p> <p>(๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น</p> <p>(๔) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายนอกจากนี้</p> <p>(๕) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่มาเชื่อถือ</p> <p>(๕) การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล</p>	<p>มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๐๘/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๑๐๘/๑ การสั่งไม่ปล่อยชั่วคราว จะกระทำได้อันเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี</p> <p>(๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งกับพยานหลักฐาน</p> <p>(๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น</p> <p>(๔) การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล”</p>	<p>เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๘/๑)</p>
<p>มาตรา ๑๑๐ ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้</p>	<p>มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๑๑๐ ในกรณีมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเจ้าพนักงานหรือศาลจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้</p>	<p>เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (แก้ไข</p>

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>ในคดีอย่างอื่นจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลย หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้ การเรียกประกันหรือหลักประกันตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสองจะเรียกเงินประกันก็ได้ และต้อง คำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่ได้ใช้กับผู้ ถูกปล่อยชั่วคราวประกอบด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี</p>	<p>การเรียกประกันหรือหลักประกันตามวรรคหนึ่งจะเรียก เงินประกันก็ได้ และต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการ ป้องกันต่าง ๆ ที่ได้ใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวประกอบด้วย ทั้งนี้ ให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี”</p>	<p>เพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐)</p>
	<p>มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา ๑๑๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๕๘</p> <p>“ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยตามวรรคหนึ่งเป็นบุคคลที่ศาลสั่ง ปล่อยชั่วคราว ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งให้เจ้าพนักงานศาลค่าเป็น การ แจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น หรือถ้ามีเหตุจำเป็น ก็ให้อำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง และ เมื่อจับได้แล้วให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว”</p>	<p>เพื่อกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้า พนักงานศาลทำหน้าที่แจ้งพนักงานฝ่าย ปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือ จำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวของ ศาลหรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น (เพิ่มเติมมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม)</p>
	<p>มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปเป็นมาตรา ๑๑๗/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p> <p>“มาตรา ๑๑๗/๑ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปใน ระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหก เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>เพื่อกำหนดความผิดฐานหลบหนีใน ระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวและ บทลงโทษ (เพิ่มเติมตรา ๑๑๗/๑)</p>

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ความผิดตามวรรคหนึ่งไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ต้องหา หรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง”	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p>มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๖๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p> <p>“มาตรา ๑๖๑/๑ ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ หากความปรากฏต่อศาลว่า โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลับแก่งัดหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ศาลจะมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องนั้นก็ได้ และห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นอีก คำสั่งเช่นว่านี้ไม่ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่”</p>	<p>เพื่อกำหนดให้การใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาต้องกระทำโดยสุจริต (เพิ่มมาตรา ๑๖๑/๑)</p>
	<p>มาตรา ๙ บทบัญญัติมาตรา ๑๑๗/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ไม่ใช้บังคับแก่การหลบหนีที่เกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ</p>	
	<p>มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>ผู้รับสนองพระราชโองการ</p> <p>.....</p>	

ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราว
และการใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาโดยไม่สุจริต)

ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวและการใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาโดยไม่สุจริต)

๑. สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา

ในการดำเนินคดีอาญา มีหลักการพื้นฐานของกฎหมายที่ให้สันนิษฐานว่าบุคคลทุกคนซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีความผิดอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย (Presumption of Innocence) และโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติรับรองหลักการดังกล่าวไว้ในมาตรา ๒๙ วรรคสอง วรรคสามและวรรคห้า โดยบัญญัติไว้ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี และคำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับหลักประกันและความน่าเชื่อถือของผู้ประกัน และถือเป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ส่งผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะยากจนไม่สามารถหาหลักประกันเพื่อขอปล่อยชั่วคราวต้องถูกคุมขัง มิฉะนั้น ก็ต้องกู้ยืมเงินหรือเช่าหลักประกันจากนายประกันอาชีพเพื่อนำมาเป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว ส่งผลให้เกิดภาระหนี้สินตามมาอย่างมากโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวอาจจะไม่มีพฤติกรรมหลบหนี ไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น

นอกจากนี้ การฟ้องคดีอาญาในปัจจุบันปรากฏปัญหาว่า คดีจำนวนมากไม่น้อยที่โจทก์ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ เช่น การยื่นฟ้องต่อศาลในพื้นที่ห่างไกลเพื่อให้จำเลยได้รับความลำบากและต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการเดินทางไปต่อสู้คดี หรือการฟ้องจำเลยในข้อหาที่หนักกว่าความเป็นจริงเพื่อต้อรองให้จำเลยต้องยอมกระทำหรือไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการมิชอบ โดยเฉพาะการฟ้องร้องเพื่อคุกคามการใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของจำเลยในการป้องกันตนเองหรือป้องกันประโยชน์สาธารณะ ทำให้มีคดีขึ้นสู่การไต่สวนมูลฟ้องของศาลเป็นจำนวนมากซึ่งสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ถูกฟ้องร้องและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๒. ความจำเป็น

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในครั้งนี้ เป็นการแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวให้เจ้าพนักงานหรือศาลพิจารณาปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยคำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นสำคัญมากกว่าการพิจารณาหลักประกันหรือความน่าเชื่อถือของผู้ประกัน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวที่เท่าเทียมกัน อันเป็นการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมและเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน นอกจากนี้ การที่ราษฎรซึ่ง

เป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาโดยใช้สิทธิโดยไม่สุจริต บิดเบือนข้อเท็จจริง กลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย หรือมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ปัจจุบันยังขาดมาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการ จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วสมกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายและสอดคล้องกับหลักนิติธรรม

๓. สารสำคัญ

๓.๑ แกไขหลักเกณฑ์การพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว โดยให้พิจารณาถึงความเสียหายที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี หรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยประเมินจากความหนักเบาแห่งข้อหา พยานหลักฐานที่ปรากฏ พฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดี และค่าคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย โดยค่าคัดค้านดังกล่าวต้องระบุถึงพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการคัดค้าน

๓.๒ กำหนดให้เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลมีอำนาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

๓.๓ แกไขหลักเกณฑ์การสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวให้กระทำได้เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น หรือการปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล

๓.๔ แกไขหลักเกณฑ์การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในคดีอาญา เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะสั่งปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้

๓.๕ กำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลเพื่อแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในชั้นศาล และหากมีเหตุจำเป็น ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง และเมื่อจับได้แล้วให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว

๓.๖ กำหนดความผิดและบทลงโทษ กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว

๓.๗ กำหนดให้ศาลมีอำนาจไม่ประทับฟ้อง หากปรากฏต่อศาลว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ

๔. ประเด็นที่จะรับฟังความคิดเห็น

๔.๑ หลักเกณฑ์การพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย และหลักเกณฑ์การสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

๔.๒ การให้เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลมีอำนาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

๔.๓ การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาล จะสั่งปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้

๔.๔ การกำหนดให้การหลบหนีระหว่างได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เป็นความผิด และมีโทษอาญา

๔.๕ การกำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลเพื่อแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในชั้นศาล และหากมีเหตุจำเป็น ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง

๔.๖ กำหนดให้ศาลมีอำนาจไม่ประทับฟ้อง หากปรากฏต่อศาลว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดี โดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่น ยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ

๕. วิเคราะห์ผลกระทบและความคุ้มค่า

๕.๑ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา ข้าราชการศาลยุติธรรม หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและบุคคลทั่วไป

๕.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

(๑) ด้านเศรษฐกิจ

- เชิงบวก

เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกดำเนินคดีอาญาได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น ส่งผลดีให้บุคคลดังกล่าวไม่ถูกควบคุมตัว สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมตามปกติ ประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ทำให้ประเทศชาติมีรายได้ นำเงินรายได้มาพัฒนาประเทศต่อไป และส่งผลให้รัฐบาลไม่ต้องแบกรับต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการดูแลผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว รวมทั้งช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม นอกจากนี้ เมื่อมีมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกลั่นแกล้งฟ้องร้องคดีโดยไม่สุจริต ส่งผลให้การพิจารณาคดีอาญามีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ส่งผลดีต่อความน่าเชื่อถือในการลงทุนทางเศรษฐกิจและเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการพัฒนาประเทศ

- เชิงลบ ไม่มี

(๒) ด้านสังคม

- เชิงบวก

ร่างพระราชบัญญัตินี้แก้ไขหลักเกณฑ์การพิจารณาปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่ให้เจ้าพนักงานหรือศาลพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลถึงแนวโน้มหรือความเสี่ยงของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการหลบหนี หรือการก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายอื่น โดยไม่นำปัจจัยเรื่องหลักประกันและความน่าเชื่อถือของผู้ประกันเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ส่งผลให้การควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐเป็นไปเพื่อประกันการมีตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อการสอบสวน การพิจารณาคดีและการบังคับโทษเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วเท่านั้น ย่อมส่งผลดีในการลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม ทำให้การพิจารณาปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีความเสี่ยงในลักษณะเดียวกันได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ การให้อำนาจศาลไม่ประทับฟ้องในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์เมื่อความปรากฏต่อศาลว่าโจทก์ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตหรือเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย ส่งผลดีต่อสังคมทำให้เป็นหลักประกันว่าการดำเนินคดีในศาล

ต้องเป็นไปโดยสุจริต คัมครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น และสร้างความเชื่อมั่นต่อการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม

- เจริญ

การที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งไม่รับฟ้องคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ได้ ถ้าได้ความว่า โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบ จำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบอาจทำให้สังคมเกิดความระแวงสงสัยว่าสิทธิของตนเองที่ถูกล่วงละเมิดจะได้รับความคุ้มครองโดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือไม่ถ้าตนเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง แต่ขณะเดียวกันสังคมอีกด้านหนึ่งโดยเฉพาะผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งและถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาอาจมีความอุ่นใจที่ได้รับหลักประกันว่าจะได้รับความเป็นธรรมอย่างแท้จริงจากการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล

(๓) ด้านงบประมาณ

ไม่มีผลกระทบ เนื่องจากการแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ส่งผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น ลดภาระของรัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณในการดูแลจัดการผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา

๕.๓ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดความผิดอาญาและบทลงโทษของผู้ที่หลบหนีในระหว่างการปล่อยชั่วคราว อาจมีประเด็นว่ามาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อผู้ถูกปล่อยชั่วคราว เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในชีวิตและร่างกาย ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครอง อย่างไรก็ตาม การจำกัดสิทธิดังกล่าวเป็นบทลงโทษเมื่อมีการหลบหนีเกิดขึ้นเท่านั้น ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวที่ไม่หลบหนียอมไม่ได้รับผลร้ายหรือถูกจำกัดสิทธิแต่ประการใด

๕.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

๕.๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องใด อย่างไร และเพียงใด หรือเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด

เมื่อประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เป็นภาระแก่บุคคลดังกล่าวในการจัดหาหลักประกันมาขอปล่อยชั่วคราว และเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ต้องถูกควบคุมตัว ทำให้สามารถดำรงชีวิตในสังคม ประกอบอาชีพและมีรายได้ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม และทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวสามารถปรึกษาทนายความ วางแนวทางในการต่อสู้คดี แสวงหาพยานหลักฐานได้อย่างเต็มที่ อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้ในทางหนึ่ง

๕.๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการปล่อยชั่วคราวสามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ มีรายได้แน่นอน และเมื่อศาลมีมาตรการป้องกันการฟ้องร้องคดีของผู้เสียหายที่ใช้สิทธิไม่สุจริต หรือ บิดเบือนคดีเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลย ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมอันเป็นการส่งเสริมให้ประเทศพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

๕.๔.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการได้อย่างไร
เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราว พนักงานหรือศาลสามารถวาง
เงื่อนไขในการกำกับดูแลผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าว เพื่อป้องกันการหลบหนี ไปยุ่งเหยิงกับ
พยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น และศาลสามารถนำและพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่างๆ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อย
ชั่วคราว (Electronic Monitoring หรือ EM) มาช่วยในการกำกับดูแลให้การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือ
จำเลยดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๔.๔ วิธีการและระยะเวลาในการประเมินผลสัมฤทธิ์ ไม่มี

๕.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ไม่มี

๕.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับ
ประชาชนและการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ

การแก้ไขหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ส่งผลดีในแง่ของการคุ้มครอง
สิทธิเสรีภาพ ลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมส่วนรวม และการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการป้องกันการฟ้อง
คดีโดยไม่สุจริต เป็นการช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาคดีและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้
เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยให้เป็นที่ยอมรับ ถือว่ามีความคุ้มค่าในแง่
งบประมาณที่ใช้ และไม่เป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนแต่อย่างใด

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวด้วยการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการ ตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปแห่งชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณา ก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา นี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)